

Esaii

Di mpátíri tɔ̀ tii náaànti

Ti bo na kɛ̀toté de kó dipátíri kuce mètáãti. Diwétiri kètiri mukàmmù 1-39 ti náá nSudaa kɔ̀be kó dikpààtiyuu kubakù cànku bíkèkè kperi do ta mèè ààrìmè mièke nke. Asidii kóo kpààti diwèè do bè fěũnkoomè. Kè Esaii bè nàké ke tú, mefěũtímè bè fěũrìmè í bonní be dootitɔ̀bè borè máà, kè be yei mmèè te nè bè yetemè Kuyie nkpeti. Esaii náá nti nè ò dɔ̀rìmè kè dè mbenkú benitibè ke tú bè dò nkéceetemu kénfòu mufòmmu sààmù bembè nè be kó bekpààtibè kòò mbè náá nke tú kè bè í cèètè bè bo bè kùò páíí kèdeè. Kòo náké Kuyie mpããnáànti kébéi nke dò: Dafiti kó kufuku mièke okpààti m̀òu yètini ke bo duó ndiwèi kutenkù 40-55. Dì ti náá nSudaa kó dikpààtiyuu kɔ̀be kusũkù, bè do bè pĩrmmè kédòò tidaatì Babidɔ̀nni kó diheì mièke.

Kè Kuyie mpããnáànti náàntòo béi nke tú Kuyie nyóó deetému ku nitibè kèwète ké bè tẽ̀nnéni be tenkè Sedisadɛmmu, kè bèè keté mufòmmu pàmmù.

De kó mukàmmù mièke tii bo tii tu Kuyie nyè nkù yóó dɔ̀ò tì kè dèe yie nkè ibotí im̀òuu pété mesàà nnè Isidayeeribe mièke.

Mukàmmù 56-66 nàánnè bèè wète ke konní bembè Sedisadɛmmu, ke dò mbè nyáúkũnko be kònti, ke yé bè konnímè ke s̀híkè tidobontì máà ndi.

Kè Esaii béi nke dò: Ti Yiè nKuyie nkó Muyaá mmuù ò tãnni kòò bo náké tináaãnsààti besénnibè kédàate be bontóo bè kpéi 61 Yesu do kàa ntii náànti Kuyie ncfètè mièke, ke béi nke dò: Tì d̀òòmu, kè

dè ntukúnè wenwe Yesu ò pĩ mmùù tōmmú Duku 4:16-21.

Di mpátíri náaànti duó ke dōmmè

1. Bè nàké tì Sudaa kó kuwuò nkàbe kpéí 1-12
2. Bè nàké tì ibotí ìì í tú Sifube i kpéí 13-27
3. Kuyie ncaummè Efadaimmu nè Sudaa kàbe 28-35
4. Sennakedibu yóó bè domè mudoò nè Esekiasi kó m̄um̄mmú 36-37
5. Kuyie ndeumè ke bo tipĩtì tim̄ou 40-48
6. Tì Yìè nKuyie nkóo tōntì kó m̄ef̄ũt̄im̄è 49-57
7. Esaii tiém̄m̄è ben̄t̄ibè nè o p̄ããnáaànti s̄onti 58-66

Kuyie mbenke tì Esaii

¹ Dì mpátíri t̄o Kuyie mbenke tì nti Am̄oti bire Esaii nè kù ò nàké tì Sudaa kp̄ààt̄iyuu nè Sedisad̄emmu eì kàbe be kpéí. Sudaa kp̄ààt̄ibè Osiasi nè Yotammu nè Aasi nè Esekiasi be kó yem̄òrè nye Kuyie nti nhò benkem̄è.

Isidaȳeribe í bant̄ém̄è Kuyie

² K̄eĩnk̄è kàbe k̄ént̄én̄è!
K̄etenk̄è kàbe keèn̄è!
Tì Yìè nKuyie nkuù nàá nke tú:
Mí ndi Yìè nKuyie mm̄ũ p̄íí ibí,
ke ì tié k̄è ì né yete n kpeti.

³ F̄en̄ààf̄è ȳému fe yìè,
k̄è s̄ammarímú ȳé d̄è yo ndè.
Isidaȳeribe bīe me nyí ȳé w̄èè bè te.
N n̄it̄ibè í c̄iì.

Kuyie nseimm̄è ku kàbe

⁴ Di bo yà díndi kubotí kùù d̄òòri m̄eyei,
díndi ben̄t̄ibè bèè yei ntonté,

di tú kuwuɔ nyeiku nku,
 di kó feyanfè tu feyonkufe nfe.
 Di tú beyonkubε mβε.
 Di m bɔntóomu mí ndi Yiè nKuyie,
 κε n sènkèrì mí nwèè di te dín̄di Isidayεeribe,
 kè di m bùtinné.

⁵ Ba nte kè di bo nsóké κε yetírí n kpeti,
 kè dè nte kè n yíé ké dí poté?

Di γɔ yeè dàátí γεμου,
 kè di bo μεγεñcaàrìmè miεκε,
⁶ kétúóté di naàcèi kéntɔ kétuɔkenè di γɔ

dèmarè ténke í feí,
 yeκoutiyè nè γεμου nè γεμάτè dεè di dáátí,
 òmòu í yè ου, òmòu í yè bou,
 òmòu με nyí yè wáàrì meκùò.

⁷ Di kó ketenkè dɔúnkomu,
 kè muhǎá ncúò di εκè,
 kè di bo kè βερððbè tanní di tenkè κε caari di κπερε
 Κε càκε diheì bè do càκε mèè botí βετɔbè tenkè.

⁸ Siyɔɔ èi kɔβε βεè máà né yenté,
 κε κραά kupaakɔtétouku ð ndòmmè
 fínyĩ kó detie mmiεκε,
 difii ð nsokémè tipétì miεκε
 κε do ndiheì bè pí dì.

⁹ Kè ti Yiè nKuyie Mπακεdaa
 do í coo nti kó bèmabè,
 nè yíé nti κπερε do dèèmu κε naánnè Sodɔmmu èi
 kɔβε κπερε,
 κε sǎáténè Komɔɔ èi kɔβε κπερε.

Mubáammu Kuyie nyí dɔ mù

¹⁰ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nκε dò:

Kénténè díndi Sedisadεmmu εì kó bekpààtibè,
di càkεmu ke dònne Sodεmmu εì kβε,
kénténè kékeè mí nKuyie n tié.

Di s̄intεmu Komω εì kβε do dòmme.

¹¹ Iwūš di n feu i péu péu, n kpeti í i bonè.

M pèmmu yepedake di n kòu yè ke tùò
nè yenaadapàà nkó mekùò.

N yí dó yenaadake nè yepedapàà nè yebadakè de kó
meyĩ.

¹² Di šš kαtení m borè nè ìi wūš
kè ì nsĩnkũnko n dánkũ,
mĩ dè ndi bekaà?

¹³ Yóunè di bo nni mpāāmmè yepārè detetirè kpeye,
di n cóunko tii úúnti n dò nyisake nyi,
yóunè otánkũ pánwè kó dibanni nè teomputè,
nè yebaa nsonye di baà nyè n kpéí
yebaa nyèè kókénè meyei,

n dè pèmmu n yí dè dó,

¹⁴ Di baà mbetāāpāmbè kó yebaa nyè
nè metíímmè di āāmè n kpéí
dè n dò nyisíé nyi
dè tu ditou ndi n kpéí,
n dè òunèmu.

¹⁵ Di š nkè di yòutení di nou
m bíékè ke m báá nni mbúútóomu
kè di m báá nke m báá, m bá nkémmú
di nou s̄i mùòti menitiyĩ.

¹⁶ Ŷúnè dimáà kéwenke,
yóunè di dōori mēè yei n yìkè
Yóunè dèè í wenni mudōòrimù.

¹⁷ Keténè mesàà mmudōòrimù,
ndōorinè dèè sié,
kénkommu bè fēũnko bè,

kémpĩ mmesàà nyiciribí,
kénkommu bekúpobè.

Kuyie nyúmè ku kàbe

18 Kè ti Yìè nKuyie mbéi nke dò:

Kòtenèní kè ti yà di kpeti

bá kè di yei nwũṣtè ke dò mmeyĩ

di bo wenke tewàtè dòmme

kè mè dọ mè ndò nḡtònfè

di bo pèike tipedapáátì kōme.

19 Kè di tāātè ke yíé n kpeti,

di yóó dimu dihèi kperè dèè tu desààrè.

20 Kè di me nyete ke kpénkùnne di to,

disiè dii yóó di kònnè.

Mí ndi Yìè nKuyie mmũ béi nde kó dinùù.

Kuyie nsautemè Sedisademmu kpéí

21 Kè Kuyie mbéi nke dò:

Sedisademmu èi kàbe!

Yé dè dòmme kè di m bùtínné ke tũnne yebàkè?

Díndi bèè kó meborime do wenni,

kè di beénti wenni,

di mmònni kè di né naá mbenitikòùbè*.

22 Sedisademmu kàbe di do dò ntimátì péítì nti,

di mmònni ke naánnè yekpèrè,

di do dò mmenaà nkperímè mme

di mmònni ke naá mmenacéduo.

23 Di kó bekpààtibè í yíé n kpeti

nè beyóóbè be pókù kumáà ndi,

bemau bè dọ ticuuti nti,

ke beti tiyeti

bè í pĩ nyiciribí kè dè wenni

bè ṣṣ í nkènté okúpokù kpeti.

* 1:21 benitikòùbè: Wénté Osee 2:4-15 nè Esekieri 16:15-43, 23:22-49.

24 Dεε κρεί nte mí Mπακεδαα di Yiè nKuyie
 n kpeñnìmu κε baké Isidayεεribe
 kè mî búi nke tú:
 N yitè κε còmmúmu n dootitòbè κρεί,
 n yóó peitemu n dootitòbè.

25 Sedisadεmmu kòβε m bo di poté
 m bo di óúnè mutie bè òunè mù timátì
 kè dí wenke kè meγῶḗ ndeite.

26 Bebeénsààbè bo wēte kέbuoté dihei bè do dòmmè.
 Kè itié nyembèe wēte kέānné bè do dòmmè nè
 dimònnì,
 kè bèe wēte kέyú di kó dihei κε dò:
 Bèè dòòri Kuyie ndó dè be kó dihei,
 bèè dòòri dèè sié be εì.

27 Kè Siyῶḗ εì kòβεε tūnne kuce kusààkù kέcooté,
 bèè bo Siyῶḗ kè bèe ceete kέyíé nKuyie nkpεti
 kéndòòri dèè sié.

28 De mònnì bèè né yete mí ndi Yiè nKuyie n kpεti
 nè meγei ndòòribè bεmòu mí mβε Yiè nKuyie
 m bo bè poté kέγoure γoure.
 De yó ntú bèè ñ yete be kó kumàнку nku.

29 Ifei bo di pñnnè detedierè di do feu iwūḗ dè,
 Ifei bo di pñnnè depaa nkó yetòrè di kòrì dè κε báá
 nkè di paa mbo peité.

30 Kè di naánnè detie ndèè fāàtì yòte
 kέναánnè detie ndi buotí dè,
 kè dè dònté meniε.

31 De mònnì wèè do tú onitì kperì kòò naá
 ntimúkáàtì
 kòò tōmmúu naá nyihāāpém̀péρί kè dèe wēnné
 kέcóúté,
 bá òmòu báá na kέ mù kùò.

2

¹ Ti Yiè nKuyie kuù benke ti nnáàntì Amòti birè Esaii Sudaa kó dikpààtìyuu nè Sedisademmum eì kòbe be kpéí.

*Ibotí imòu yóó wēte kētíimmè Sedisademmum
(Yenáaànkékè 2-4 wénté Mísee 4:1-3)*

² Yewe sonye mièke ti Yiè nKuyie ncfètè tārì bo fííkú kè di yómmèe pēēté yetārè ké yè sīhné, kè yebotè nhuroo di borè.

³ Kè iwuò mpéu nkeroo di borè ke náá nyitòbè ke tú: Tí kàtenè ti Yiè nKuyie nSakòbu do tū nkù tārì, ku cīètè kè kù ti benke ku kó kuce, ku tié mbonní Siyōō tārì ndi, ku náàntì yènní Sedisademmum nwe.

⁴ De m̀nnì kè ti Yiè nni ntú yebotè kóo beéntì, ke tú wèè tūnni iwuò kpeti.

Kè bèe bóké be kpàrìseuti kémá yekā, kémá be kpā̀à nsimúkēí.

Kubotí makù ténke bá nkpannè kutekù bè keté ke ténke bá m̀ebíí mudoò.

⁵ Díndi Sakòbu yaàbí tí wēnné kénkérì ti Yiè nKuyie nkó kuwennikum mièke.

Bè nàkémè Kuyie nyóó bekénè dìi yìe benitibè di kpéí

⁶ Ti Yiè nKuyie nSakòbu yaàbí ta tipā̀àtì nti, kàa bè dootóo, be tūnnè diyìe yìèní kèè bíékè kòbe kó m̀edò̀rìmmè mme,

ke ta mutediì Fidisitḕ̀be kōme, kè ikpákpàribí píéké be cuokè.

⁷ Mesòò nnè timátì péítì

kè dè sũũ mbe èi mièke
 bá be dítítuò ténke í mọke yè màmè
 kè sisẽĩ píéké
 sikpàrinaasẽĩ í dò nkékaa nkédeè.

⁸ Kè sibɔɔtenkaanii piéké be ekè
 kè bè ninku bè dòò dè nè be nɔu de ìikè,
 bè maá dè nè be nɔu.

⁹ Onitì bo nínkú Kuyie nyìikè kékõnke,
 ti Yiè nKuyie nha me mbáá bè cǐé.

¹⁰ Taánè yepèrè fié
 tannè ketenkè kèsarinè ti Yiè nKuyie nkó kemieke
 kéyenténè Kuyie nkó tikpetì diètì

¹¹ Kuyie m beéntì yìè kù bo kékũnne sipɔɔ yembè
 kèsinné sifei yembè,
 kè ti Yiè nKuyie nkuù máà yètìrì nfeí.

¹² Ti Yiè nKuyie Mpakedaa tãáté dìi yìè ndi
 sipɔɔ yembè nè sifei yembè be kpéi
 de yìè bèè yèmmè dò mbè de u bè bo kèke.

¹³ De kó diyìè kù bo kũũ sètìrì kó detie ndierè
 Dimaa kperè.

Basãã kó detedierè bo duó.

¹⁴ Kè kùu puɔ nyetārè dieyè,
 kédíé sitáá,

¹⁵ kébuó nyedèrè dieyè,
 képuɔ nyiduotí kperiyì,

¹⁶ kébuó mbátóòbè dièbè Tadisisi èi kọbe,
 Bàtóòbè sàm̀póbè bo caka.

¹⁷ De yìè onitì kó tefentè bo deè,
 sipɔɔ yembè bo sǐnné,
 de yìè kè ti Yiè nKuyie nkuù máà yètìrì nfeí.

¹⁸ Sibɔɔtenkaanii, tèmátè ténke í yó nkpaá.

¹⁹ Benitìbè bo taá yepèrè fiè,

bè bo cúté ketenkè fũḽ,
 ke bo s̄arinè ti Yiè nKuyie nkó kemieke,
 ke bo yenténè ku kpeti dieti.
 Kù bo íté kécómmú dìi yiè yebotè kãm̀b̀ù̀à̀tì bo do!

²⁰ De yiè benitibè bo dokóo be b̄aatenkaanì, mes̄a
 nnè timátì péítì kpesi, bè do d̀ò̀ s̀ì kén̄n̄inku si ìikè,
 yetirè nè tidéítì kè d̀ēe p̀é̄t̄é k̄é̄t̄ú̄ó̄k̄é k̄é̄c̄á̄á̄k̄é. ²¹ De yiè
 benitibè bo taá yepèrè fiè bè bo cúté ketenkè fũḽ ke
 bo s̄arinè ti Yiè nkó kemieke, ke bo yenténè ku kpeti
 dieti, kù bo íté kécómmú dìi yiè yebotè kãm̀b̀ù̀à̀tì bo
 do.

²² Yóunè di bo mbúómè onitì,
 onitì wemmu í t̀ù̀ò̄ke mùd̄ém̀ù̀.
 Onitì kpeti tú ba?

3

Sudaa kó dikpààtiyuu bo paà okpààti

¹ Ti Yiè nKuyie Mpakēdaa yóó deitemu
 d̀è̀è te k̀è Sedisad̄emmu k̄ò̄be nè Sudaa k̄ò̄be k̀è̀ b̀è̀
 f̀ò̀ù̀,

be diitì nè be nie nnè bè tá d̀è̀ d̀è̀ tu:

² Bekp̀ar̄inūomb̄e nè beh̄ã̄p̀ò̀nkper̄ibè
 nè bebeémbè nè bèè nàá Kuyie mp̄ã̄n̄ã̄n̄tì
 bèè tu bediebè nè bekotibaabè.

³ Beh̄ã̄p̀ò̀mbè iw̄ẽi yembè nè sikp̀à̀t̄ibì
 nè beheik̄ènkótibè nè benitinòndiebè
 nè betediubè diebè.

⁴ N yóó duó nkè idap̀ù̀mbí ìi di baaté,
 ké ndi d̄āri ì dómè.

⁵ Di botí mieke, di bo nkè f̄ẽũnko ditòbè
 onitì bo nf̄ẽũnko o kou,
 kòo bíè nni nf̄ẽũnko tedakótè,

besĩnténìtìbè bo nfěũnko benitimóm̃m̃m̃bè.

⁶ Onìtì níí bo pĩ ñho tebite be cice cĩě̀tè miẽke kòd nàké ke d̀:

A m̀ ñkpaá m̀kẽm̀ diyaàb̀òrì, naá nti kóo kpààtì, baaté kubotí kùù í m̀kẽ okpààtì.

⁷ Kè de yìè nhò bààní ke d̀:

N yí tú otàntì,

n yí m̀kẽ mudìì n cĩě̀tè,

m m̀ nyí m̀kẽ diyaàb̀òrì

di bá n d̀òò okpààtì.

⁸ Sedisad̃mmu k̀bè b̀ètẽmu,

Sudaa k̀bè domu.

Be náàntì nè be d̀òòrìm̀è k̀è d̀è yóù Kuyie.

B̀è yetẽmu ti Yìè ñKuyie ñkẽ k̀ù fuonnè

kunku Kuyie nkperík̀ù k̀è d̀è feío.

⁹ K̀aa ẁènté be ìl̀k̀è a p̀ãnkẽ ã̃ ỳãmu be yetẽm̀è

be fei m̀bè yei m̀m̀ Sod̃mmu eì k̀bè k̀õm̀,

Ifei í b̀è bonè m̀eyei m̀b̀è d̀òòrì m̀è.

B̀è bo ỳ! B̀è ce m̀bẽm̀áà ndi m̀eyei.

¹⁰ Di bo ỳ ẁè yìè ñKuyie nkpeti,

wèè tu diẁèi yìè ñkẽ ỳ è yóó dim̀ẽmu,

o t̃ãmmú kó tic̃ãnti.

¹¹ B̀eyei b̀èè d̀òòrì m̀eyei, m̀b̀è bo ỳ!

B̀è yóó b̀è yietí be d̀òòrìm̀è d̀òmm̀è m̀m̀.

¹² Mí ñKuyie n kó benìtìb̀è,

ibí ìì b̀è baké, benitipòb̀è b̀èè b̀è ni.

B̀èè b̀è ni b̀è b̀è f̀étinkomu,

ke b̀è k̀óò m̀b̀è k̀èrì k̀ùù c̀.

Kuyie nkpaànnè m̀è b̀èè ni ku nìtìb̀è

¹³ Ti Yìè ñKuyie nyìtè ke còmm̀úmu ke s̀eí nku k̀bè,

k̀ù itè ke còmm̀úmu ke bo bekénè yebotè.

14 Ti Yiè nKuyie nkpànnèmu
 bèè tu bekótìbè ku kòbe mièke nè bekpààtìbè ke tú:
 Dîi maanko fínyĩ kó yebe
 ke fèke besénnìbè kperè ke píe ndi cǐĩ.

15 Nè òmmu wǎrímú mmu di fǐũnkòmè n nìtìbè?
 Ke naù besénnìbè?
 Mí ndi Yiè nKuyie Mpaakedaa mí tì ndi békú.

Kuyie nkpànnèmè Sedisademma ei kó benitipòbè

16 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dè:
 Sedisademma kó benitipòbè màke sifei nsi
 ke ò nkérí kényíeo,
 ke tú pìi bè wéimè, ke naù detóónnè,
 kè kǎnnìnko be naàcènéi.

17 Nè de kpéi mmí ndi Yiè nKuyie m bo fǎri be yùtì,
 ké bè cònnóo meyùbii.

18 De yiè bo tuàke dìi yiè mí ndi Yiè nKuyie m
 bo deite di sǎtì. Be nacènéi kó demámánnè nè dèè
 bouú be yùtì nè sinei dudúúnsi nè medèi. 19 Yetoótǎre
 nè sinei nè ifátíyì. 20 Tiyaàbomboúntì nè sinacènéi
 kó demámánnè nè inaakũò nè tùdààríbè kó yedíè
 nè mefímmè, 21 nè demámánnè nè dèè tũò yewũò.
 22 Tiyaàkpetì nè yeyaàbòrè pǎkùyè, tiyaàbomboúntì
 nè tidòutì. 23 Siwéi nè mupààkonkperímú kó tiyaàtì
 tìi iri nè tiyaàyauti bè daati tì yeyò.

24 De yiè tùdààrí bo ceeté kéǎnné kunóú,
 bè bo yi iwǎi inaakũò ntǎmè,
 bè bo kuó iyùpǎátí kényóu meyùbii,
 kényóu tiyaàsààtì kéyi tifòòtǎntì
 kè be wennikuu naá nkuhǎǎtǎntǎnkù kó kufíèkù.

Sedisademma ei kó bekúpòbè

25 Sedisadεmmu, a kó benitidaabè yóo kú mudoò
 miεke nke,
 behāāpònkperíbè iwēĩ yembè í kūntiní mudoò.
 26 Sedisadεmmu nìtìbè bo nkari o εì kó yebòrè,
 ke kuò nyekúdabùò.
 Bè bo paà be bí kénkari mutáá mmiεke ke kuò.

4

1 De yiè benitipòbè bèyiekè bo mmurí onitidùò
 òmáà,
 ke tú ti bo nwaà ntimáà ti bo nyo mmù,
 ti bo ndo ntimáà tiyààtì.
 Yóu kè ti da yenke,
 á ti deite ifei.

*Kuyie nyó nkānkémè bèè bo yenté kénkpaá
 Sedisadεmmu*

2 De yiè ti Yiè nKuyie yóo dennení diì tepànnì,
 diì yó ntú Isidayεeribe kó disānni, di yó ndεumu
 ke wenni, képeité yebe kè yè nsū, kè diwèì mbo bèè
 bo yenté kénkpaá diheì mu kpéí. 3 De mōnnì bèè bo
 nkpaá Siyōō, bèè bo yenté kémbo Sedisadεmmu bè
 bo mbè yu ke tú Kuyie nkōbe, ke yé n wārimè bè yètè
 kè bè bo Sedisadεmmu miεke sáà. 4 Ti Yiè nKuyie
 mbo óuté Sedisadεmmu kōbe, nè ku nùù kó muyaá,
 kéūté menitiyī mbè cōúmmè Sedisadεmmu. 5 Ti
 Yiè nKuyie mbo ānné diwetiri Siyōō tāri ĩnkè kè di
 ndíéké bèè dè tiku kuyie mmōnnì, keyènkè kéndò
 nkuyukú kécóú mmuhāá kōme, kénhānkenè
 Kuyie nkó tikpeti be yō ĩnkè, 6 kéndò ndifii ké
 mbè diéké, ké mbè kānké kuyiinkù kuyie mmōnnì,
 ké mbè kānké kuyaakù nè fetaafè.

5

Isidayεεribε túmε Kuyie nkó kupaku

¹ N yóó dentè feyènfè nfe n népo kpéí, de kó feyènfè tukúnè o paku nku.

N népo sàù weè do kùúτί fínyĩ kó kupaku ditārì ñnkè ketenkè naati dè,

² kétũnte ketenkè mesàà, kédεi yetárè,
kétããté detie ndεsààrè kébuatí,
kémaá didènni de cuokè ò yó mbaanè di,
kékeuté difòtìrì ò yó nhũti dè fínyĩ be,
kényé ke dò ndè yóó pié yebe sààyè,
kè dè né pié yèè í wenni.

³ Díndi Sedisadεmmu kabε Sudaa kó kuwuε nkabε tí púténè mí nnè n kóo fínyĩ.

⁴ Ɔnde kpaá n yí dòò dè de kó detie nkpéí?
N do yé kétú dè yóó pié yebe sààyè nyε,
kè dè né pié yebe sīnyè, ba nte?

⁵ Ntenè n dò nkédòòmè de kó detie,
n yóó deitemu kuperí kè iwũõ dè càáké.
M bo pété kuperí kè bè ndè nàù.

⁶ De kó kupaku bo kpánné,
òmòù ténke bá nkù kōũ òmòù ténke bá ndè kεί,
tipotì nè tisāmpotì dè borè èũté.
Kè n náké yewetè kè yè báá yóu kè fetaafeε dè dùóté.

⁷ Ti Yiè nKuyie Mpakεdaa kóo fínyĩ tie ntú Isidayεεribε kó kuwuε.

Ò tããté dèè tie ke fii ndèè tu Sudaa kó kubotí,
Kuyie ndo yé ke tú beè yó ndòari dèè wetí,

kè bè né dɔɔri dèè í dò nkédɔ̀.
 Bèè do dò nkéndɔ̀ri mɛsàà,
 kè benìtìbè né kuònnè bèè kó kuyonku,
 tipùtì timəu ke bo meyeñcaàrìmè mièke.

*Kuyie nkpannè tì bèè fèkù betòbè kpere
 (Yenaànkékè 8-24 wénté 10:1-4)*

⁸ Di bo yà díndi bèè maá ke maá sicéí
 ke do nke do ndɛpaa nke dèè mɛfiè mməmou,
 kè dè bo mboní kè dí tieke dihèi diməu.

⁹ Nte mí ndi Yiè nKuyie Mpakɛdaa n tú mù:

Dɛ kó sicéí bo dɔ̀únko,
 dɛ kó sicɛ̀sà̀sì í yó mməke bèè sì ã.

¹⁰ Kupaku kùù bo ibaa ké tɛpíítè nè ìdèi,
 kè bè buotí fínyí kó dɛtie,

kè bè tɔ̀ù dɛ bɛ ke niu mɛnaà
 mè báá píe ndítirìbè sipísìnùmmù,
 kàa buotí tidibotí kuyò̀rikù,
 a dɛite temámbòòtè mɛmáà.

¹¹ Di bo yà! Díndi dè ò nwenníní,
 kè bèè cokò mɛnaà nkperímè borè,
 ké nke ntũũnko nè keyènkò kémuó.

¹² Bèè ò mbaà nke au ke biè ntikùtidùùtì
 nè yebàrè ke eu itā́rí, ke yò̀ nke yò̀ mmɛnaà.
 Bá bè í wéi mí ndi Yiè nKuyie mpí mmùù tōmmú,
 n dò̀ dè nè n nəu.

¹³ N nìtìbè í bantému, dɛè te
 kè bè yóó bè pĩ́mmú kékònnè
 Sikpààtìbìí bo kú dikònnì
 kè sinéyɛ́í kuɔ benìtìbè.

¹⁴ Mukũũ nhààtemu mu nùù ke onné mu níí
 ke bo maánko sikpààtìbìí nè benìtìbè tòbè
 diwèi bo bè kè bè yà̀nku ke úú.

15 Onìtì bo nínkú késínné Kuyie nyìkè
sipɔɔ yembè pɔɔ bo deè kè bèe sínné.

16 Tì Yìè nKuyie Mpakɛdaa dɔ̀d̀ri dèè sié dènde,
ke benkú kù dɛumè,
ke bekùnè ku nìtìbè kè dè sié ke benkú kù wetímè.

17 Dihèi bo naá ntidobontì kè bè ndè cēm̀m̀ù ipe,
iwũɔ̀ bè dùnne ì do borè,
ibɔ̀bí bo ndè cèntì ke diiti timútì.

18 Di bo yà díndi bèè dèri di yei nkó mucóntimu,
nyinààke ɔ̀ nderimè tenaasántè.

19 Díndi bèè nàá nke tú: Kuyie mmónné
kédɔ̀ ku tōmmú kè ti mù yà.
Kuyie nyIsidayɛeribe tũ nkùu dɔ̀ɔ̀ ku tōmmú
mɛcãã nkè tí kù banté.

20 Di bo yà! Díndi bèè yu mɛyei nke tú mɛsàà,
nke yu mɛsàà nke tú mɛyei,
nke yu kuwenniku ke tú dibìnnì,
ke yu dibìnnì ke tú kuwenniku,
ke yu dɛtiire ke tú dɛwɛ̀tìrè,
ke yu dɛwɛ̀tìrè ke tú dɛtiire.

21 Di bo yà díndi bèè yèmmè dò ndi ciì
díndi bèè yèmmè dò ndi m̀ake mɛyèmmè.

22 Di bo yà díndi bèè yètè feí munaàyã̀ miɛke,
díndi bèè m̀ake mɛnaà kperímè kó yekōmbò.

23 Díndi bèè kommu becaàrìbè ticuuti kpéí,
ke yetírí di bo nkommumè bèè naati.

24 Dɛ̀è kpéí nte kè di yóó cóuté timúkpetì kōme,
muháá nhɔ̀ cóutémmè tiyonkáàtì,

di cĩè mbo pããke kè di pórímùu yote,
 di yete mèè kpéi mí ndi Yiè nKuyie Mpakedaa n kuó.
 Di sènkèrìmè mí ndi Yiè nKuyie,
 díndi Isidayeεriβε di í tũ n náaǎtì nti.

*Kuyie nyóó duómme kè Asidii kabe do Sudaa kabe
 (Dínáaǎkèè 25 wénté 9:7-20)*

²⁵ Dεè te mí ndi Yiè nKuyie nkè m miεke di yè,
 kè ñ yòùte n nòùtè ke dì poté.

Kè yetārè sǎntè kè benitibè ku ke cóú cóú ice miεke.
 Nè memme m miεke í do,
 n nòùtè kraá yuomu di ñnkè.

²⁶ Mí ndi Yiè nKuyie n còhéné mecannimè mme
 yebotè yèè bo medétimè ye kpéi.
 N yè yu nè ffontifè nfe, ke yè ìténí itemmánke
 ke cokùní mecãã.

²⁷ Be miεke òmòù í yo tihòùtì,
 be miεke òmòù í bèté bá omáá.
 Munəndəmmú í bo bè kóò mòù,
 be kóò mòù í yè nke duó.
 Bè bou be naàkũɔ nyi tei tei,
 be neùtì kó iwěĩ í əke.

²⁸ Bè sũǒtému bè pie, ke fínné be tǎnnè,
 kè be sɛĩ kpèètè dònne yetārè
 kè be naasɛĩ cèètiyè cokù tefòdóntè kōme.

²⁹ Kè bè kontí kuciríciriyòkù kōme,
 kè be dabùò ndònnè yeciríciripàà kpeye,
 kè be ũntí, kè bè pĩ dèmarè òmòù ɔɔ í nfiète.

³⁰ Dε yìè Asidii kabe bo do Isidayeεriβε
 kè be uutoo ndònnè dàméèrì kaku ɔ ndòmmè
 kuyaa kù fùùtè dìi mǎnnì.

Dε yìè yewetè bo soute kè dibiinnì dátínné ketenkè,

kè meyeñcaàrìmè mbo.

6

Kuyie nyúmè Esaii mutōmmú

¹ Sudaa kɔbe kóo kpààti Osiasi ku diì benni, kè Kuyie nní mbenke kumáà kè n kù yà, kè kù kàri dikpààtikàri okùrì mari ñnkè ku cīètè, kè ku yaàbòrì pité ke píéké te miéke. ² Kè Kuyie ntōrè kperè còmúmú ke kù cèti, ke mɔke bá di ifièti ìkuà, kè idèi tu ì ñ ndáátí di yuu, itei idèi sinaàcèi, itei idèi ì pùùnè. ³ Kè yè nàa nyetòbè ke tú:

Ti Yiè nKuyie Mpakedaa dò mpáí pái nwe,
kòo kpeti piéké ketenkè keməu.

⁴ Kè ku cīètè bòrè kó yesāñkèe sántè nè ku tōrè kperè kó metammè kpéi. Kè kuyukúu píe nku cīètè miéke. ⁵ Kè n kuónko ke dò: N kúmu yíe! N tú oniti nwe wèè nùu sī, kè nh ã kubotí kùu kó benitìbè nò sī mbe cuokè, kè n nuə nyà ti Yiè nKuyie Mpakedaa.

⁶ De mǎnni kè Kuyie ntōrè kperè kó dìmarìi puuní m bíékè, ke tɔ dihāākōnni, ke di dèitení diwūōtōnni ñnkè nè ihaaké, ⁷ ké di kàáké n nùu kébéi nke dò: Dihāākōnni diì mmè nkàákémè a nùu, di wenkemu.

A yei ndèitemu, bè ūtému a yei.

⁸ Kè n keè ti Yiè nKuyie nkó metammè kè kù tu:

M bo tō nwe?

We mbo kɔte kénáké ti kó tináañtì?

Kè ñ dò: Nte mí, í tō.

⁹ Kè de kó metammè dò:

Kɔte kénáké ku mbotí kɔbe ke dò:

Di bo nyo di me mbáá keè,
kénwúó, di me mbáá banté.

¹⁰ Ke yé de kó kubotí kóbe yèmmè kpeñnímè,
bè í yíé ntìmatì,
ke ìtínné be to ke báá keè,
ke ùũ nke báá yà,
bè yàà bo ceete mètè kpeí nkè m bè miékùnnè.

¹¹ Kè n kù beké ke dò:
Dè yó mmè dò ke kãã nde?
Kè de kó metammè dò:
Dè yó mmè ndò nke kémmúnè dihei bo dájunkomè,
kè sicéĩ paà bèè bo nsì ã,
kè dihei naá ndikpáá.

¹² Dè yó mmè ndò nke kémmúnè,
mí ndi Yíè nKuyie m bo cíemmè benìtìbè
kè dihei dájunko kénáá nfekpáfè.

¹³ De kó dihei kó benìtìbè bèè bo yenté,
kénkpaá sám̀pó sám̀pó,
bè í yó ndè kpaá.
Dè né yó ndònnè bè ãã kãũmè mmè mutie,
kè dikũnnì nkpaá kápuku.
Mèè botí nku dikũnnì dìi kpaá
di miéke nke kuwuò nsààkù yètìnímè.

7

Kuyie nnàké tì Esaii wèè nàà nku pããnáàntì

¹ Osiasi biré Yotammu kó debire Aasi tu dìi m̀nnì Sudaà kóbe kóo kpààtì. De m̀nnì ndi Sidii kóbe kóo kpààtì, Desinni nè Demadia biré Pekaa Isidayeeribe kóo kpààtì kè bèè do Sedisademmu ke bo ò p̀nte ke me nyí nna. ² Kè bèè tì nàké Dafiti yaàbire Aasi nè o kpààtìyuu kóbe ke dò: Sidii kó behããp̀mbè bàtè

Efadaimmu tempē. Aasi nè o kɔbe kè bèe tì kèè kè be kòntì n̄hau, kuyaakù ò̄ fuute kè ðetie nní nhōmmè kutúúkù.

³ Mēmme kè ti Yiè nKuyie nnáké Esaii ke dò: Túóté a birɛ Seasubu kè di kɔte ditārì kó meniɛ mpũ̀ ò nke cuutiní dè diyadhoubinni káyà Aasi. ⁴ Kàa ò nàké ke dò: Wèe p̄i n̄homáà, ò bá ndé, o kōmbù̀tì bá nduò Sidii kɔbe Desinni nè Demadia kpéí, bè dōnnè tɛdakèmpùtè tɛ̀è còúté kédeè tɛ̀ntɛ kè kuyukú kuti. ⁵ N yému ke dò nSidii kɔbe nè Pekaa kɔbe nè Efadaimmu kó kuwuò nkɔbe bè da dónè meyei mme, ke náá nke tú: ⁶ Yóunè kè tí do Sudaa kɔbe ké bè ãnné kufōwáá ké bè dṑnè muwērímú kè bè ti wēnnénè kè tí p̄i nTabɛɛdi birɛ tikpàtì. ⁷ Ti Yiè nKuyie Mpakɛdaa béimmu ke tú dè í yóó dā̀ ò tu dè báá di.

⁸ Ke yé Damaasi weè tumè Sidii kó diheidiè. Kè Desinni tu di kóo kpà̀tì. Dè bo nyóó ȳi yebie nsipísìkuà̀ nè yè̀nùmmù, kè bè namu Efadaimmu kó kuwuò, kù ténke í yó nkpaá.

⁹ Sammarii weè tu Efadaimmu kó diheidiè, kè Demadia birɛ tú di kóo kpà̀tì. Kè di í yie ti Yiè nKuyie nkpeti ke kù taunè di í yóó nhã ke bo.

Dèè benkú Kuyie nti bonèmè

¹⁰ Kè ti Yiè nKuyie nsɔ́tè ku náà̀ntì kébéinnè Aasi ke dò: ¹¹ Beké mí nha Yiè nKuyie kè n da benke mɛdò̀rì̀mè mamè ketenkè miɛke yoo keĩnkè miɛke.

¹² Kè Aasii béi nke dò: N yí yóó beké n Yiè nKuyie ntìmatì n yí dó ke da benné.

13 Kè Esaii ò nàké ke dò: Díndi Dafiti yaábí benìtibè me ndi òunè kè dè í sànnè kè di dó Kuyie ndi òunàà?
 14 Dèè te kè ti Yiè nKuyie nyóó di duó mmecannimè: Desapùmbire dèè mu nyí duónè onitidòù dè bo púó nképeité denitidabire kè dè yu ke dè Emmaniyeyeri (dèè tu Kuyie nti bonè). 15 Dè kó debire yó nyō mmēnaamiè mme nè mēcekùò nke yàa tuakenè dè bo yetemè meyei nkétāāté mesàà. 16 Dè bo nyóó tuoke dè bo yetemè meyei nkétāāté mesàà kè dè kó yehékè yedé a dé yèè kó bekpààtibè kè yè dájunkomu. 17 Fí nti Yiè nKuyie nné yóó duó nkè yewe yonkuye yèè da tuakení fí nnè a kó dikpààtiyuu, di mu nyí yà ye botí nè Efadaimmu yàtenè dìi yiè Sudaa kàbe. M buò Asidii kóo kpààti yóó di domè mme.

Kuyie nnàkémè bè yóó bè domè kécake be ei

18 Dè kó diyìè ti Yiè nKuyie mbo fonte kè Esibiti kó isēī iténí. Kè kùu fonte kè ícee iténí Asidii, 19 kékòtení kédátinné ikó nyiməu nè yekondake yeməu nè yepèrè kó mēfiè mmeməu nè tifāpèùtì timəu nè iwũō cèntì dè.

20 Dè yiè ti Yiè nKuyie mbo ikú oponkorì kukó nyàà kou, Asidii kóo kpààti, kòo kuó di yùtì nè di deèmbii nè di cìtì * Isidayeyeribe dootitabè yóó be namè mme kè bè fēū.

21 Dè yiè bá wèè nìtì ò níí bo ncēmú fənààfè fēmàà nè ipe ìdèl.

* 7:20 ...kuó di yùtì nè di deèmbii: Dè benkú

22 Menaamiè mbo mpíéké,
 bèè bo nkpaá dihèi,
 bè bo nyo mmenaamienkùò nnè mecekùò.

23 De mōnni fínyĩ kó depaa ndèè kó detie mbo
 tekòupítè
 ke dò nkè bè bo dè fité de díítí mbo medítíbii
 ntekòupítè (1000),
 de kó depaa mbo kpánné kéye tipotì nè tisāmpotì.

24 Kè bè nde nkərì kupaawaá nnè detānnè nè ipie,
 de kó ketenkè bo naá ntipotì nè tisāmpotì mǎà kəke.

25 Yētārè yeməu bè do kuuti yè nè sikāmmùu,
 benitibè ténke í yóó ndaati ke kerì de kó depaa
 mmiəke
 ipo yàà bo bè kũũ mèè kpéi,
 kè bo naá nyinààke kó ditūnni,
 ipe kó diciènni.

8

*Bèyóó pòntemè Sammarii èi nè Damaasi kperi kéhéi
 ye kperε*

¹ Kè ti Yiè nKuyie nyíé ké n náké ke dò: Túóté
 kutápièkù diekù kéwāri ke yĩ: Kupònkəheikù. Kè
 de kó iwārii nfeí. ² Kè n kù wāri kébenke benitibè
 mómməmbε bédébé, ikuó niùti Udiya nè Yebe-
 dekiyaa bire Sakarii. ³ Kè n duónè m pokù Kuyie
 mpāānāāntì náāntò kòo púó nképeité denitidabire,
 kè ti Yiè nKuyie nní nnáké ke dò n dè yu diyètìrì ke
 dò: Kupònkəheikù. ⁴ Ke yé de kó debire yó nkpaámè
 ke í na ke yĩ n yō yoo n cice, kè bè pòntemu Damaasi
 ke éi o kperε nè dèè bo Sammarii ke kōnnè Asidii.

Asidii kəbe domè Suda kəbe

5 Kè ti Yiè nKuyie nyíé ké m béinnè ke dò:

6 Benìtìbè sènkèrìmu kukó nSidowee kó menie
mèè pũḡ mmeyḡḡmmè.

Dèè te kè be kǎnti yārike

kè bè kpeutí bekpààtìbè

Desinni nè Pekaa bè ìkè.

7 Dèè te mí ndi Yiè nKuyie

kè n yóó duó nkè Asidii kóo kpààtì di do,

nè o kó tikpetì timḡ.

Kéndònnè menékpèrímè ḡ ntatiní kukó nke dḡmmè.

Mè ḡḡ píe kukó nhEfadati ké kù dātinnémè.

Mè ḡḡ dātinné mèè botí yekonnébìè nkémpũḡ.

8 Mè bo dātinné Sudaa kḡbe kè bèe kuri

kénkááké be fḡnii,

mè bo pḡnté kédātinné a èi dimḡ,

di duó ke kááké dè, áú yoo! Emmaniyeri*.

Yebotè wùó nke bo dḡ dè tu detetirè nde

9 Díndi yebotè bá kè di dḡ dí wḡnné kébáátí,

kufḡwaá mbo di kpéété.

Kénténè díndi yehékè détiyè kḡbe kékeè,

bá kè di dḡ dí báátí mèè botí

kufḡwaá mbo di kpéété.

10 Bá kè di dḡ dí náké ke bo dḡ tì,

tì bo díé.

Nákénè kḡtááté di dḡ tì.

Di teti me mbáá dḡ!

Ke yé Kuyie nti bonèmmè.

Kuyie nyèmmè Esaii nè Isidayeribe báá teeté betabè

11 Tì Yiè nKuyie nni mpĩ ndì mḡnnì,

ké n caummu ke dḡ:

* 8:8 Emmaniyeri: Wénté Esaii 7:14 nè 8:10.

Báá tũnne ku mbotí tũ nkùù ce.
Ké n nàké ke dò:

¹² Báá teeténè de kó benìtibè,
kè bè dàkii ke bo bə ndihèi kóo kpààti,
di báá bè teeté, di bá ndé bè dé dè,
di kǎmbùàti bá ndè duò.

¹³ Ti yiè nKuyie Mpaɛdaa,
di dò nkényé ke do nweè tu wèè kpa meyei,
weñwe di dò nkéndémè,
weè mǎà ndi di kǎmbùàti dò nkénduòmè.

¹⁴ Ti Yiè nKuyie ntu disòrì ndi dii dò mpáíí,
ke né tú ditàrì benìtibè yó mbétírí di ke duò
dii yó mbuò mbenìtibè,
ke do ntimáti dindíínti Isidayeeri kó yekpààtiyò
yedé kpéí.

Ke dò nticùàti Sedisademmu kpéí.

¹⁵ Benìtibè kusükù yó mbétírí di ke duò ke kékíí.
Bè bo duó timáti dindíínti mièke kè bèè bè pĩnmú.

*Kuyie mpǎãnáànti náàntò dòmmè kénkémmú Kuyie
nyóó dǎò ti*

¹⁶ Kè ti Yiè nKuyie nní mbéinnè ke dò: Sɔnne de
kó tináànti nè de kó itié n tũmbè kpéí. ¹⁷ N Yiè
nKuyie mbùtínnému Sakɔbu yaàbí. Bá nè memme
n ku mbúó, n kù kèmmúmu. ¹⁸ Mí nnè m bí, ti
Yiè nKuyie nkùù bo Siyɔɔ tǎrì, kù n duó nyi, ti tú
Kuyie Mpaɛdaa kó mecannimè mme, ke benkú ti
Yiè nKuyie Mpaɛdaa yóó dǎò ti Isidayeeri.

¹⁹ Kè bè di nàké ke tú: Kɔtenè bèè bourí tinùbooti
bè borè, nè bepǎábè borè kè bè dí pǎá, bembè bèè ð
nnáá mbe nò mièke bèè ð nwéú kétú, dè wennimu
ke dò nhonìti níi beé nho bǎò, kémbourí tinùbooti,

kè bεcírìbè ò nàá mbèè fòù bε kpeti. ²⁰ Di ténné bε kε dò: Ti Yìè nKuyie nkó itié nè ku náàntì ti dò nke dε ntũnne, kè wèè í dè tũnnè ò báá yà Kuyie nkó mesàà.

Dikònnì nè meyeñcaàrìmè dè yóó tannímè

²¹ Dikònnì bo bè poté ké bè auté,
kè bè nkéí diheì mieke nè meyeñcaàrìmè,
kè bε miεκεε yenni, kè bεε bəmmú kusĩnkù
bε èi kóo kpààtì nè Kuyie, kémbúú tiweti.

²² Kε sĩnnéní kεtenkè káyà dibiĩnnì
nè meyeñcaàrìmè kperε nè dèè duó tikəmbùòtì,
kè bεε bè tention dibiĩnnì mieke.

²³ Dibiĩnnì í yóó nhā kε bo diheì
meyeñcaàrìmè bo dùì mieke.

Kuyie nyóó dεetémè ku kəbε

Ti Yìè nKuyie ntanné Sabunəó kó diheì
nè Nefutadii kperi ifei mieke nke.
Dè né yó mboní kè kùu yè dèúkũnnemu,
kétúóté dàméèrì kəntə kətuəkεnè Suditǣǣ
kukó nyàà diyie yìèní kèè bíékè nè Kadideeo
bèè í tú Sifubε bε kó kutempǣ.

9

¹ Kubotí kùù do kéri keyensòùkè mieke
kù yàmu kuwenniku diekù.
Bèè do bo dibiĩnnì kó diheì
mukúú nkperi
kè kuwennikuu bè mìíté.

² Ti Yìè nKuyie nhá duó nkàa nìtìbèε sũũ
duó mbe diwèi dierì,
ké bè duó nkuyeyñnaatí,
kè bè nyānku a ìkè
bè ð nyānku mèè botí dididèi mənñi
kε íú bè ð ntoti bè éi dè kε íúmè.

³ Be dootitɔ̀bè do bè buú nkùù naàdòdòrìdòú,
 kumundòú bè do bukú kù
 kupààti bè do bè puotìnè kù,
 a dè kèétému bè do dòòmè Mandiyã̀ ò. ɛ̀.

⁴ Be dootitɔ̀bè do puoti yetàrè nè tì ã̀p̀p̀nnèùtì
 nè tì yààtì dèè mùàtì meyĩ
 dè tati muhã́á mmièke nke,
 muhã́á mborè còúté.

⁵ Ke yé bè ti peitémè debire
 bè ti pãmu denitidabire
 Kuyie nde nduó nkè dè bo mbaké.
 Bè bo ndè yu ke tú:

Otentisààwè
 Kuyie nkperíkù,
 ti cice wèè bo sã́ã
 meom̀p̀ùmè kóo kpààtì

⁶ O kpàtì yó ndéúkúmu
 kè meom̀p̀ùmè mbo sã́ã
 kòo fíí nDafiti kpàtì kè tì nsaké
 kòo mbaké o kpààtìyuu.
 Mewetímmè nè timómm̀ntì
 kè dè mbo di mm̀nnì nè sã́ão.
 Tì Yiè nKuyie ndómu ku k̀be mediè dèè kpéí nte,
 kè kù yóó dè d̀d̀.

*Kuyie m̀poté kùù yéĩku bèè bo Sammariì
 (Wénté 5:25)*

⁷ Mí ndi Yiè nKuyie mm̀i béi ti nnáàntì ke kpannè
 Sakəbu yaàbí
 kè tì bè do bembè Isidayeɛribè.

⁸ Kè kubotí kuməu tì kèè
 Efadaimmu ɛ̀i k̀be nè Sammariì oməu k̀be bè tì
 kèèmu.

Kè tɛfentè bè deuté kè bè nàá nkétú:

⁹ Titátì kó iduotí ì do,

kè ti yóó maánè yetáhokùyè

bè kǎũ detie mbè tu dè sikomòò, kè ti yóó fiíkú

detekperè bè tu dè sètìrì.

¹⁰ Mí nKuyie mbe Yiè mmî duó nkòo kpààtì Desinni
èì kǎbe bè do.

Mí nKuyie mmî ìi mbe dootitǎbè miεke.

¹¹ Sidii kǎbe beè ìténí diyie yìenì kèè bíékè

kè Fidisitǎεbe ìténí diyie taà kèè bíékè

kè bè àate ke maanko Isidayεeribe

bá nè memme mí mbe Yiè nKuyie m miεke í do

n nòutè kpaá yuomu Isidayεeribe kpéí.

¹² Bá nè m me mbè potémè bè í wètení m borè,

bè í n wammú mí mbe Yiè nKuyie Mpakεdaa.

¹³⁻¹⁴ Dεè kpéí nte mí mbe Yiè nKuyie

kè n yóó kéété Isidayεeribe yuu nè be yóú,

n yóó kǎũmu tipuonti nè tipèntì * diyie òimáà.

Diyuu benkú bekótìbè mbe nè sikpààtìbì.

Kè kuyóú benkú bèè tu bemáà Kuyie mpāānāāntì
nāānìbè.

¹⁵ Kuwuò nkuù nkó beniùbè kù fétìnkomu.

Bè bè niité kuce yeiku nku.

¹⁶ Dεè kpéí nte mí mbe Yiè nKuyie

kè n yèmmè í naatinè de kó bedapàmbè

m me nyí yóó kuó mmesémme be kó iciribí nè

bekúpobè

ke yé beməu bè dòòmè dèè í wenni dè nde.

Bè tu benitidənnibè mbe kè tināanyeiiti píéké be nò

---

* **9:13-14** tipuonti nè tipèntì: Dè benkú bèè tu bè mbe bediebè nè besámpóbè Esibiti èì miεke.

deè te mí nKuyie nkè m miεke be péi, kè n yùo n
nàùtè be kpéí.

17 De kó benitìbè yonku dò mmuhǎá mmu,
ke cóú ntipotì nè tisǎmpotì
ke cóú nkutúúkù tikòtì
kè kuyukú fī nke dekù tiwetì.

18 Ti Yiè nKuyie Mpaκeɗaa weè miεke còuté benitìbè,
kòo miεke kó muhǎá mbè tùò,
bá wè kòò ceké o yuu.

19 Bè ní yuntení kubakù yóú bíékè
dè me mbáá kuò be kònnì,
kè bèe εíní kucǎnku bíékè kémaánko
bè me mbá nsànnè.

Bá wè kòò càá nho kou bakù.

20 Kè Manansee kàbe cáá nhEɗadaimmu kàbe,
kè Eɗadaimmu kàbe cáá mManansee kàbe,
de kó iwuò nyidé kè ì wěnné ke cáá nSudaa kó kuwuò
nkàbe,

bá nè memme mí mbe Yiè nKuyie m miεke í do,
n kpaá yuomu n nàùtè be kpéí.

10

*Kuyie nkprànnèmè bèè fěũnko beçřìbè
(Yenáànkékè 1-4 wénté 5:8-24)*

1 Di bo yà! Díndi bèè dɔunko siyáàbìsì kó ikuó,
ke ì diinko n nìtìbè mesémmè.

2 Bá di í kemmu beçřìbè kpɛti,
ke bè yetírínè bè dò nkénte dè.

Ke ei bekúpobè kperε ke fekù iciribí kperε.

3 Kuyie nkó tiyěĩti bo di do dii yiè di bo yĩme?
Meháárìmè mèè ìténì dɛdétirè mè bo di do dii mònnì,
di bo coké kécuó nke kè bè dí teennè?

Di bo dǎu nde di kpàtì?

⁴ Tìi di kraánè tu bè dí wěnnénè tikpetíntì,
di bo wěnnénè mē bécírí bè tìi di baa.
Nè memme m mieke í do,
n kraá yuomu n nòùtè.

Kuyie ntǎmmè Asidii kǎbe kè bè dǎd kè dè tonté

⁵ Di bo yà díndi Asidii kǎbe!

Di tú m mieke kó didùò ndi.

M mieke keè peike kè n di pikú kunasáã kǎme.

⁶ N di tǎ ndíndi Asidii kǎbe kubotí kùù yete n kpeti
ku borè nde.

Kùù botí íiko m mieke
kè di bo kù pǎntè kéhéi ku kperè,

ké nkù nàù tisásǎàtì kǎme.

⁷ Díndi Asidii kǎbe di né í tì banté,
ke dó kékuo ibotí ké ì dèè páíí.

⁸ Díndi Asidii kǎbe kè di né tú
dí kó behǎǎpǎnkótí bè kpeńńimu,
ke mǎnnè bekpǎàtì bè.

⁹ Ke na Kadinǎo nè Kadikemiisi nè Amati eì kǎbe
nè Adípadi eì kǎbe nè Sammarii eì kǎbe nè Damaasi
eì kǎbe.

¹⁰ Nè n kó tenǎùtè nte m potémè yehékè yèè kó yebǎkè
nè yesĩmpókè kpeńńinè Sedisademma nè Sammarii
de kpeye.

¹¹ N dǎd mē Sammarii nè o kó yebǎkè
n yóó me ndǎd Sedisademma nè o kpeye.

¹² Mí ndi Yìè nKuyie m bo pĩ ndì mǎnnì n tǎmmú
Siyǎǎ tǎrì ĩnkè Sedisademma m bo yǎǎ nhAsidii kóo
kpǎàtì to, ò mǎdte mēè kpéí ntefentè nè tepǎtè, ¹³ ke
náá nke tú:
N dǎd dèè kó dimàà,

n dè dònnè n kó muwērímú mmu, nè n kó mæciì.
 Kε tú: N ciìmu dεε te kè n kei nyehékè yèè nh érinè,
 ke fèke ye kpàti ke cūũ mbekpààtibè bè kpààtikàrè
 ìnkè.

14 N tùótému yebotè kpàti bè ãã ceeté mèè botí
 tinəriyĩèntì
 ke tùóté yebotè tenkè bè ãã pété yenəriyie
 ké yè dèite mèè botí,
 bá tèmátè í nnappe te fièti,
 tèmátè í nhààte te nùù,
 tèmátè í nyĩ fiéũ.

15 Tεpĩètè bo na kémpɔ̀tì tεmáà ke búútí wèè tè
 kũũnàà?
 Yáà disiè bo na kéntá dimáà ke búútóo wèè dì sinè?
 Di dùò bo na káfáá ndi yiè mbakàà?
 Yáà didùrì bo youte wèè dì pikù o nòùtè?

16 Dεε te kè ti Yiè nKuyie Mpakεdaa yóo bonté
 benitibè
 bèè cĩè tikũõntì.
 Muháá mbo cóuté be kpàti dikpáà ãã cóuté mè.

17 Wèè tu Isidayεεribε kó kuwenniku ò yóo naá
 mmuháá mmu,
 mí nwèè kpa meyei m bo naá nfεhããdεēnfè be cuokè
 kécóuté tipotì nè tisãmpotì diyie dimáà miεke.

18 Mù bo cóuté be túúkù sààkù kumou
 nè detie ndεmou dèè pèi titebiiti,
 kè dεε dontenè muməmmú pĩ nwè ke cĩè koò kuò.

19 Detie ndèè bo nkpaá Asidii kó kutúúkù miεke,
 dε yiè bá debíbénnè dè bo na ké dè kàa.

Isidayεεriβε βεε yó nkpaá βε yóó wεtenímε Kuyie mborè

²⁰ De kó diyè Isidayεεriβε βεε bo nkpaá, Sakɔbu yaábí ìì bo yenté βε bo yóu βε bo nwaàmmè meteèmmè wèè do βε puotì o borè, kéwammú meteèmmè ti Yiè nKuyie mborè nè βε yèmmè meməu kunku kùù dò mpáí páí, βεμβε Isidayεεriβε βε tũ nkù, ké nkù tá. ²¹ Sakɔbu yaábí Isidayεεriβε βεε bo nkpaá βε bo wεtení Kuyie nkperíkù borè. ²² Bá kè Sakɔbu kó kuwuə ndó kùu sũũ nkémaatenè dàməèrì pεémme kó mubirímú, βεε bo nkpaá βε í yó nsũ βεε yóó wεtení mí mβε Yiè nKuyie m borè. N tāāté ke bo βε kùòmu. Bè de mmannè. ²³ Mí mβε Yiè nKuyie Mpakεdaa n tāātému ke bo βε kuə, ke yóó mε dòò diheì diməu.

Kuyie nyεmmè βε bá nyĩkù Asidii kəβε

²⁴ Deè kpéí nte kè mí ndi Yiè nKuyie Mpakεdaa kè n nàá nke tú: Díndi n nitìbè βεε bo Siyāō di bá nyĩkù Asidii kəβε, bá kè βε di puotì kupààti, ke yuo didùrì di ìnkè Esibiti kəβε do di yuomè di ìnkè. ²⁵ Dè kpaá sám̀pó nwe m miεke ténke í yó ndi péì, m miεke doti Asidii kəβε mβε kè m bo βε kùə. ²⁶ Ti Yiè nKuyie Mpakεdaa yóó ànné teātè nte Asidii kəβε, kù do dòòmè Mandiyāā èi kəβε Odebu kó dipèrì borè. Ti Yiè nKuyie nyuə ku pààti nku dàməèrì ìnkè kù do dòòmè Esibiti kəβε. ²⁷ De yiè ndi kù yóó deitemè ditəu βε di buú ndì, késaatε kunaàdòdòrìdóú di f̀nńí. Kè meborimεε di narikε.

Isidayεεriβε dootitəβè βε domè

²⁸ Kè Asidii kəβεε do Ayati kó diheì, képεēté késénté Nikidonni kéyóu βε nentì Mikimasi,

29 késòoté be cemmu késénté kutāfuò,
kétuàke Kebaa kényíé,
kè kufōwáá mpí Damaa èi kòbe kè bè nkpeutí,
kè Kibea Sauri èi kòbe coké.

30 Kadimmu èi kòbe tiiténè yedabùò.

Diasa kòbe kénténè!

Anatòti èi kòbe di kperè dò mmesémmè mme.

31 Madimena èi kòbe cokému,

kè Kebimmu èi kòbe wammú disòrì.

32 De yiè ndi Isidayeribe dootitòbè tùòkemè Nòbu èi
ke mméi sinòu Sedisademmu èi kòbe Siyōō tārì ìnkè,
ke tú bè bo yà!

33 Ti Yiè nKuyie Mprakadaa bo do Isidayeribe,
ké bè bìé bè òò bíé mèè botí itebàke.

Bè bo cūñní itebàke cēyí kè iokùii duó ketenkè.

34 Ti Yiè nKuyie mbo bè bìé bè òò kōū mèè botí
detesūūrè kutúúkù miéke.

Dimaa kó detesààrè bo duó.

11

Bè nàkémè Dafiti kó deyaàbiré kpéí

1 Seseé kó ditekūnni kótírì ìnkè nke ditepànni
yètìnímè,

di cīē nyīnkè nke ditepànni yètìnímè.

2 De yié, ti Yiè nKuyie nYáá mmuù yó nhò bonè

Kuyie nYáá mmuù duò mmeciì nnè meyèmmè

mùu yó nte kòò nyé o yèmmè kè mùu ò duó
mmuwērímú

mùu yó nte kòò nyé ti Yiè nKuyie nke kù dé.

3 Muù yó nte kòò mmòke ti Yiè nKuyie nkó kufōwáá,

ò í yó mbekù o nuò nwùó ndè,

ò í yóó tūnne benitibè tu kébeké.

4 Ò yóo mbekùnè bεcĩrìbè ikuó duó ke dommè mme,
kémbekùnè besénnìbè kè dè wenni.
O náàntì tii yó ntú kupààti ò puotìnè kù yεbotè
kòo nùù kó muyaá nní nkòù bεyεibe.

5 Ò yóo nyi mεwetímmè mme nè timóm̄m̄nti
fεnaàk̄ñfè k̄m̄e o ka s̄áà.

6 De m̄ànnì dikpamannì nè fεpièfè kè dè nwē nke bo
dibòrì òimáà.
Kubiikù nè dibòbii kè dè nwē ndidòù.
Kunaabiiku nè dicirìcìrìbii nè fεòfè bè dùnne fè kè dè
nwē nke yo.

Kè dedapùmbire de c̄emmù.

7 Fεnàáfè nè mupĩmpĩmmù kè dè nwē nke diiti
timúti
kè de bí nwē ndidòù òimáà.
Dicirìcìrì nè fεnàáfè kè dè nwē nke yo ntimúti.

8 Debíbènnè bo nkpeiti kutām̄nf̄ōti borè,
kè dibíkényènnì mbaú nkudautif̄ōti.

9 Òmòù ténke báá d̄òò meyei,
òmòù ténke báá caàrè ot̄òù,
ke yé mí ndi Yiè nKuyie, n náàntì yóo pitémèmu
kutenkù kumòu
képié mmenie mpíékémè dàméèrì,
kè benitìbè bemòu tì banté.

10 De kó yewe miεke Seseε yaàbire
dèè yó ncáá nke tú mεcannimè
kè iwuo nní ntikoo de borè
kè yεbotéε dè wammù,
kè Kuyie nkó tikpeti mbo de kàrì.

Isidayεεribe bèè ciété bè yóo wēte kétímmè

11 De yiè Kuyie nyóó yíé kébenkemu ku w̄rímù,
kédεεté ku kòbe bèè kpáá.

Bèè bo nkpaá ke bo Asidii nè Esibiti
 nè Patidoosi nè Etiopii,
 nè Edammu nè Sindaáa.
 Amati nè yehékè yèè soké dàméèrì miéke,
 12 kécónné mecannimè yebotè kpéí,
 kéwète kétéí nyIsidayeeriibe bèè do ciété.
 Sudaa kòbe bèè dò nyaá yaá
 kè bèè íténi itemmànke imòu kékũñní.
 13 De mònñi kè Efadaimmu kòbe ténke bá nhẽñnè
 Sudaa kòbe,
 Sudaa kòbe me nténke bá nsĩnnè Efadaimmu kòbe.
 14 De mònñi bè bo wènné kèdo Fidisitèèbe diyie taà
 kèè bíékè,
 kéwènné kèdo diyie yìèní kèè kòbe kèhéi be kperè,
 kébaaté Edømmu nè Mòabu de ekesí kòbe
 kè Amòniibeè bè bòúté.
 15 Tí Yìè nKuyie nyóó duó nkè kukó ntuuténè dè
 Esibiti kóò dàméèrì kè dèe kũũ.
 Kè tí Yìè nKuyie nyoute ku nòutè kukó nhEfadati
 ìnkè,
 kéduó nkè kuyaakù diékùu fuutení
 kè de kó kukó ntoté kuce mèyiekè.
 Kè bè ní nkù senti bá bè báá deite be neùtì.
 16 Kè kucee ànné ku nìtibè bèè bo nkpaá bo Asidii be
 kpéí,
 kù do ànné mèè botí Isidayeeriibe kpéí
 bè do yetì dìi mònñi Esibiti.

12

Nsántínè tí Yìè nKuyie nti dèetíwè

¹ De yìè di bo yĩ:

Tí Yìè nKuyie nti da sántí!

A miéke do tí yonkemù, di mmònñi ke bonke,
 kàa tí bántè.

ke dònne kunitisũkù kó kutoweku.
 Ke dònne yekpààtiyo péu kó kutoweku,
 ke dònne yebotè tiku dè.

Ti Yiè nKuyie Mpakεdaa weè bààti o ããpòmbè mu-
 doò kpéí.

⁵ Bè boní dè í tóké,
 bè iténi kutemmànku nku,
 Kuyie mmiεke kó titõnnenti nti.
 Kù yóó puõnnè tì kutenkù.

⁶ Tiiténè yekúdabùò
 ti Yiè nKuyie nkó diyie duunnímu.
 Mukòu kó diyie ndi,
 Kuyie nkperíkù yóó kuò dii yiè ndi kutenkù.

⁷ Deè te kè benitìbè kònti yārike,
 benitìbè kònti cùùtèmu.

⁸ Dè bè dimu ke bè kpéí,
 dè bè pĩmumu ke bè yóu kè bè mítìrì,
 ke donnè onitipòkù wèè kuò ndεbirε,
 bá òmòu ténke í náánnè otòu kè be nuò nwũõté.

⁹ Ti Yiè nKuyie mmiεke kó diyie kèrínímu,
 diyie yεiri ndi Kuyie mmiεke yóó di do di,
 kè di èi dǎúnko, kù bo kuò de yiè beyeibe bemòu.

¹⁰ Siwǎã sibotí sibotí ténke í yó mmí,
 diyie níi bo nyetìni ke sòu, otànkù me nténke bá
 mpéi.

¹¹ M bo poté kutenkù kòbe be yonku kpéí,
 képoté beyeibe be caàrìmè kpéí,
 m bo duó nkè sifeí yembè féi deè,
 kè bekpààtìbè yonkubε kó sipò deè.

¹² Bè bo wammú benitìbè dihei bè waàmmè mesòò
 nsààmè kémónté.

Onìtì wammù bo yonke Ofii èi kó timátì kōme.

13 Mí ndi Yiè nKuyie m miεke bo cóúté dìi yiè,
m bo yoòrè tiwetì, ketenkè bo aá kè fííkú dè.
Mí ndi Yiè nKuyie Mpakεdaa m miεke kó diyìè ndi.

14 De yiè bè bo mbè bèti bè bètìmè teyúótè,
tipiètè tìi kpa ocēnti ti tēmè.

Bá wè kòo ncokù ke wetí o kó kubotí,
bá wè kòo tāté muceé kéndó o εì.

15 Kè bè conè wè bèε ò kũũ disiè.
Kè bè nìnte wè bèε ò fèúté.

16 Bè bo mpĩ mbe bí ke tãũ ketenkè,
kétò dèè bo be cēĩ miεke kékonnè,
képĩmmú be pobè kéduónè.

17 N yóó ínní Medii èi kabe mbe kè bèε bè do.
Bembε í wanti idíítí,
be kpeti í bonè mesò.

18 Bè yó ntãũ ipie nyi bedapàmbè ke buò.
Mesémmè í yó mbè bonè ibí,
bè í yó mmòke ibí bénní kó mesémmè.

19 Babidōnni f̄ nwèè tu yekpààtìyò kó medéè,
Kandee tenkè kabe kó tisātì,
a kpeεε bo naánnè Sodōmmu kédontenè Komòò ekè,
Kuyie ndo pònte yè.

20 Onìtì ténke báá buoté de kó dihei,
òmòù ténke báá dì kàri nè dì bo mbomè.
Bá beciembè bè báá dì kàri.
Benaacēmbε báá dè cōíné titouti.

21 Yekpamaà yó nde ndou,
Yeondo bo píε mbe cēĩ.
Dè bo naá nyicùo nkó diārì,
sitābóó yó nyānku dè.

22 Yekoute bo nkuò nde kó sicēkperí miεke, ke cóú nyetòbè,
sikpamóó bo taá de kó sicēsààsì.
De mònñi duunímu, de kó yewe ténke í kpaá ke détirì.

14

Isidayεεribε yóó wēte kékarimè be εi

¹ Ti Yiè nKuyie nyóó kuómumu Sakòbu yaábí mesémmè. Kuyie nyóó wēte kétãátému Isidayεεribε, kù yóó bè kànnemu be tenkè. Bepòòbè yóó katoomu ké bè wēnnénè, bè yóó munnénèmu Sakòbu yaábí.

² Yεbotè bo túóté Isidayεεribε ké bè kpēnné be tenkè. Isidayεεribε yóó bè tiekemu ti Yiè nKuyie mbè duó nkèè tenkè miεke, ké bè dòò tidaati benitidaabè nè benitipòbè, kétieke bèè do bè te, kébaaté bèè do bè baké.

Kuyie nnakémè Babidanni kóo kpààti yóó kúmè

³ Isidayεεribε ti Yiè nKuyie nyóó di om̀p̀nèmu nè mεf̀ὲtímè di f̀ὲtémè nè bè di dii mmèè sémmè nè mudaatòm̀m̀ú bè di p̀iñné mù. ⁴ De mònñi di bo onni Babidanni kóo kpààti ke d̀:

Wèè do ti f̀ὲũnko ò k̀te ke?

Wèè do ti diim̀mu mesémmè ò bore?

⁵ Ti Yiè nKuyie nf̀ὲtemu benitidannibè dùò, bèè do ti baké be pààti kèkèmu.

⁶ Wèè do puoti yεbotè nè kemieke ke í ompu, wèè do baké yεbotè nè kemieke ke yè f̀ὲũnko sãã.

⁷ Diwèi p̀iñm̀mu dihèi dim̀ou, kè di pèté meom̀p̀m̀è,

diwèi kó siyíkpeì sù kuò.

⁸ Bá nè detie mbè tu dè siperésì nè sétirì Dimaa kperε,
diwèi dii dè bo a domè.
Nè a duó dii yìe ketenkè
odakũtì ténke í kòriní ti kũ.

⁹ Bèè duó kudònkù bè bàátímu a kũntoomè ke bo da
CO.

Ke enni bεcírìbè a kpréi,
bεmbε bèè do tú bεkpààtìbè ketenkè ìnkè,
kè íinko yεbotè kó bεkpààtìbè bε kpààtikàrì ìnkè.

¹⁰ Bεmòu bè nàámmu a kpréi nke tú:

Fó mmúnke, a ténke í mòke muwērímú,
a ti dòntenèmu, a í ti cáánnè.

¹¹ Bè do bie ntikùtidùùtì ke da sántí
né nte fò di mmònnì kudònkù miεke,
kè yεbiè dàátí a dóù
kè ibié píéké a yaádándátínkù miεke.

¹² Fó nwèè do bo tiwεtì, yé a yĩme ke donní?

Fó nwèè do tú tεwàtè tèè pĩnti,

fó nwèè do tú tekũwentéwàtè,

fó nwèè do pòntì yεbotè, yé a yĩme ke donní?

¹³ Fó nwèè do náá nhamáà ke tú:

M bo deke kétuòke tiwεtì,

m bo pēētóo Kuyie nhānné sù wāã

kéfií n kpààtikàrì.

M bo dekoò kubakù yóú bíékè kó ditàrì

kéìnkè kó bεkperìbè tiku dè kékari.

¹⁴ M bo dekoò tiwεtì yómmè,

n yóó maatenè Kuyie nku kùù baké kéìnkè nè
ketenkè.

¹⁵ Né nte fò nkè bè da yèètoo kudònkù,

kàa cùtoo difòtìrì cūmpuri miεke.

¹⁶ Bèè da yà kè bè da dò mmenəmbii nkā.

Ke da dò nfù, ke békú bemáà ke tú:

Dè í dò nwèè do ã ã nampε wənwe kè ketenkèε
sāntàà?

Kè yekpààtiyò nkpeutàà?

¹⁷ Wèè do ceeri kutenkù kè kù naà ndikpàà,

ke pòntì yehékè bá ò í fīnko tikpetintàà?

¹⁸ Yεbotè kó bekpààtìbè beməu òmpèmu,

ke duó bàmmùù be fōti sààyì miεke.

¹⁹ F́ mbè né da dootóomu, bè í da kūnné,

bè da útóomu bè peité dèè bire decírì de kōme,

bè da yāmmu becírìbè bè kùò bè mudoò miεke.

Bè bè nda wēnnénèmu ke útóo difòtìrì yetárè kperi
ke naù.

²⁰ Bè í da wēnnénè ibotí tɛi kó bekpààtìbè kufōti

ke yé a pòntemè a èi ndi,

a kùòmu a kó kubotí,

a botí tú kuyεiku nku.

Ku yètìrì ténke báá yú.

²¹ Báátínè kékuə de kóo kpààtì bí i cice yei nkpréi,

kè bè báá íté kéfiete diheì képie nkuyonku kutenkù.

²² N yóo báátímu be kpréi, mí ndi Yiè nKuyie

Mpakεdaa, mí béi. N yóo pòntemu Babidənni

sənwε, o yètìrì í yó nkpaá. Be yaàbí nè be yaàbíyúó

bá nkpaá. Mí ndi Yiè nKuyie mí béi. ²³ Be èi bo naá

tinépxèti, tiyīnwuotì kó diārì. M bo káuté Babidənni

èi páíí nè kuaa. Mí ndi Yiè nKuyie Mpakεdaa mí béi.

Kuyie nyóo potémè Asidii èi kəbe

²⁴ Kè ti Yiè nKuyie Mpakεdaa dò:

M béimmu kè tì yóó dàò,
n tããté tì í yóó paà.

²⁵ N yóó p̄ontemu Asidii èi k̄abe,
n yó mbè nàùmu n tārè ìnkè.

Bè do buú mbè kunaàdòdòrìdòú,
n yóó kù buutému,

bè do tóu mbè ditou m bo di mbè touté.

²⁶ N tããté tinti kutenantù kpéí.

N yòute n nòutè nte ke bo poté yebotè.

²⁷ Ti Yiè nKuyie Mpakèdaa tããté tì, we mbo tì pàa?
Kù yòute ku nòutè nte we mbo tè pĩ.

Kuyie ncaummè Fidisitèèbe

²⁸ Okpààti Aasi ku diì benni ndi Kuyie mbè
caummè.

²⁹ Fidisii tenkè k̄abe dimou diwèi bá ndi bo.

Bè do di puotìnè diì dùò f̄ètemè,

f̄ewààfè ò nk̄ nk̄è didautiri diì yètìní,

kè didautiri nk̄ nk̄è kuwaàcèk̄ànk̄ù yètìní.

³⁰ B̄ec̄r̄ibè kó ibí bo p̄été mudii.

B̄esénnìbè bo mbo kè dè b̄è naati,

kè n né duó nk̄àa k̄abe kúnè dikònnì.

A k̄abe b̄èè bo yenté kè n̄ b̄è k̄uò.

³¹ Díndi Fidisii tenkè k̄abe tiiténè yekúdabùò.

Fidisii tenkè kemou k̄abe di k̄p̄eutìnè kuf̄waá nku.

Kuyukú kuù f̄ínnì kubakù yóú bíékè.

Di dootit̄abè urinímu.

³² Ti yóó t̄énnè ànti Fidisii èi k̄abe kó yet̄r̄è?

Ti bo yĩ:

Ti Yiè nKuyie nfiímmu Siȳòò,

kè ku n̄it̄ibè b̄èè tu b̄ec̄r̄ibè kè b̄è p̄été disòrì.

15

*Kuyie nnàké tì Mṓabu èì kṓbe
(Mukàmmù 15-16, wénté Sedemii 48)*

¹ Kuyie nkprannè tì Mṓabu èì kṓbe.

Keyènkè kèmáà ndi bè pòntemè Adi-Mṓabu èì.
Keyènkè kèmáà ndi bè pòntemè Kiidi-Mṓabu èì kè dì
dṓúnko.

² Kè Bèti-Dimṓṓ kṓbe deke Baiti nè Dibonni yetòrè
borè ke kuò,
Kè Mṓabu èì kṓbe kuò nNèbo tārì nè Mèdeibaa èì,
bemṓu kè bè kuó meyubii,
ke kuó be debii.

³ Dihèì dimṓu kè bè dàátí tifṓṓtṓntì ke dò mbè kàri
mukūū.

Kè bèè bo dedànnè nè yetowaarè bemṓu,
kè bè kuò nke ti tinṓnnieti.

⁴ Kè benitibè kuò, Esibonni nè Edeyade ekè mièke,
kè be dabùò ntùṓkù Yaasi,
dèè te kè Mṓabu èì kó behāṓpòmbè wùótí.
Kè be kṓmbùṓtì duò.

⁵ Dè n yóumu mediè Mṓabu èì kṓbe kpréì.
Bè ciétému ke coké ke tùṓkenè Soaa èì
nè Ekodaa Sedesia ke deeti Dutì tenni ke kṓnti,
ke wùótí Odonnaimmu kó kuce.

⁶ Kè kukó Dimmudimmu kūū,
kè timúti kpeí,

timúsūūtì ténke í kpraá,
titieti ténke í bo.

⁷ Kè bè tṓu be kperè, be kperè dèè do yenté,
kénkpraá ke séenko kukó ntietietì bè tu tì Sori tì yìè dè.

⁸ Kè iwúótì tuṓkù Mṓabu tempè nkumṓu.
Kè yekúdabùò ndàátí Efadaimmu omṓu,

ke tũðkenè Beedi Edimmu.

⁹ Kukó Dimõnni bo píe mm̄enitiyĩ.
 Kè n yíe ké bè bõnté meyi ntẽmè,
 M bo duónko dicìricìrì kè dìi p̄immú,
 Mõabu ei kãbe bèè yenté.

16

*Mõabu ei kãbe mãmè meteemmè Sedisadẽmmu
 kãbe*

¹ Dĩndi Mõabu ei kó tẽdõtè kãbe duónnè okpàti
 diẽwè,
 wèè bo Siyõõ tãri fepièfè.

² Mõabu ei kó benitipòbè bo cíté
 sinõ bè ceeté s̄i kó tiyĩ̀nti si kãm̄e.
 Bè bo nháá kukó nhAdinõ kó diyèrì.

³ Bè bo mbáá nSudaa ei kãbe ke tú:
 Di ti duó nyitié,
 túóténè metããtĩmè,
 ké ti dátinné di kó m̄edèè kuyie ncuokè,
 ké ti s̄onne, bè ti dènn̄e ti ei ndi,
 di báá yie nkè bè ti yà.

⁴ Yóunè kè Mõabu ei kãbe bèè cooti kè bèè kari di cie,
 yóunè kè bèè p̄eté disòrì kè bepòmbè báá bè yà,
 kè bè yóu dìi m̄õnni bè bo m bè f̄ẽũnkómè,
 kè mupòmmù dèè dìi m̄õnni,
 bepòmbè bo íté dìi m̄õnni.

⁵ D̄e m̄õnni Dafiti yaàbire bo di tikpàti,
 kòo kpàti nfííkú.
 Ke yé dè yó mbakémè benitibè ke bè dó.

Κε bekùnè timóm̄m̄nti κε d̄ori d̄èè sìé.

Μαβυ εἰ κῶβε κό didabònni

⁶ Κε Sudaa εἰ κῶβε d̄ò:

Ti k̄èemu Μαβυ εἰ κῶβε κό tefentè κρεί,

βε κό tefentè tontému.

Βε p̄tè màmè βε fentè με mm̄à

βε κό kuyonku κπερε ἰ d̄ò mbéi,

k̄è bè t̄á βεμάà detetirè.

⁷ Di mm̄nni βεè né kuò m̄bet̄abè κρεί,

βεμου βε kuò n̄Kiidi-Adeseti εἰ κό tidobontì κρεί

n̄κε,

k̄è βε yèmmè cààrè mediè.

⁸ Fínyĩ κό detie ndo fííkú d̄èè paa,

Esibonni temp̄ē ndè d̄óunkomu,

k̄è Sibuma εἰ κπερε m̄óté,

d̄end̄e d̄èè κό menaà ndo muò nkutenkù κό

βεκπαàtibè,

d̄end̄e d̄èè do w̄uò

n̄kétuòκε Yasεε k̄étuòkenè ted̄ontè κό dikp̄àà,

d̄end̄e d̄èè κό ibake do pité k̄étuòκε dàμέèrì

mukókúó n̄kou.

⁹ D̄eè te di mm̄nni k̄è n w̄ennénè Yasεε εἰ κῶβε,

k̄è ti kuò fínyĩ κό detie nd̄èè bo Sibuma εἰ δε κρεί,

f̄ó Esibonni εἰ nè f̄ó Edeyade n̄n̄nnieti t̄ii dòú di ñnkè,

κε γ̄é bè di domè mudoò nè iúu mudidèi m̄nni,

di t̄õ di m̄nni di tebe.

¹⁰ Diw̄èi nè kuyènaatí d̄è ténke ἰ kpaá,

detie nkó depaa m̄mieke,

Iyie mp̄àamu nè siyík̄p̄èi fínyĩ κό detie m̄mieke.

Òm̄òu ténke ἰ kpaá w̄èè t̄õ yetebe,

κε γ̄è ùti diyetit̄uò mieke,

m̄ p̄àammu siyík̄p̄èi sì ténke ἰ kpaá bo.

11 Dεε te kè n kònti seití kubómbonku kó iwěĩ tēmè
Mɔabu èi kpéí.

N yèmmè meè cààrè Kiidi-Adeseti èi kpéí.

12 Mɔabu èi kɔbe né òu yetòrè borè mubáammu,
ke kòrì dibòrì bè tãáté dì mubáammu kpéí,
ke báá mbè me nyí keu tìmatì.

13 Ti Yìè nKuyie nnàké tì nti Mɔabu èi kpéí. 14 Dì
mmònnì nte tì Yìè nKuyie nné búi dì nùu ke tú:
Yebie nyètããti cáu cáu, Mɔabu èi kó bekpàrìtiebe nè
be èi kó benitìbè bèè bo nkpaá bè í yóó tuòke dèmarè,
bè me nyí yó ntú bèmabè ténke.

17

Kuyie nkpannè tì Damaasi èi kɔbe

1 Kè Kuyie mbéi nDamaasi èi kpéí nke dò:

Damaasi ténke í yó nkpaá ke tú dihei,
ò yóó naá tidobontì nti.

2 Adowee kó yehékè yóó dɔúnkomu,
yè bo naá nyiwũ ò kó ditũnnì,
ì yó ndou dè bá dèmarè í ì kóónnè.

3 Efadaimmu kó dikpààtìyuu ténke í yó mmòke mùu
dì kánké,

tìkpàtì me nténke í yó nkpaá Damaasi èi.
Sidii èi kɔbe bèè bo nkpaá be sãnni bo kēke,
kémaatènè Isidayeeribe kperi.

Mí ndi Yìè nKuyie Mpaakedaa mí búi.

4 Dε kó diyìè Sakɔbu yaábí kó tikpetì bo yaate,
bè bo naá nyidawaá.

5 Bè bo ndònnè bè ò kó kóũmè tidiiti kupaku mieke,

bè ãã kãũmè tidiiti Defaiibe biriku kékónté kédérí.
 6 Isidayeeribe bèè bo nkpaá,
 bè bo ndonnè bè ãã tãũ yetebe kékínté yè.
 Bè ãã tãũ odifíè kó yebe ke ínté yè,
 yèdéè yoo yètããti kè yè ncáátí meýómmè.
 Kè yeteyè yènàà yoo yènùmmù ncáátí tifããti mièke.
 Mí ndi Yìè nKuyie Isidayeeribe tũ nkù mî búi.

7 De yiè onitì bo wẽẽte wèè ò dòò o bíkè, bè bo m bóúté mí nKuyie nkùù te Isidayeeribe ke dò mpáí páí. 8 Bè ténke bá mbúú sibãøtenkaanìi bè tu sì Asedaa nè yebãwũãtòrè bè cóunko yè tihúúntì.

9 De yiè Isidayeeribe bo coké káyóu be ekè iduotí fité yè, ke yèè dǎúnko Isidayeeribe do sǎnké Efiibe nè Amøriibe Kannahãã èi kè bèè cokémè, kè be èi dǎúnko. Dèmarè í yó nkpaá.

10 Isidayeeribe di ñ yèmmu mí nKuyie nkùù di dèrí,
 di m bùtínnému mí ndipèrì dii di kãnké.
 Dèè te kè di buotì tibããdiitì,
 ke fiiku debãøtie
 kè di yèmmè dè naatinè.

11 Ke ãã tì buotí kè tìi kóté dii yiè,
 kè dè naá nwenniní kè tì pòrí.
 Di na ntì dèite dii mǎnnì kè di né tì mǎntóo.
 Dèmarè í yóò na kétaa mmumømmú nè meýei ndèè di doti.

Yebotè kó kunãðroo

12 Tóò! Yebotè péu yè te kunãðroo
 kè kù dò ndàmèèrì kó kunãðroo ã ndòmmè.

Yebotè yèè wèkí kè dè ùùti menie nhõõ ta kukó nkénhuutumè.

¹³ Yebotè kó kutoweku dònne menie nhõõ tamè mme kukó

ti Yiè nKuyie nyóó péimmu kè yèe coké kédété kuyaaakù õõ káuté mèè botí tiyontì fefòdónfè õõ kouté mèè botí timúkpetì.

¹⁴ Kuyuoku bo nyóó yuoté kè benìtìbè kãm̀b̀ùà̀tì tii bè duò.

Kè dè nyóó wenté kè bè ténke í kpaá.

Tii yóó tuakení tinti bèè do ti puà,

tii doti bèè do éi ti kperε.

18

Kuyie nkpannemè Etiopii kabe

¹ Di bo yà! Díndi bàtóòbè bèè m̀ke ifièti idéi Kuusi kó kukó m̀p̀émmè di bo yà!

² F́ nKuusi èi, f́ nwèè dèi yehaikèntõrè ke tũð kè yè taà bàtóò yaube ke kerì menie nyínkè.

Yètõrè cãaye wètenè tidadietì kó kuwuò mbíékè, bèè deu ke mièti kè bè bè dé kutenkù kumou. De kó kuwuò nkpeñnimu ke nò nyitei.

Kè ikó nsū be tenkè.

³ Dimou d́ndi bèè bo ketenkè,

kutenkù kumou kabe,

kè bè cònné mecannimè ditārì ìnkè di mè wènté,

kè bè kònné ditátεheù di kénté.

⁴ Ti Yiè nKuyie nni nnákému ke tú,

kù bomu béu ke wúónní diyìè ð mmímè kuyie ñcuokè,

yewetè ð ndòmmè dididèi m̀nni.

⁵ Dè ð nkè f́nyí kó mutie pòrí ke yòte kè yebe ànné ke bi,

bè ɔ̃ cíému ibake nè disiè,
 kédèi dèè siku nè tifaàtì kè dè ncóúo.
⁶ Bè yóó me nyí Etiopii eì kɔbe,
 yetārè kó timancòntì nè tikpasĩntì kè dè mbè yo
 ndipaa nè diyɔ̃ɔ̃.

⁷ De m̀nǹǹǹ tidadieti kó kuwuo nkɔbe bembè bèè
 deu ke mieti, kè bè bè dé titentì timəu, kè bè p̀nt̀ǹt̀
 ibotì t̀i, bembè ikó mpíéké bèè tenkè bè bo ntəuní
 yepārè ke p̄ā ǹt̀i Yìè nKuyie Mpakedaa Siyɔ̃ɔ̃ t̄r̀i ku
 yètiri yu dè.

19

T̀i yóó tuɔkení Esibiti

¹ Kuyie nkpannè t̀i Esibiti eì kɔbe.

Nte ti Yìè nKuyie nke k̀r̀ǹi nè diwetiri mecāã nke
 k̀ri Esibiti.

Kè Esibiti kó sitenkaanì k̀nt̀i au ku ùkè,
 kè Esibiti kɔbe k̀nt̀i c̀t̀t̀t̀.

² M bo suure Esibiti eì kɔbe kè be mieke mpéi betɔbè,
 bá wè nè o kou kè bè nkpa, bá wè nè o népo kè bè
 nkpa.

Bá dii eì kè di nkpannè diteri,
 bá dii kpààtiyuu kè di nkpannè diteri.

³ M bo beñnè Esibiti kɔbe yèmmè
 kè bè do d́ kédə̀ t̀i ãnt̀t̀.
 Kè bè mbekù yesĩmpókè nè benitinòmbè,

ke yu becírìbè,
 ke k̀ri tip̄ā̀t̀i, ke bourí tinùbootì.

⁴ N yóó duó nkè sikpààtìbìi yeisi siì baaté Esibiti
 kɔbe,
 okpààtì d̀nniwè bo bè baaté.

Mí ndi Yiè nKuyie Mpakεdaa, mî béi.

⁵ Dàméèrì kó menie mbo deè,
íkó mbo kũũ kékpeí.

⁶ Ikó mbo ānné inéí,
Esibiti kó kukó nNiidi bo cɔɔte,
kè ku kondakésíí kũũ.

Tiàti nè tipènti kè dèe móté.

⁷ Timútì nè titieti dè bo kpeí,

dèè kó òmáà bo kukó nNiidi pεémme o yuu nè o fũð
dè bo kpeí.

Kè kuyaakùu dè kouté kè dèe deè.

⁸ Beyĩmpĩmbè bo kɔmmú,

beyĩmbɔmbè bèè taà Niidi kó ikó mbè bo kɔmmú.

Bèè buò nNiidi kó ikó mmieke bèè òtìrè bèè bo móté.

⁹ Bèè kuuti tipàðkonkpeti nè bèè tì puoti

nè bèè dùðkù tiyaðkpeti péítì, be yèmmè bo caàrè.

¹⁰ Beyaàdùðbè yèmmè bo caàrè.

Bèè do pĩ mmutɔmmú kéréú ke yonnè kè be yèmmèe
caàrè.

¹¹ Soãã kó sikpààtibíí naá tiyènti nti,

Esibiti kóo kpààti kó mecii nyembè ò duó nyì tié,
ntú iyèntié nyi.

Di mieke we mbo na kénáké okpààti ke dè:

Mî tu mecii nyiè nkó debire.

Okpààti wèè do bo nè òmànni o kó deyaàbire.

¹² Esibiti kó okpààti kó mecii nyembè bo de?

Bè bo da nàkémè kàa banté ti Yiè nKuyie Mpakεdaa
tããté tì Esibiti èi kpeí.

¹³ Soãã èi kó sikpààtibíí naá tiyènti nti.

Manfi èi kɔbe totí tì be yèmmè tì í kpaá ke bo dàò,
bèè ni Esibiti kɔbe kó iwuɔ mbè fétìnnemu Esibiti.

14 Ti Yiè nKuyie nkuù bènnè Esibiti kó bekrààtibè
yèmmè,
kè bè fétinne Esibiti kàbe be tōmmú muməu miəke
kè bè àántè, kunaàýǎǎkù ðð muó,
kénháántemè ke tũṣti.

15 Esibiti oməu miəke òmòu ténke í yóó dṑò tìmatì.
Wèè tu diyuu, yoo wèè tu kuyóú, tipuonti nè tipèntì
* tì kupatifǎǎkù fũṣ.

Esibiti yóó dentènè tì

16 Ti Yiè nKuyie Mpakedaa bo youte dìi yìè o
nòutè Esibiti ìnkè, o nìtibè bo dontenè benitipòbè kè
kufṑwaá mbè pǐ nkè bè nkpeutí. 17 Kufṑwaá mbo
pǐ Esibiti èi kàbe nè tìi yóó tuàkení Sudaa tenkè ti
kpéí, bè níi bo béi nSudaa tenkè kpéí nkè benitibè
kṑmbùṑtìi do nè ti Yiè nKuyie Mpakedaa tǎáté ke bo
dṑò tì kpéí.

18 Dè kó diyìè Esibiti kó yehəkè yenùmmù yèè yó
nnáá nKannahǎ kàbe kó tináàntì. Kè bèè dṑúnnè ti
Yiè nKuyie Mpakedaa dinùù ke bo nkù taunnè. Bè
bo nyu dè kó diheì kó dìmari ke tú dikòù èi.

19 Dè yìè ti Yiè nKuyie nkó diwũṑtònni bo mbo
Esibiti cuokè, kè ti Yiè nKuyie nkó ditári ncómmú
diheì mànku. 20 Dèè yó ntú məcannimè mèè nàá nti
Yiè nKuyie Mpakedaa kpéí Esibiti miəke. Bè bo yà
bèè bè fěũnko kékuónnè ti Yiè nKuyie nkè kùù bè
duənni odεεtíwè wèè yóó bè pàte. 21 Ti Yiè nKuyie
nyóó benkemu kumáá Esibiti kàbe kè bèè kù banté,
ké nkù feu iwũṑ ke kù pǎà ntidiitì kó yepārè, ké

* 19:15 nè tipèntì: Wénté 9:13-14 a bo yà bè wàri

nkù d̄oummu nè yenò ke yè d̄òòri. ²² Ti Yiè nKuyie yóó potému Esibiti k̄obe, kù yóó bè potému ke né bè miékùnnε, kè bèε w̄etení ti Yiè nKuyie mborè kè kùu c̄outé be báammu ké bè miékùnnε.

²³ Dε kó diyìè kuce yóó ānnému Esibiti kénk̄orìnè Asidii, kè Asidii k̄obe nk̄orì Esibiti. Kè Esibiti k̄obe k̄orì Asidii. Kè bè nw̄ε nke báá nti Yiè nKuyie.

²⁴ Dε kó diyìè Isidayεeribe bo w̄ennénè Asidii k̄obe nè Esibiti k̄obe. Dε kó yehεkè yetāāti kè ti Yiè nKuyie nyè d̄òò m̄esàà. ²⁵ Ti Yiè nKuyie M̄pakεdaa níí bo béi nke d̄ò: Esibiti k̄obe tú n k̄obe m̄be, m̄esàà nní m̄bè bonè. Asidii k̄obe m̄í bè piíté nè n n̄ou, kè Isidayεeribe tú n te bè.

20

Kuyie mp̄ānāāntì nāāntò cemmè menacèbii nke feío

¹ Asidii kóo kp̄ààti Sadik̄ōō t̄ōnní d̄ìi benni o kóo āāp̄ònk̄òtì T̄aditanni, kòò bo pi Asid̄oti èi ké d̄ì p̄ònte.

² Dε kó dibenni ndi ti Yiè nKuyie ntì n̄akémè Am̄oti bire Esaii, wèè nàá nku p̄ānāāntì ke d̄ò: K̄ote k̄ébouté kuf̄òt̄ōnkù a bou kù a kà, ke bo benke m̄eyènc̄ārìmè, k̄édeite a neùtì, kòo m̄è d̄òò k̄éncenti menacèbii nke feío.

³ Kè ti Yiè nKuyie m̄béi nke d̄ò: N kóo t̄ōntì Esaii cemmè menacèbii m̄bá ò í dáátì tiyāàti. Dè m̄òke yíe yebie nyètāāti ndi, dè d̄ò mmecannimè m̄me nè dibenk̄erì Esibiti nè Etiopii dε kp̄éí. ⁴ Asidii kóo kp̄ààti yóó m̄e mp̄īmmu Esibiti k̄obe nè Etiopii k̄obe kè bèε ce m̄menacèbii, bedap̄àmbè nè bedakótíbè. Esibiti k̄obe fei bo feité. ⁵ Bèè do búó Etiopii èi k̄obe

nè bèè do pətìnè Esibiti èi kəbe, kufɔwaa nnè ifei dè bo bè pĩ.

⁶ De m̀nni de kó itempɛ nkəbe bo nnáá nke tú: Nte ti do búó bè íbie ti yèmmè do dò nti yóó sari kè, kéréte meteèmmè, kè bè ti deeténè Asidii kóo kpààti. Ti né yóó cuó nke kéréte medeetímè?

21

Bè yóó pəntemè Babidanni

¹ Kuyie nkpannè tì dàméèrì bíékè kó kutempɛ tɛdɔntè kəku kəbe.

Kuyaakperíkù ɔ́ iténí m̀è botí diyìè ỳèní k̀è bíékè, di dootitəbè itiní m̀è botí dikpáà tɛdɔntè bíékè kó dihéi bè dé d̀.

² Kuyie nni mbenke tì yóumu t̀i tu:

Nè bè di do naati, beè k̀órté ke di fiiti, ok̀ùt̀i itému o t̀ómmú. Díndi Edamiibe donè be, díndi Mediibe pinè be, m̀ pààmmu ikũũ iməu.

³ Deè kpéi nte k̀è d̀ pĩ n ka, kuyonku kuù nh auté ke n cáá. Onitipòkù wèè kuò ndebire o k̀óme, n yèmmè m̀è ỳè m̀bi, n t̀énke í yo.

N yèmmè m̀è fité n t̀énke í wúó.

⁴ N yèmmè m̀è k̀əre, kufɔwaa nkuù nh auté n do yáá nkuyuoku nku ke bo oǹpè, k̀è Kuyie nné n t̀əní kukɔ̀mb̀òdoróo.

5 Bè Ìnné tidiiti nti,
 ke dǎú nyekàrè kè ti yo nke yǎ,
 ke yóó daate kè bè péi nke tú:
 Bèhāāpònkótìbè, íténè kébáátí,
 kékpáááté tidǎpiti.

6 Ti Yiè nKuyie ntu:
 Kǎte kécónné obàrì kòo mpaké
 kòò yà dè wèe pīéké.

7 Kòò yà tenaasāntè kè sisēī sidésì tè dèrì,
 yoo sāmmarímúbè kè bè dè dèke,
 yoo yòyóbè kè bè bè dèke,
 wèe dǎò meyoǎmmè, wèe daate mesàà.

8 Kòo bàrìi kuónko ke dǎ: Áú, n Yiè!
 N tũũ nke de ncómmú.
 N de nwentí.

9 Né nte ñ yà dè:
 N yà benitìbè mbè kè bè dèke tenaasāntè,
 kè sisēī sidésì tè dèrì.
 Ke yíé bēi nke dǎ: Babidǎnni domu.
 Ò domu páíí.

Kòo bǎǎtenkaanì duó ke bǎké, ke cóú ketenkè.

10 Mí nhEsaii mû nàá nke tú bè di puotímu,
 bè ǎǎ puotímè yeyǎ kuyíé miεε.
 Ti Yiè nKuyie Mpakεdaa Isidayεεribε tũ nkù kuù
 tì nni nnáké, kè n tì ndi náá.

Kuyie kpannè tì Edǎmmu εì kǎβε

11 Kuyie nkpannè tì Dumaa εì kǎβε,
 kè n keé òmǎu pīékémè Seii εì ke tú:
 Fǎ nhoheikèmbàrì keyènkè dòmme?
 Keyènkè naataà?

12 Kòo eikèmbàrìi bēi nke dǎ:

Dè wentému ke dèè, tìmatì í bo
dè né yóó wēte kēbiitemu nanke
kàa dó nanke kpèti a naa wētení.

Bè nàké tì Adabii èi kpéí

¹³ Kuyie nnàké tì Adabii èi kpéí:

díndi Dedanni èi kòbe becièmbè,
di bo wenté Adabii kó dikpáà mièke.

¹⁴ Díndi Temaa èi kòbe,
kòtenè kéco sinéyēí bo bè, ké bè pā menie,
pānè bèè cooti mudù kè bèe di.

¹⁵ Ke yé bè cokùmè mudoò mmu, bè kpàte yese nye,
bè fīnné detānnè nde, mudoò muù binté.

¹⁶ Ti Yiè nKuyie nni n nàkému ke tú: Yebie
nyètāāti cáu cáu, kè Kedaa èi kó disānni deèmu.

¹⁷ Betāntāūbè bèè nò mmudoò bèè bo nkpaá Kedaa
èi, bè í yó nsū, bè í yóó tuòke bèdébè. Ti Yiè nKuyie
Isidayeεribe tū nkù kuù béi.

22

Kuyie ncaummè Sedisadεmmu èi kòbe

¹ Kuyie nnàké tì tì tukúnè kubiriku bè tu kù
mebenkùmè biriku:

Fí nSedisadεmmu, dè dòmmε kàa nìtibè bemou dèke
dεδānnè?

² Sedisadεmmu, ba nte kàa èi dàátí kutoweku?

Ba nte kunòroo, ba nkó iúu bo fí ndihéidiè mièke?
A kòbe bèè ku, mudoò muù í bè kōnnè,
bè í ku dikpānni mièke.

³ A kó behāpònkótíbè cokému bemou,
kè bè bè bètinè detānnè ke bè pīmú, ke bou,

kékuó di yùtì kédáátí tifòòtòntì,
kèbenke di yeñcaàrìmè.

13 Kè di né bo diwèi miεke ke yānku,
ke kòu inààke nè ipe,
ke cáá nyimaa nke yò mmenaà,
ke náá nke tú:
Ti nyo nke yò,
ke yé ti naa yóó kúmèmu.

14 Kè ti Yiè nKuyie Mpaκεdaa n náké ke dò:
N yí yóó bè cǐé nde kó meyei nnè be kũũnko.
Mí ndi Yiè nKuyie mmû béei.

Kuyie nkpannè tì Sebuna

15 Kè ti Yiè nKuyie Mpaκεdaa, n náké ke dò: Kòte
káyà Sebuna, wèè baké tekpaàticǐètè kòò beke ke dò:

16 A kperε òndε bo die?
A kou we mbo die, kàa keu a fǐti?
Ke keu amáà kudènkù deyiitírè?
Kàa keu a cǐètè sònte dipèrì ñnkè?

17 Né nte fǐ,
kè ti Yiè nKuyie nyóó da bə mbèmmù kuce mèmáà,
ké da pikú ku nòùtè tei tei,

18 ké da dootóo kàa mbírímú ketempēkùkè,
bànòò tēmè.

A yóó ke nkú fǐ nnè a kpàrìnaasēí a do pətìnè sì,
fǐ nwèè sǐnkùnko tekpaàticǐètè.

19 N yóó da deitemu a kàrì,
m bo da deite a fǐtìrì.

20 De yiè kéwēte káyúní
n kóo tǒntì Idikiya bire Ediakimmu.

21 Kóò dàtínné a yaàbòrì,

kòò yìi nha naàkònfè
 kòò duó nha màkε mùù wεrímú,
 kòò naá nSedisademmu nè Sudaa kòβε βε kóo cice.
 22 Kε nh ò duó nDafiti cìεtè kó dikpetínni,
 kòò kpetínné òmòù báá kpeté,
 kòò kpeté òmòù báá kpetínné.
 23 Kε nh ò fií nfcùùfè kōme ketenkperíkè ìnkè,
 kòò kpààtiyètìrii feité o cice cìεtè miεke.

24 O yaàbí nè i kó iyaàbí ì bo nhò yùu ticatòònti
 ð nyuummè fecùùfè, tisámptòti nè tidietì, 25 Dè yó
 mboní diyie mari kè fecùùfè fèè fiíkú ketenkperíkè,
 fè bo òu kékééé, kédò dèè do fè yùu nkè dèè cake. Mí
 ndi Yiè nKuyie Mpakεdaa mí béi.

23

Kuyie nkpannè tì Tiiri nè Sitōō de εkè kòβε

¹ Kuyie nkpannè tì Tiiri εì kòβε.

Díndi Tadisisi εì kóo bàtóò dèèbè kōmmúnè.
 Tiiri εì pòntemu bàtóòbè còrmú dè ténke í kpaá,
 di do kpaaní Sipidii εì ndi ké tì kèè.

² Díndi bèè bo dàméèrì pεémmè
 nè díndi Sitōō kó βεpotambè,
 dè di dimu ke di kpeí.

Díndi bèè kó yetōrè cènti menie nyĩnkè,

³ menédiemè ìnkè,
 dèè kó dimàà buótí Niidi pεémmè,
 bè òō dè dèite ké dè fiténè yεbotè nyε.

⁴ F́ nSitōō εì a di ifei nyi,
 f́ nwèè do tú bàtóòbè kó dicónni.
 Dàméèrì náámmu ke tú n yí kuó ndεbire,
 n yí pεité denitidabire,

m me nyí yò inítipobí.

⁵ Esibiti kòbe bo keè dī m̀nnì t̀ t̀ òkèní Tiiri èi, kufòwáá mbo bè pī kè bè nkpeutí.

⁶ Díndi dàméèrì pèém̀m̀ kòbe sénténè Tadisisi, kòmmúnè yedabùò.

⁷ Wúó! Tiiri èi ndi diennaà? Dihèi ndi dī do bo nè dim̀nnì, kè benit̀bè dī pìéké, kè di baké yehékè détiyè, we ndi càke miè m̀botí?

⁸ Tiiri èi dī do toti yekpààtìpìkè, díndi bèè do tú bepótandiebè kè bè di dé titentì tim̀ou.

We m̀b̀nnì de kó dihèi.

⁹ Ti Yiè nKuyie Mpakèdaa weè d̀òò memme, ke bo k̀k̀k̀nnè sipòò yembè, bè do sántí bè, késenkèrì bèè do tú benitidiébè ketenkè ìnkè.

¹⁰ Díndi Tiiri èi kòbe kúútínè di tenkè, bè kuutimè Niidi kó mpèém̀m̀,

bàtòòbè ténke í dè commu.

¹¹ Ti Yiè nKuyie nkuù yòute ku ǹùtè dàméèrì ìnkè, kuù donné yekpààtìyò k̀m̀b̀b̀t̀t̀.

Kuù duó nkè Kannahã èi kòbe p̀ntè be kó sic̀k̀perí.

¹² Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke d̀ò:

Díndi Sitòò èi kòbe,

dī yā̀nk̀t̀t̀ dèèmu,

dī sàáténè osapàà mbè càke wènwe,

bá kè di ité ke sènté dàméèrì ke k̀tè Sipidii,

de bíékè di b́á pété meom̀p̀m̀.

¹³ Kandee èi ténke í kpaá,

Asidii èi kɔbe bèè do di cètinnɛ
 kémaá yedèrè ké di fité,
 ké di do képuɔ nsikpààtìcɛĩ,
 kè dii dɔúnko kénáá ndikpàà kè tikpasĩntii di ta.

14 Díndi Tadisisi èi kɔbe kəmmúnè yedabùò,
 di kóo bàtóòbè còrmú dè ténke í kraá.

15 Dè yó mboní kè bèe yèmmu Tiiri èi kpéí, kè
 dè mmàke yebie nsipísìyiekè okpààti kó mufòmmu
 ɔ mmamè. De m̀nni tii bo tuàkení Tiiri èi ti
 bo ndonnè feyènfè fie nnáá nwèè nitipòkù dauti
 dautinè bentidaabè o kpéí nke tú mù:

16 Túóté a kùtidùkù, kénfirí dihei ke denti,
 f́ nhonitipòkù wèè dauti dautinè benitidaabè, bè
 yèmmu a kpéí.

N firí dihei ke bié nha kùtidùkù ke diè,
 kè dèe yié nkè bèe dentení a kpéí.

17 Yebie nsipísìyiekè kó difōnkúò, ti Yiè nKuyie
 mbo wēte kəpoté Tiiri èi kɔbe kè bèe wēte ké kù yóu,
 kéta di kó kupotaá nkétaunnè yekpààtiyɔ yeməu yèè
 bo ketenkè*. 18 De m̀nni ticōnti bè bo mpéú ti nè de
 kó tikuuti né yó ntú ti Yiè nKuyie nkperε nde, bè í
 yó ntì tikí ke sərì. Bè yó ntì piúnè bèè pĩ mbè mbe
 Kuyie ncf̀tè miεke mutōmmú kè bè nyo nke sannè,
 kéndaaati tiyaàsààti.

24

Kuyie nyóó pəntemè kútenkù

---

* 23:17 Wénté 1:21.

1 Ti Yiè nKuyie nyóó p̄ontemu ketenkè, kè kèè
d̄óúnko,
kutenkù bo kónté kè benìtìbèe cíété bèè tu:

2 Ikuó niùbè nè c̄énkoo k̄obe.
Kudaakù yiè nnè kudaakù,

Tec̄ĩètè ȳo nè o kóo t̄õntì,
wèè fiiti nè wèè do,
wèè pènni nè bè pènni wè.
Dibànni yiè nnè ò bannè wè.

3 Ti Yiè nKuyie nyóó p̄ontemu ketenkè páíí,
kéheí di k̄ere, kè di tenkéè d̄óúnkoo.

Ti Yiè nKuyie nkuù tì béi.

4 Ketenkè kuòmmu ke c̄íte,
kutenkù c̄akemu ke naá ntidobontì ke wènnénè
kèĩnkè.

5 Bèè bo ketenkè ìnkè bèè kè s̄ã,
ke yé bè bùtinnémè Kuyie nkuó,
bè sènté Kuyie ntié nyi,
ke t̄òte metaummè m̄èè do bo s̄ã,
bembè nè Kuyie mbè cuokè.

6 Dèè te kè Kuyie nc̄õ ketenkè,
bèè bo ketenkè kè bè yàu be yei nkó muc̄óntimu,
ke dèè bá bèè k̄raá bè ténke í t̄ùòke d̄èmarè.

Menaà ndèèmè diheí kè diwèi dèè

7 Fínyí kó detie mm̄otému,
menaà p̄ammè ténke í k̄raá.
Bèè yèmmè do dò nc̄atíré
kè bè ta meyeñcaàrìmè mièke.

8 Yebàrè kó yedabùò nc̄íékému
kè siyík̄pèi yé nyúóó,
kè tibóbontì yé nkáré.

9 Inaayààyiè nténke í bo.

Μεναà kperímè tiikemu, βεναayààbè kpéí.

10 Dihèi dimou dounkomu ke pùo,

kè sicéi yàà nyàã mbá òmòu ténke í nò nke taà.

11 Kè benitibè kuò ndihèi mieke.

Μεναà ndònté mèè kpéí,

diwèi ténke í kpaá,

kè tiyānkùtì dèè dihèi.

12 Dihèi dimou naá ntidobontì nti,

kè yecàkè pèité péité ke cóú.

13 Ibotí imou kutenkù

dè bo ndònnè bè òò tōū odifìè kó yebe ke ínté yè,

bè òò tōū finyĩ be kényáké yè.

Bèè nanté ke yānku

14 Bè pīēkù metammè mme,

ke déúkùnkò ti Yiè nKuyie nyètìrì,

kè diyìè taà kèè bíékè kòbe yānku.

15 Díndi diyìè yìèní kèè bíékè kòbe,

déúkùnne ti Yiè nKuyie nyètìrì.

Díndi dàméèrì bíékè kòbe

sāntenè ti Yiè nKuyie kùù ti te tínti Isidayεεribe.

16 Ti kèèmu bè dièmmè fε nyènfè:

Ti Yiè nKuyie nkùù wetí ku yètìrì ndeu!

Kè mí nné kuónko ke dò:

Í fetimu, ñ fetimu!

Meyei mmeè ti do,

bè ñ fitému, nè bè ti do naati beè kònté ke n fité.

17 Díndi bèè bo ketenkè ìnkè

Difòtìrì nè ticùòtì,

dεè bo di ìkè.

18 Wèè bo keè iúu kécokénè kufōwaá,

nhò doti difòtìrì ndi,
 kè wèè yètìní difòtìrì kòo ta ticùòtì miεke.
 Yεwetibòrè yeè kpeté,
 kè ketenkè kó dipũ sàntè.

¹⁹ Kεtenkè keè sànti,
 ke yaú ke wéú yeWétiyè.

²⁰ Kεtenkè àntimu kunaàyàkémuónkù tēmè.
 Ke sànti dipaakòtéfi kōme,
 meyei mmeè kè yònte,
 kè domu ke ténke í yóó íté.

Bεkpààtibè yóó domè kè Kuyie mbaaté

²¹ De yiè ti Yiè nKuyie mbo ànné tenòutè keĩnkè kó
 bekpèribè, képoté ketenkè kó bekpààtibè, ²² ké bè tii
 mbemou bè òó tímmè tikpetínti ké tì tanné difòtìrì,
 kékpetínné kè bè nkpetí, kè dεe mante kè bè né bè dòò
 bè dò mbεε bè dòò tì.

²³ Otànkù bo sīnné
 kè ifeii pí ndiyiè.

De yiè ti Yiè nKuyie Mpaκεdaa weè yó mbaké
 kέmbo Sedisademmu Siyòò tārì ĩnkè,
 nè o kpetì kè bekótibè ntì wùó.

25

Disānni kó feyènfè

¹ Ti Yiè nKuyie nha tú Kuyie nku n tũ nkù,
 n yó nda sántímu ke déúkùngo a yètìrì,
 ke yé a dòòmè demarè sààrè,
 a do tāāté tì nè dimònnì,
 kè tì bo bá ke í ceeri,

² Fòò pùò mbεkpákparìbè èi,

kè dì naá ndidobonnì ke cóú,
 bekpákparìbè kó dihèi,
 nè sicĕkperí kè dè naá ntidobontì.

Òmòù í kraá ke bo dì maá bìtì.

³ Dè te kè kuwu nkperíkù kàbe da sántí,
 ibotí tèi kó bekpààtiyeibe yóó da yotemu.

⁴ Fṣṣ tu ocīrì kó disèrì,

osénniwè ã nsari fṣṣ borè meyeñcaàrìmè m̀nnì,

fṣṣ ã nhò kánké fetaafe,

kè kuyie ntònkè á nhò dìéké,

ke yé bekpààtiyeibe kó kemieke donnèmè fetadiefe
 nfe,

fèè puotì imarí.

⁵ Ke donnè kuyiinkù ã ndòmmè tedòntè kó ketenkè.

Fṣṣ kùò bekpààtiyeibe kó ihúu.

Diwetirì ãṣ dátínné diyie kè dèe bonkemè.

A me mpàa beyeibe kó ihúu.

Ibotí iməu yóó dimè dibanni

⁶ Ti Yiè nKuyie Mpaɛdaa yóó ānné dibanni ndi,

Siyṣṣ tārì ñnkè ibotí iməu kpéi,

kékuò iwũṣ mekùò nkpeyi nè menaà kperímè bè
 tumè diféè,

nè tidiitì sààtì nè menaà kperímè.

⁷ De kó ditārì ñnkè ke dáté kuyààkù

kùù do kánké yebotè yeməu ñkè.

Kuyààkù kùù do dáátí ibotí iməu,

⁸ kékei mmukũũ yúóó,

ti Yiè nKuyie nyóó ũūtímu tinənniəti,

kédeite ku nìtìbè ifei.

Mí ndi Yiè nKuyie mī bēi.

Isidayeeriβe yó nyānkumè kè Məabu kəbe kuð

⁹ De yiè di bo nnáá nke tú:
 Kuyie nkuù tu ti Yiè, ti do ku mbúó,
 kè kù me nti dεεté.
 Ti do ku nkémú kè kù ti dεεté,
 nyānkunè ke au.

¹⁰ Ke yé ti Yiè nKuyie nnòùtè tεè yó nkānkémè di
 ntāri!

Kè Mɔabu kɔbe biε, bè yóó bè namu be karì kékuɔ.
 Bè ɔ̄ nàù mèè botì tímútì difòtìrì kédɔ̀̀ tikùtì.
¹¹ Dὲ̀ndὲ̀ bè yó nharimè ke einko tibaatì bè ɔ̀̀ ndὲ̀itimè
 dibinni.
 Ti Yiè nKuyie nyóó dὲ̀itemu be fentè.

¹² Mɔabu, bá nè a ὲ̀i duotí me nhokùmè ke kpeń̀̀nì,
 ti Yiè nKuyie mbo ì pù̀̀ɔ̀̀ nkè ìi duó kέwὲ̀nnénè
 mutáá.

26

Disānni kó fεyεnfε

¹ De yiè Sudaa ὲ̀i kɔbe bo dentè fe nyὲ̀nfε:
 Ti mɔke diheì kperì ndi
 kè Kuyie ndi fii nyiduotí ke ì ti dὲ̀erí.

² Kpeténè diheì kó yὲ̀bòrè,
 kè kubotí kùù d̀̀̀̀rì d̀̀̀̀ s̀̀̀é kè kùu ta,
 kubotí kùù d̀̀̀̀rì Kuyie mbéi ntì.

³ Kuyie nwèè d̀̀̀̀rì a béi ntì,
 a we ndù̀ɔ̀̀ ndiwèi,
 wèè da duó nholmáà, a we ndù̀ɔ̀̀ meom̀̀pùmè

⁴ Duónnè dimáà ti Yiè nKuyie nsáà,
 ti Yiè nKuyie nkuù tu dipèrì dii di kánké sáà.

⁵ Kuù b̀̀̀nténi bèè do bo dὲ̀yiitírè,
 ke p̀̀̀ntὲ̀ be ὲ̀i kperì,

ke di bonténi ketenkè

kè di naá mmutáá.

⁶ Bèè í tú bèmabè kè bè di nàù,

kè besénnibè di ùtírí.

Yemàrè sonye kó mubáammu

⁷ Ti Yiè nKuyie fǔ nwèè wetí,

fǔǔ ènnìnko wèè dòòri dèè sié o kó kuce.

⁸ Áú! Ti Yiè nKuyie! Nti búó fǔ nwe,

a ti cònné dìi fǔtìrì ti di mbo,

ti dó ti tu: Ti bo nyumè a yètìrì.

⁹ Nh òò duó keyènkè kè n wènnì yàá nfǔ nwe,

n yèmmè wanti fǔ nwe.

A bekénè dìi mònni kutenkù, kù dò nhá kù

bekénèmè

de mònni ndi, benitibè òò tǔnnemè kuce kùù sié.

¹⁰ Kè bè kuó nhoyeiwe mesémmè ò òò í ndòò dèè sié.

Ò ò ndòòri meyei mme, dihei dìi dòòri dèè sié di miéke

bá ò báá yà a deumè fǔ nti Yiè Kuyie.

¹¹ Ti Yiè nKuyie nha yòutemu a nòùtè

ke yóó bè poté bè me nyí tè wùó,

bè né yóó yàmu a dòòmè a nìtìbè kè ifei bè pǐ,

kè bèe cóútè muháá nha wète mù a sǐmbè kpéí.

¹² Ti Yiè nKuyie nfǔǔ ti duó ndiwèì,

fǔǔ te kè ti dòòri dè demòu kè dè yìè.

¹³ Ti Yiè nKuyie bekperíbè tobè do ti baatému,

fǔǔ máà kó diyètìrì me mbo ti nò miéke.

¹⁴ Bèè ku bè í wèti ke bo foute,

Bedambè í iti.

Fǔǔ còmmú ke bè kùò kè dè dèè.

Bá òmòù ténke í denniní be kpéí.

15 Fǒǒ duó nkàa kó kuwuə nsũũ,
fǒǒ kù dèúkùnnε kè dè tu a kó disānni,
kàa fũũ ntitemmànkε.

16 Ti Yiè nKuyie nkè ti ta meyeñcaàrìmè
fǒǒ ǎǎ tí teennè.
Kàa ti poté ti da kuónnè.

17 Ti do dò nha ìkè onitipòkù wèè kuò nwènwe
dεbire,
kε kuò nkε mítìrì nè kuyonku.

18 Ti do púómmu,
kè ti peitémònnì tùòkε,
kè ti kuò ntipòuti kε né peité kuyaakù,
ti peité dè í yóó dεeté mùmamù kutenkù,
ti í yìé onìti kutenkù.

Kuyie nkəbe bèè ku bè bo yánté kè kuu poté beyibe

19 Díndi n nìtìbè, di kəbe bèè ku bè yóó foutemu,
n kəbe bèè ku bè bo yánté,
bedəmbè bèè duó mutáá mmieke, kè bèε ente
kényānku.

Timaànti ǎǎ bónkùnnemè ketenkè,
Ti Yiè nKuyie nyóó me nténnéni becírìbè bèè duó
kudənkù.

20 Díndi n nìtìbè kũũnnè kétaá di cǎĩ,
kékpetínné kəsəri yemòrè sámpó mieke,
kénkémmúnè ti Yiè nKuyie mmieke bo domè.

21 Ti Yiè nKuyie nyìténímu ku kàrì,
kε bo poté ketenkè kəbe be yei nkpéi,
ketenkè bo feìnní menitiyĩ,
kéfeìnní bè do kùò bè.

27

Kuyie nyóó kuɔmè dàméèrì kó musĩmmù

¹ De yiè ti Yiè nKuyie nyóó túótému ku seú natikù, ku seú diékù, kukperíkù, kékuɔ musĩmmù bè tu mù Defiatāā, fɛwààfè diéfè, fɛwààfè fèè cití ke cití. Ti Yiè nKuyie mbo kuɔ dàméèrì kó musĩmmù.

Kuyie ndònnenèmè kumáà wèè te fĩnyĩ kó kupaku

² Kè de yiè tùðke di dentè feyènfè, n kó kupaku fĩnyĩ kó detie nkpréí, bè kùðtinè deè kó yebe menaà kperímè * dimònnì mari ke bè dòninkonè fĩnyĩ kó kupaku ke yè nkù bè temu otenkútì ð mmàkemè kupaku ke kù te.

³ Mí ndí Yiè nKuyie mmù baa m paku, ke kù yòrì yemòrè yemou, ke kù baa keyènkè nè kuyie, dèmarè báá kù càke mèè kpréí.

⁴ M mièke ténke í kù péì, kè ò né yà ku mièke tipotì nè tisāmpotì, n kéroomu ke borè cóu dimònnì òimáà.

⁵ Kè wèè wammú m borè disòrì, ke n wammú nè kunaatí, ti yóó narikemu.

Kuyie nyóó cĩemmu Isidayeeriibe

⁶ Yemòrè sonye mièke Isidayeeriibe cĩe nyóó fííkúmu, Isidayeeriibe bo pũnte kèpórí kèpié yebe kèpié nkutenkù.

⁷ Ti Yiè nKuyie nsàà bè potému kù do dòòmè bèè do bè puotàà?

---

* 27:2 Kuyie ndo ð nnáánnè Isidayeeriibe

Yàà kù né bè kùomu kù do dòòmè bèè do bè kòù.

⁸ Àà! Kù yǐ́ mbe to nyε
 κε duó nkè bè bè pǐ́nmú κε kònnè,
 Kuyie nkuù yóu kè diyìè yìèní kèè bíékè kó kuyaaakù
 bè tùóté.

⁹ Díndi Sakəbu yaàbí puənnè di bəwūštə̀rè,
 déíténè ye kè yèe naá mmutáá,
 kébuó ndi bəatenkaanì nè di kutìnè dè tihúúntì.
 Ke ténke báá dè í mbìtì,
 kè di dò memme m bo ùté di yei nke dí cǐé.

¹⁰ Dihèi dì do tú dikperì, dì də̀unkomu,
 òmòù í kpaá di miεε.

Bè di dootóomu kè di naá ndikpáà.

Kè tinaabiiti de cèntì ke cáá ntifǎ̀tì ke dè də̀u.

¹¹ Kè idéi kpei bè ð̄ ì bəkému kè benitipòbèe ì cóu.

Kubotí kuù nkəbe í banté,
 deè te wèè bè dò kòò ténke í bè məkənè mesémmè,
 wèè bè pìité ò ténke í yóó bè cǐé.

Sifube bèè cìté bè yóó wεte kékūūmmè be εi

¹² De yìè ti Yìè nKuyie mbo keté o diiti mupotimù,
 kébate mebii nnè tifèntì,
 kétúóté Efadati kəntə̀ kətuə̀kənè Esibiti.

De məǹnì kù bo di tǎnké dima dima, díndi
 Isidayεribe.

¹³ De yìè bè bo kənné ditə̀teheù mediè,
 bèè do cìté kémbò Asidii kè bèe kūūnní,
 nè bèè coké ke kò nhEsibiti,
 kè bèe nínkú ti Yìè nKuyie nyìkè
 ku tāsà̀rì dì bo Sedisadεmmu di ìnkè.

28

Kuyie nkpannèmè Sammarii kó dihei

¹ A bo yà f́ nSammarii kó dihei!

A donnè dipii ndi,

kè Efadaimmu kó tinaàyààtì da pòtìnè,

kàa bo ditenni ke s̄ĩ nkubiriku ketennatikè.

A kó tisàtì dònne mutepóó mmùù m̀tè mù mmu,

tiì né tú tinaàyàkémúóntì kó tisàtì.

² Nte ti Yìè nKuyie t̄nnímè

onitì dikōmbùò yìè nwèè kpeñni,

ke donnè fetadiefe fèè kòkénè yemátàrè,

nè kuyaakperíkù ke caari,

ke dò mmenie nhōō tamè kukó kèpíe.

Nè o ǹutè nte ò yóó di bōmmè ketenkè.

³ Dikpààtìpìi Efadaimmu kó tinaàyààtì pòtìnè di,

bè bo nau ketenkè.

⁴ A kó tibansàtì dònne mutepóó mmùù bo mù mmu

ditenni,

ke s̄ĩ nkubiriku natikù.

A kperè yó ndònne fikíè kó ditebii dìi nanté ke bi

dìndi,

wèè di yà kòò p̀anke di t̄tè ke aaroo.

⁵ De yìè ti Yìè nKuyie Mpakedaa weè yó ntú

o ǹitibè bèè bo nkpaá be kó dikpààtìpìi, be kó

kuyítùòkù be kó kubansārikù. ⁶ Kuù yó nduò

meyèmmè mèè wenni bèè tu bebeémbè, ke duò

mmuwērímú bèè bàa dihei kó yebòrè ke beti be

dootitòbè.

Bè daúmè wèè nàá nKuyie mpāānāàntì

⁷ Ikuó ǹiùbè nè bèè nàá nKuyie mpāānāàntì, menàà

mmèè bè fétinne,

bè muó mmenàà kperímè mme ke yeté kuce,

bè ò ntũũ nke méú menaà kperímè miεke nke,
 bè s̄rike menaà kperímè mme
 meè te kè bè nàá ntii p̄ānāaantì í co kuce
 be beénti í síé.

⁸ Titòntũòtì tii dàátí be tábùribè ìnkè,
 kupíkù makù í feí.

⁹ Kè bè né náá nke tú:
 De kóo Esaii dó ke tí tié nh̄nti?
 Ɔmbe mbe ò nàammè tip̄ānāaantì?
 Ye bíkémp̄l̄ètè bè càtè yè bàmbànàà?
 Yáa yèè yāāté bàmbà?

¹⁰ Ke tekíí Esaii ke tú:
 Ò òò ntũũ nke náá nke tú: Kè kè, kà kà,
 ku mpíkù sàm̄pó kutekù sàm̄pó.

¹¹ Ti Yiè nKuyie mbo duó nkè ibotí teì
 ì bè nàkénè í kó tināaantì,
 ì bo bè nàkénè didáúdirì.

¹² Kù do me mbè nàkémèmu ke dò:
 Ntenè diom̄pùrì bèè òu bèe om̄pè.
 Diom̄pùrì ndi,
 bè me nyí nyie ke kènté kù tu mù.

¹³ Nè de kpéí ti Yiè nKuyie nyóó duó nkè ibotí
 teì ì bè nàkénè didáúdirì: Kè kè, kà kà, ku mpíkù
 sàm̄pó kutekù sàm̄pó. Kè bè nkérí kébíétí ke duò
 diyànyànni, kék̄oute koute be kà, kényĩēke muceé, kè
 bèe bè p̄rímú.

Dipũũ kó dit̄ari

¹⁴ Díndi bèè ni Sedisademmu kó benitibè,
 díndi sip̄o yembè keènè ti Yiè nKuyie tu mù.

¹⁵ Díndi bèè nàá nke tú:
 Nè mukũũ nti naatimu,
 nè kud̄ankù ti d̄ò metaummè mme,

kè mutenkũĩ nkéríní mu í yóó ti ninte,
 ti sari siyáàbìsì miεke nke,
 mesoũmmè meè tu ti kó disòrì.

¹⁶ Dεè te kè ti Yiè nKuyie mbéi nke tú:

N dɔú ndipũũ kó ditári ndi,
 ditári dii kpeñni mesàà, dii donku kpeñni,
 dii ò mbo ditou kentímè kè wèè ìkú di ìnkè,
 dèmarè báá ò nampe.

¹⁷ Tibeénti sààti tiì yó ntú n kó tɛbiètè,
 kè mewetímme ntú kuhũũ n ní yóó tãũ nkù kéya dèè
 síé.

Fetaafè mátárè yeè yóó neinè disòrì siyáàbìsì kperi.
 Menie mbo pònténè di kó disòrì.

¹⁸ Fetaafè mátárè bo deite metaummè di do dònèmmè
 mukũũ
 di do dóunnè dii nùù kudənkù di bo deite,
 meyei mbo di do dii mənni mè bo di pònténè.

¹⁹ Bè yó ndi duòmu bá dii kũnweñni, bá kùù yie,
 bá kèè yènkè. Di ní yóó keè be nam̀pòo kè kufɔwaá
 nkuù di pĩ.

²⁰ Kè didóu kũpenè di yiè, ke bá ndò nkéduó kécãã,
 kè kuyààkùu kēke ke bá ndò nkédáátí.

²¹ Ti Yiè nKuyie nyiti ke bo cómmúmu, kù do dòòmè
 Pedasimmu,
 ke bo nampe kumáà kù do dòòmè Kabaãõ biriku,
 kù dó dii mənni ke pĩ nku tómmú mucàncàmmù,
 mukpákpàrìmù.

²² Di tũ nténke bá ntú sipəə yembè, kè meè dəke
 kuhũũ kó dideè bo cétínné, ti Yiè nKuyie Mpakεdaa
 ti nni nnàkémú ke tú ò tãáté ke bo kuə kutenkù nku,
 ti í yóó paà.

Kuyie nduómme otenkúti mɛcìi

²³ Mɛm̄m̄e kè Kuyie mbéi nke dò:

Kénténè n tammè,
keènè n tú mù.

²⁴ Otenkúti ò nsẽĩmu,

ke dei ke pũũku ke dɔummɔw sáàà?

²⁵ Ò ɔ̄ nkòò dùò ke dèè wèe buotĩmu o dibotì,

tibotì tibotì nè o kũmbotì,

kébuotì titeti yep̄nyɔ.

²⁶ Kuyie nkuù ò nàké ò dò nkédòòmè,

kuù ò duó mmɛcìi.

²⁷ Bè ɔ̄ í nnàù ikũmbotì nè tenaasántè,

bè ɔ̄ tì puotínè kudóú nku,

ké ti kpááké nè kupààti.

²⁸ Bè ɔ̄ pítinné tidabɛɛtì nti inààke,

kénaunè tidiiti bè tu tì bèdée.

Bè né ò nti nàù ke berĩmu ke báá tì pùò.

²⁹ Ti Yiè nKuyie Mprakɛdaa weè duò nde kó mɛcìi,

kù dòòri mùù tómmú dɛumu.

29

Bè yó ndò mbè namu Isidayɛeribɛ kè Kuyie nné bè dɛɛtè

¹ A bo yà f̄s̄ nSedisadɛmmu diheidiè,

f̄s̄ nDafiti do cònné dii èi o touku,

á nyéúti bake yebaa nyebie nduómè.

² M bo c̄ɛ̄ɛɛ Sedisadɛmmu èi kè dii kómmú yɛdabùò,

kéta meyeñcaàrìmè nè meháárìmè miɛke,

Sedisadɛmmu bo naá nkehããdekè.

³ N yóó da domu ke da c̄ɛ̄ɛɛte ke cónné sikipàrìnaasẽĩ

ke da fité, ke da pi.

4 A dotimu ke bo nduó ke náánní,
 bè bo nyo a tammè kè mè dò mmè yìèní ketenkè,
 a tammè bo nyièní ketenkè ke dònne dèmarè kōme,
 bè bo nyoní a wíe ketenkè.

5 A dootitábè kusũkù bo naá mmutápòpò ò nkécióté,
 bekpààtiyibe kó yetĩrè bo naá ntiyontì kè kuyaakù
 bè tùóté,

Di yóo dàòmu, dè yóo da dèetému.

6 Ti Yiè nKuyie Mpakèdaa kèrínímu
 ke bo da teennè kè fetaafe mpéú kè ketenkè au,
 kè kunòroo ndáátí nè fetaafe diéfè,
 nè kuyaakù kperíkù nè fefòdónfè
 nè fehããdènfè kè fèe cóúté demou.

7 Behããpòmbè bèè doti Sedisadèmmu èi mudoò
 be kperè yó ndònnè tidòuntì ò ò pĩmmè mme onitì
 keyènkè kèpèestóo

bèè di peri idookòti ke di éũrì, be kperè yó mme ndò.

8 De mànnì bèè dokùnè Siyòò be yèmmè bo caàrè
 kèndonnè dikònnì bo wè, kòò duó tidòuntì ke yo,
 ke èntení ke sò nhò baa kpaá o kònnì ndi,
 yoo sinéyẽi bo wè,
 kòò duó tidòuntì ke yò,
 ke èntení ke sò nhò baa kpaá sinéyẽi nsi.

Isidayeribe muómmu dè né í tú menaà

9 Dè yóo di dimu ke dí kpeí
 ùnnè késonné kènaá ntiyũntì,
 di muómmu dè né í tú menaà,
 di áámmu, dè né í tú di muó menaà.

10 Ti Yiè nKuyie nkuù di tanné tikòncééti mieke,
 kuù pì ndíndi bèè nàá nku pããnáantì di ìkè,

kuù kǎá mbēywuóm̄bè yǎ kè bè báá yà tìi kpaaní.

11 Dèè te kè di í beí Kuyie ndi benke tì ke dòn̄nè onìtì bè duó nwè dipátíri ke yē nwèe kaà, nkòò tu: M báá na, bè di p̄õmmu ke ìkú mēcannimè. 12 Yoo b̄èè di duó nwèè í nǎ nke kaà nke d̄ò wèe kaà nkòò bè t̄é̄nè ke d̄ò: N yí nǎ nke kaà.

Kuyie yóó d̄ò tì bo dééte ku nìtìbè

13 M̄em̄me kè ti Yiè nKuyie mbéi nke d̄ò:

Be n̄nìtìbè ò̄ k̄otení m borè
ké n̄ni ns̄antí n̄è be n̄ò nyè,
kè bè yèmmè né n d̄éténè

bè n dé kùù f̄õwaá ntú benìtìbè d̄óu nyìi kuó k̄oku
nku.

14 Dèè kp̄éi nte mí ndi Yiè nKuyie nkè n yóó
ns̄oké ke d̄òri mud̄ēut̄õmmú kè d̄èe bè di.
B̄èè m̄òke mēyèmmè bè báá na ké mù banté.
M̄eciì nyembè báá na ké mù ȳíté.

Òm̄òu báá s̄ann̄enè Kuyie n̄ho d̄òrìmè

15 Di bo yà!

Díndi bèè ò̄ nd̄òri di k̄peti ke n s̄arìnè,
bèè p̄i m̄be t̄õmmú dibìnn̄i mīeke,
ke náá nke tú: We nti wúó,
we nti ȳé.

16 Di yeim̄maà? Tiyaamatì n̄è oyaamarì d̄è màmaà?
Kun̄enkù bo náké ku yiè nke d̄ò:
A í n d̄òd̄à? Yáà tiyaamatì bo náké wèè tì maá ke d̄ò:
A í ciì?

Yem̄àrè yóó ceet̄emè

17 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke d̄ò:

Dè kpaá s̄am̄pó nwe kè Dimaa t̄ārì naá kupaku.
Dè kpaá s̄am̄pó nwe, kè de kó kupaku naá nkutúúkù.

18 De yiè yewũḏ mbo keè dipátiri tɔ tìl náaàtì,
kè tiyũḏntii yenní dihuri, dibiiñni miεε kéna kényà.

19 De m̀nni bèè í tú bèmabè be wèi bo ndéúku
ti Yiè nKuyie nkprí.

Bèè tu besénnibè, fenitiyanfè miεε,
kè bè nyānku ti Yiè nKuyie kùù do mpáí páí ke di
te Isidayεεribe ku kprí.

20 Bekpààtiyeibe ténke í yó nkpaá.

Bèè daú benitibè bè bá mbo.

Bèè kètiri betabè ke bo bè d̀̀̀ meyi bè bo deè.

21 Bèè tounko benitibè tináaàtì,

ke ḏḏ ndíí obeénti dibòrì,

kè kpeti benitibè nè be naatí bè bo deè.

22 Deè kprí nte kè ti Yiè nKuyie nSakɔbu do tũ nkù,
kunku kùù deeté Abarahammu kè kù béi nke tú:
Ifei ténke í yóó pĩ Sakɔbu kó kuwuɔ nkɔbe,
bè ténke báá sīnné be yɔ.

23 Bè bo yà dii m̀nni mutōmmú m pĩ mmù be
cuokè,

bè bo banté n túmè wèè kpa meyi,

kébanté n tú wè, mí nwèè te Sakɔbu kó kuwuɔ
nkɔbe,

ké n depε, mí nwèè te Isidayεεribe.

24 Bèè kó meyèmmè do d́́ kédauté

kè bèε m̀̀̀ε meciì, bèè do ũũrì kè bèε c̀̀̀é itié.

30

Kuyie nyí dómè ku kɔbe ntaunè Esibiti

¹ Díndi itookperí yembè di bo yà!

Di d̀̀̀rì tìl kó dimàà n yí tì yé,

di waà mmèè taummè í bonní m borè.

Di yéúti meyi mme di yɔ ñnkè.

2 Kε kārì Esibiti di me nyí m beé,
 di kè kārì kè Esibiti kóo kpààtì weè bo ndi kǎnké,
 kè di ndíéké Esibiti kó mēdèè,
 3 ifei bo di pī nnè meteèmmè di wantimè
 Esibiti kóo kpààtì borè,
 disòrì di wanti dì bo di dií nyifei,
 4 bá kè di kó bekpààtìbè tùòke Soaa,
 bá kè yeheikèntōrè tùòke Anesi.
 5 Ifei ìì yóó di pī nnè Esibiti kǎbe,
 bè í yóó di teennè tìmatì,
 bè pètìnke yóó di dií nyifei nyi,
 késĩnkùnne di yètè.

Bè pāammè Esibiti yepārè ke dō meteèmmè

6 Kè ti Yìè nKuyie mbéi ndiyiè yìèní kèè bíékè,
 kubakù cǎnku bíékè kǎbe kpéí nke dò:
 Díndi bèè tounko di kpàtì sǎmmarímúbè ke tounko
 di kperè sààrè yòyóbè,
 ke kérínè kuce meyei nnè meyeñcaàrìmè kòku
 yecìrìcìrè borè nè yedaute,
 di kārì ke borè duó nkùù botí kǎbe
 í yóó di teennè tìmatì.
 7 Esibiti kó meteèmmè tu detetìrè nde,
 dekpaure, deè te kè m bè yú ke tú
 sǎntíke kó kutoweku kǎbe.

Kubotí kùù dō bè nkù nàá nkù dō tì

8 Kè ti Yìè nKuyie nnáké Esaii ke dò:
 Wāri be ti nnáàntì titápíètì ìnkè,
 kè tì nduó yewe yèè kpaaní ye kpéí,
 kéndò dibènkùrì sǎà nè bè bo mbomè.
 9 Kε yé de kó feyanfè í yiemmmè n kpeti,
 bè tu itookperí yembè mbe,
 bè í dó mí mbe Yìè nKuyie n nààntì.

10 Kè bè nàá mbeyuwúom̀bè ke tú: Bá nwúónnè!
 Ke náá mbèè nàá mí nKuyie m pãánáàntì ke tú:
 Di bá nti náá ntimóm̀m̀nti, dí nti náá nti d́ tì,
 dí nti náá ntì naati ti yèmmè.

11 Ke náá mbèè nàá m pãánáàntì ke tú:

Íténè kuce sààkù, dauténe kuce.

Ke náá nke tú: Ti í d́ kékeè

Kuyie nkùù dò mpáí páí Isidayεεribe tũ nkù kó
 tináàntì.

Bè nàkémè Sudaà èi yóó p̀ntemè páíí

12 Nte ti Yiè nKuyie nkùù dò mpáí páí, Isidayεεribe
 tũ nkù tu mù:

Di mè nsènkèrìmè n náàntì
 ke tũnne befèèbè, siyáàbìsì yembè,
 ke ìkù beè ìnkè.

13 De kó meyei nyó mbo di yó ìnkè nke,
 kéndonnè kuyie nhõõ ànnémè kuduotí, kéndéúkú,
 kè bè nyóó daate, kè kù do dim̀onnì dim̀áà.

14 Di bo p̀nte p̀nte tiyaamatì õõ do ḱyaaε
 yaaremè.

Bá bè báá pété kuyõũ kéwaánnè muhãã
 nyoo bèè dónè menie.

Ti bo yĩmè só kénkém̀m̀ú Kuyie

15 Nte ti Yiè nKuyie nkùù dò mpáí páí Isidayεεribe
 tũ nkù tu mù:

Kè di wètení m borè ke yĩ só,
 meàmme m bo di deetémè,
 di bo yĩmè só ké nni mbúó deè yó ntú di kó tikpetì.
 Di me nyí yie.

16 Kè di me nyete ke tú di d́ kécokénè sisẽĩ,
 di mènke yóó cokému,
 di yè ndi d́ kédeke sisãncããsi nsi,

bèè bo di beti bè yó ncokù mεcãã mme,
kè dεε pεēté di kπεε.

17 Onìti òmáà níí bo péi nkè benìtibè tekoupiítεε
(1000) coké,

kè bènùmmù péi ndi coké dimou.

Bèè kraá kè bè mbo òmáà ke donnè kudáú ð
ncúókémè ditāri yómmè,

bè ðð cósómmè tetātè ñnkè mεcannimè.

Kuyie nyóó cēm̄mè ku nìtibè

18 Ti Yiè nKuyie nyóó di dòðmu mesàà,

kù kèrínímu ke bo di kuó mmesém̄mè,

ke yé ti Yiè nKuyie ntumè kùù wetí kùnkù.

Dè nnaati bèè kó dimàà kù bùó.

19 Díndi bèè bo Siyðð eì Sedisademmu di ténke bá
nkuò,

kè di kù yú kù yóó keèmu,

kè di kuónko kù yóó di teennèmu.

20 Ti Yiè nKuyie nyóó di duómmu mudii,

meyεñcaàrìmè mònni,

ke dí duó mmenie dinékònni mònni.

Bèè di tiè bè ténke í yóó sari,

di yóó bè yàmu nè di nuò.

21 De mònni di to bo keè metammè mètè nàá
ndifñkúò ke tú:

Ntenè kuce, ntūnne kù

bá kè di kəri kubakù yóú bíékè yoo kucànku.

22 De mònni di bo wénté dèmarè sñnnè di
bòstenkaanii,

di bo wénté sii dàri timáti

nè sii dàri mesòò nè sii dàri timáti, isoke kπεε,

ke nsì dokòò ditowaà ke tú: Yènnè die!

23 De m̀nni k̀ ti Yiè nKuyie ncũ̀nní fetaafè
k̀ tidiiti yè, k̀pèitè, k̀nsũ ke cĩè,
k̀ di wũ̀ ncenti ì dómè, ke diiti.

24 Di nààke ì dù̀ nè di sãmmarímúbè,
dè bo ncáá ntimúti bè yò̀re ti mukókúó.
K̀ di ntì piitinè tikāpenti tì ã yenì.

25 Mudoò diemù yìè, sicèkperí bo duó
k̀ di dootitòbèè kú k̀nsũ,
inécè bo ānné yetārè ìnkè nè sitāá k̀pṹó.

26 De m̀nni otānkù bo pèike k̀ndònnè diyìè ã̃
náátémè,
K̀ diyìè nááté k̀nkpeñni,
ke mannè yewe yèyiekè kó menàà mbo wēnnémè.
De yìè ti Yiè nKuyie mbo taà nku kò̀be muò,
k̀mièk̀nnè be yḕti.

Kuyie yũ̀mmè Asidii kò̀be to

27 Ti Yiè nKuyie nkèrínímu ku móm̃m̃nku dedétirè
k̀ ku mièke cóú mmèsàà nke fānni,
k̀ ku tannò tu kemieke kpeye
k̀ ku náànti dò mmuhā́ nke tuò.

28 Ku nù̀ kó muyaá ndònnè menie nhõ̃ tamè mme
kukó k̀píe,
kàa ta a nkááké a f̃ñí.
Kuyie nyóó mḕr̃emu yebotè
nè mḕborime mḕ í wenni me mièke
k̀ bè ānné tisāndánti be nò k̀ bè k̀tenè bè í dó k̀.

29 Díndi Sedisadēmmu kò̀be, di bo ndiè mbè ã̃
ndièmmè dibanni yìè kó keyènkè. Diwèi bo ndi bo
ke dōnnè bè ã̃ ndeèti, ti Yiè nKuyie nkó ditārì k̀ dii
bè bo. K̀ bè eu itārì ke kò̀rì ti Yiè nKuyie nkù̀ k̀nké
Isidayēribè ku borè.

30 Ti Yiè nKuyie mbo pĩèké mekpààtìtammè
 kényoute ku nòutè kèpoté,
 benitibè bo yà ku mièke yóùmè
 ku mièke dò mmuhãã mmu ke tuò,
 ke dò nfetadièfè ò nniùmè nè yemátárè nè kuyaakù.
 31 Asidii kòbe bo keè ti Yiè nKuyie ntammè,
 kè kufõwaá mbè pĩ.
 Ti Yiè nKuyie mbo bè puotí nè kupààti.

32 Bá kùù yẽĩku yó ndò metooyómmè mmè. Ti Yiè
 nKuyie mbo mpuotì Asidii kòbe kè Isidayεεribe bie
 ntikùtìdùùtì nè tibómbonti ke au. Kuyie nkuù yóó
 youte ku nòutè kè bè dokénè.

33 Bè tũnte kehããdekè kè dè m̀ntemu,
 kè kè bo nè okpààti kpéi mmúnke.
 De kó dihããtòtìrì cūmpúrìmu ke pèkè,
 de kó muhãã nyó ncóú ke deumu,
 ke yé idéi sūmè,
 ti Yiè nKuyie nnùù dii yóó wete de kó muhãã
 kè mù ncóú nke deu muhããyuo nkó muhãã nkõme.

31

Kuyie nkpannèmè bèè k̀r̀r̀ Esibiti ke dó meteèmmè

1 M̀m̀me kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò:
 Di bo yà díndi bèè k̀r̀r̀ Esibiti èi meteèmmè wammù.
 Díndi bèè yèmmè naatinè sisẽĩ,
 kè di tá sikpàr̀inaasẽĩ si sũkù kpéi,
 ke tá besãndèèbè bè kpeñnì m̀èè kpéi,
 bá di í wéi mí nKuyie nkùù di te díndi Isidayεεribe.
 Di í n waà mmí ndi Yiè nKuyie.

2 Mí ndi Yiè nKuyie n ciìmu
 mî touní meyi
 n náàntì í duò ketenkè.
 N yíté ke cómmúmu beyeibe cǐètè kpéí.
 Meyei ndòrìbè kpéí
 di kàrì bèè borè ke wàà meteèmmè.
 3 Esibiti kàbe tú benìtìbè mbe,
 bè í tú Kuyie
 be sǐí tú sisǐí nsi
 sì í màke muwérímú mamù.
 M bo youte dìi mǎnnì n nòùtè
 wèè teé nhò bo bété,
 kòò teé nwèe do, kè bèe kú bedé.

Kuyie nnàké tì Asidii kàbe

4 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò:
 Dicìrìcìrìdaa yoo dicìrìcìrìbii òǎ pǐ nkékontemè.
 Bá kè benaacembè sũ mèè botí,
 ke péi nkufòwáá mbáá dì pǐ,
 dì báá yote be úu.
 Mèè botí nku mí ndi Yiè nKuyie Mpakèdaa n cu-
 toomè,
 ke bo dokénè bèè bo Siyòò tǎrì nè o tǎtè.
 5 Tenòtè òǎ pǐntemè te fètì te yiè nyǐnkè,
 mí ndi Yiè nKuyie Mpakèdaa n yóó mme nkǎnké
 Isidayeεribe
 ké bè deeté, ké bè coo nkè bèe yeté.

6 Díndi Isidayeεribe di m bùtínnému páíí,
 wétenení m borè. 7 De yiè bo tuòke dìi yiè di bo
 dokóo sibòøtenkaanì timátì péítì nè mesòò nkpesi
 di dòò sì nè di nou ke n yeténè.

8 Disiè dìi í tú dinitisiè,

dii yóo kuò Asidii èi kàβε,
 disìè dòi yóó bè kònnè di í tú dinitikperi.
 Asidii èi kó bedapàmbè bo coké mudoò, bè bo pĩ
 mmudaatōmmú.
 9 Wèè do bè kǎnké dipèri kōμε kòò cokénè kufōwaá,
 kè behǎāpònkótíbèε coké kέyóu βε kó μεcannimè
 bè do cònnémè.
 Mí ndi Yiè nKuyie mûi búi, mmí nwèè tâtinne
 muhǎá nSiyōō,
 mí nwèè wèε fehǎātοε Sedisadεmmu mûi búi.

32

Bè nàkémè okpààti sààwè kpéi

1 Okpààti mǎu wèè yóó buoté kénwenni
 kè síkpààtìbìí mpĩ ndihèi dè bèkúmè.
 2 Bá wèè βε miεε kòò ndònnè disòri
 bè òò sǎri di kuyaa kù mǎnni
 bè òò sǎri dè fetaa fè mǎnni,
 bè bo ndò mmèniε nhō ndòmmè
 ketenkè kèè kpa menie nke ìnkè,
 dipèri kó μεδέε nhō ndòmmè kuyaa kù bo kèè tenkè.
 3 Βεnǎñwúómβè nùò mbo dǎke wénté,
 kè βεtooyuobè toò keè mesàà,
 4 Kè tidààti dònté bèε mǎote meyèmmè,
 kèna kékeè itié,
 kè tidauditi nóndié ndate kè tìi náké mesàà.
 5 Bè ténke báá yĩ kuyèinkù tekpààtìbite,
 bè με nténke báá yĩ siyààbìsì yìè ntú onitisààwè.
 6 Kuyèinkù ò nnáá ntùí í wenni tìnti,
 kè ku yèmmè dó meyèi mmáà,
 kè kù dǎdri isǎke,
 ke sǎá nti Yiè nKuyie,

ke búútóo wèè kōnnè dikōnni
ke muò mmēniē nsinéyēĩ bo wè

⁷ Ociĩnti kó mutōmmú tú muyeimu mmu.

Ò ã ndó kédòò tì tu tiyēiti nti
ke bo souté osénnìwè kóò fétìnnē
bá kòo sénnìwè nù nnaati.

⁸ Wèè tu onìtì sààwè,
wenwe ã ntoti iyentotí sààyì nyi,
ke dōari mutōmmú sààmù.

Kuyie nkpannèmè Sedisadēmmu kó benitipòbè

⁹ Díndi Sedisadēmmu kó benitipòbè bèè tá bēamáà,
kénténè n tú mù,

díndi Sedisadēmmu èi kó tipobooti
íténè kécómmú kékeè n náá ntì.

¹⁰ Díndi benitipòbè bèè tá bēamáà,

dè kpaá dibenni dìmáà ndi nè yewe mayè kè di kōntì
áá.

Fínyĩ kó yebe kperε deèmu, kè mudidèi kperε pàà.

¹¹ Díndi benitipòbè bèè tá bēamáà,

di kōmbùòtì dō,

díndi tipobooti, di kōntì nhau,

dáténè di yààtì, kéboú iyaàwēĩ di ka,

kéndò ndi kari mukũũ.

¹² Mpĩnnè di yò ke kuò ndi paa nsààrè kpéi

fínyĩ tie ndèè dō péi mesàà nde kpéi.

¹³ Kōmmúnè n nìtìbè èi kpéi,

tipotì tìi dàtínné be èi,

ke dàtínnè sicéĩ sù bo diwèi miεke ke yānku.

¹⁴ Bè cokému ke yóu tekpààtìcǐtè,

dihèi kunòòroo dō ã ndáátì dì kè dì dōúnko.

Kè tetátè nè didènnì dièrì dè bo naá
nsāmmarímúbè yó nkpeiti dè, dinaacēnhòò.

Bè nàkémè Kuyie nYáá nkpéí

15 Mèmmè dè yó ndòmmè,
kékémmúnè Kuyie mbo cūñnámè ku Yáá nti ìnkè.
Dè m̀nnì t̀d̀nt̀ è bo náá ndepaa nkè depaa nnaá
ntitúútì.

16 Bèè bo depaa kè bè mbekù kè dè sié,
kè titúútì k̀b̀ è nd̀ari d̀ è bekúmè * ndi, k̀t̀enk̀ è naati
d̀ è nè kè í naati d̀.

17 Kè m̀wèt̀imm̀ è p̀it̀ è m̀om̀p̀ùm̀ è,
m̀wèt̀imm̀ è kó tic̀nt̀i bo ntú ti bo mbomè
kè í ỳèk̀ù k̀nk̀ari b̀t̀èìì.

18 Kè ku ǹt̀ìb̀ è mbo m̀om̀p̀ùm̀ è mièkè
kémbo bá d̀marè í bè k̀ónnè,
kè bè nkari bàmmù.

19 Fetaafè m̀át̀ar̀ è bo buó mbè túúkù,
kè b̀ è ìi do k̀k̀k̀k̀.

20 Dè m̀nnì kè di mbo diwèì mièkè,
kè kuuti yepùrè mièkè kè buòti di diiti,
k̀p̀it̀ è s̀mmarímú nè inààkè kè dè ncenti dè dómè.

33*Meyi mmèè yóó tuakení okòtì*

1 Di bo yà d́ndi bèè p̀nt̀i b̀t̀òb̀ è, bá bè í di può,
d́ndi bèè fiiti b̀t̀òb̀ è bá bè í di fiiti!
Di yóó può ndì m̀nnì k̀d̀d̀ è kè bè di puòmmu,
kè di fiítì k̀d̀d̀ è kè bè di fiítì.

2 Ti Yiè nKuyie nha tí kuó m̀m̀s̀émm̀ è,
ti búó f̀s̀ nwe bá dii k̀nnwènnì
a ti duó m̀muẁèrímú,
kè nti d̀erí m̀yènǹcaàr̀im̀ è mièkè.

* 32:16 Dè benkú Isidayeribe èi dimòu

³ A ñ nkàa kèténí
kè ibotí kèè a nam̀pòo ì ãã cokému,
kàa ìtè ke còm̀mú yebotèe cíétóo.

⁴ Kè tí éí be k̀p̀ere f̀ecofe ãã domè ketenkè kédéútóo
timúti
yecádúò nhãã domè kupaku kucēnku.

⁵ Ti Yiè nKuyie nkùù baké kù bo keĩnkè nke,
ke ãnné timóm̃m̃nti nè tibeénti sààti Siyãã.

⁶ Díndi Kuyie nkàbe
di yó mbo kè dè di naatimu,
di bo mm̀akemè meyèmmè kényé ti Yiè nKuyie
ke kù dé, dè tu tikpàti ntì t̀i d̀eeri.

Kuyie nyóó potémè Isidayeribe dootitabè

⁷ Nte bekpàr̀inuambe ke yè be èi ke kuò mbe èi miεke,
bèè do náá ndiwèi kó tináànti beè ti yedabùò.

⁸ Ice im̀ou d̀ounkomu òm̀ou ténke í pēnkù,
metaummè ténke í bo be cuokè,
kè bè senku betòbè, òm̀ou í dé ot̀ou.

⁹ Dihèi dim̀ou k̀ari mukũũ mmu ke c̃ite,
kè Dimaa t̀ari di ifei, ke di tie mm̀até.
Kè Sadonni biriku naá nkεtempéikè,
Basãã biriku nè Kadimēedi t̀ari kè de fãàti yòte.

¹⁰ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke d̀ò:
Di mm̀annì n ỳiténímu, n cómmúmu bàmbà,
n feiténímu di mm̀annì.

¹¹ Di dó kédòò dè yó ntú ticamúti nti.
Di bo t̀i d̀òò kè t̀i ntú timúkpeti
kè n nùù kó muyaá ntì c̀úté muhãã nkōme.

¹² Yebotè bo cóuté kénáá mmuhããyuo,
bè bo cóuté tipotì kōme.

13 Díndi bɛ̀ɛ̀ bo mɛ̀dɛ̀timɛ̀, kɛ̀ntɛ̀nɛ̀ kɛ̀kɛ̀ n dɔ̀ri dɛ̀ díndi bɛ̀ɛ̀ tɔ̀kɛ̀ kɛ̀ di yà n wɛ̀rímú dɛ̀umɛ̀.

14 Mɛ̀yɛ̀ ndɔ̀rìbɛ̀ bɛ̀ɛ̀ bo Siyɔ̀ɔ̀,
bɛ̀ kɔ̀mbùòtì duòmu.

Bɛ̀ɛ̀ càari Kuyie nyɛ̀tìrì bɛ̀ kòntì aumu.

Ti we mbo dáátí kécómmú Kuyie

n wɛ̀tɛ̀ mùù áá mmu ìkɛ̀?

Kuyie n wɛ̀tɛ̀ mùù áá kɛ̀ mù í kɔ̀ mmù bo yĩ̀kɛ̀ we?

Mù bo yĩ̀kɛ̀ wɛ̀ tu:

15 Wɛ̀ɛ̀ dɔ̀rì dɛ̀ sɛ̀, kɛ̀ náá ntimómmon̄ti

kɛ̀ í dɔ̀ mufɛ̀èdì, kɛ̀ yetírì ticuuti

wɛ̀ɛ̀ ɔ̀ pi o to kɛ̀ báá kɛ̀, bɛ̀ɛ̀ tu bɛ̀ kuo onìtì bɛ̀ kpɛ̀ti,

wɛ̀ɛ̀ pi o nuɔ̀ nke í dɔ̀ kɛ̀yà mɛ̀yɛ̀.

16 Dɛ̀ yìɛ̀ nweɛ̀ yó mbo dɛ̀ ikú

kɛ̀ yɛ̀pɛ̀rɛ̀ dɛ̀yɛ̀ ntú o kó disòrì,

ò báá mɔ̀ntɛ̀ mudì

mɛ̀niɛ̀ mbáá ò dòrítɛ̀.

Kuyie nyóó dɛ̀ɛ̀tɛ̀mɛ̀ Sedisadɛ̀mmu kɔ̀bɛ̀

17 Sedisadɛ̀mmu kɔ̀bɛ̀ di nuɔ̀ nyóó yàmu

di kóo kpààtì kɛ̀yà nè ò wennimɛ̀,

kɛ̀ di yà diheì, nè di pɛ̀kùmɛ̀.

18 Kɛ̀ di ní dentɛ̀ní mɛ̀fɛ̀útímɛ̀ dimònnì kɔ̀mɛ̀ kpɛ̀í,

kɛ̀bɛ̀kɛ̀ dimáá kɛ̀ yĩ̀:

Bɛ̀ɛ̀ do kaà dàm̀póò díítí bɛ̀ borɛ̀?

Bɛ̀ɛ̀ do baa sicɛ̀kperì bɛ̀ kàtɛ̀ kɛ̀?

19 Di tɛ̀nkɛ̀ báá yà bɛ̀nitidònnibɛ̀,

kubotì di do í yo kùù kó tináàn̄tì di tɛ̀nkɛ̀ báá kù yà.

Bɛ̀ɛ̀ do náá nke dáùrì bá di í yo,

bá bɛ̀ náàn̄tì í mɔ̀kɛ̀ tì tu mù,

bɛ̀ í yó nkpaá.

20 Dɛ̀ mònnì kàa yà Sedisadɛ̀mmu,

kàa wɛ̀ntɛ̀ Siyɔ̀ɔ̀ di do báá ndɛ̀

Sedisadεmmu εì bo kari béu.
 N cǐḗtè ténke bá ntú tètè tùòtì,
 bè ténke báá uuté te baaké bitì,
 bè me mbáá píté te wǐ.

²¹ Dὲndὲ ti Yiè nKuyie nyóó benkemè ku dietì ti kpéí.
 Ikó mborè ànné, ikó ndieyì borè buoté.
 Bá bàtóòbè bá ndè kerì,
 bá dikpànnì kóò bàtóòbè bá ndè cèntì.

²² Dὲ m̀nnì ti Yiè nKuyie nkuù yó ntú di kóo beéntì
 kéntú ti kó ikuó yiè
 ti Yiè nKuyie nkuù tu ti kóo kpààtì
 kuù tu ti kóo δεετίwè.

²³ Bὲ bàtóòbè wǐ plétumu,
 ì í kpaá pǐ nyidέí ì tó bàtóòbè kó tiyààtì,
 Bè í pǐntὲ bὲ kó mecannimè kó tiyààtì.

Ti yóó bè domu kéhéí bὲ kperὲ.
 Bá nè tih̀ùtì kè tìi péte kéhéí.

²⁴ Dὲ kó dim̀nnì bèè bo Sedisadεmmu,
 òm̀ù ténkὲ báá béi nke d̀ ò m̀.
 Sedisadεmmu k̀bὲ bεm̀u Kuyie nyóó bè cǐ́mmu
 bὲ yei.

34

Kuyie m̀potémè Ed̀mmu k̀bὲ

¹ Díndi yὲbotè tóónnènnì kékeè,
 díndi ibotí kénténè mesàà,
 f́ nketenkè nè dèè kó dim̀àà bo a miεke keènè.
 F́ nkutenkù nè bèè kó dim̀àà bo a miεke kè dí keè.

² Mí ndi Yiè nKuyie m miεke kὲ pεike yὲbotè,

m miεke keε còuté yεbotè kó yehããpòntĩrè yεmou,
kè n yóó yè kùò páíí, bè bo bè fié.

³ Bè bo kú kéncóú cóú,
βεcíríbè kó kunóú bo dátinné tipĩti timou,
menitiyĩ mbo pònté yetãrè ñnkè.

⁴ Siwãã bo puo,
kè tiwetii kpéú nkpréú nkupátifããkù tēmè,
siwãã bo ntãũ ke duóní
fĩnyĩ kó tifããti kōme,
fikie kpeti tēmè.

⁵ Mí ndi Yiè nKuyie n siè dii muó mmenitiyĩ,
ke doti Edōmmu εi ñnkè,
de kó benitibè n tããté ke bo bè kùòmu páíí.

⁶ N siè wùò menitiyĩ mme,
ke mùòti menitikùò,
disiè dii feunè ipe nè sibóó di ãõ muoti mèè botí,
iwũõ kó mekùò nyεceumbè kōme.

Iwũõ kó muféù muù bo Bosedaa εi,
mukòù muù bo Edōmmu tenkè miεke,
⁷ kè yεpaanààdakè duò, kè yεnaadakè tu yàbèìì,
kè ketenkè sããke nè menitiyĩ,
kè mutãã nsããke nè menitikùò.

⁸ De yiè dii tùòke mí ndi Yiè nKuyie nkè n yóó peite,
n yóó kpàmmu Siyõõ εi kó dikpànni.

⁹ De m̀nni Edōmmu tenkè kó ikó mbo naá
mmedòmmè,

kòo tenkèε naá mmuhããyuo.

Edōmmu εi bo naá mmedòmmè.

¹⁰ Keyènkè nè kuyie mbá mù báá kú,
kuyukú báá deè bitì,
dihèi bo d̀únko òmòù ténke bá ndè p̀nkù.

11 Kè ti Yiè nKuyie di tãũ mmeyei nkó feyĩèfè,
kè di kũõte kéhenne, kè òi naá ntei.

12 Benitidièbè ténke bá mbo
bèè bo ntánkíì bεkrààtibè,
sikrààtibìì kperε dèèmu.

13 Kè tipotìi yè sikrààticéĩ mieke,
timésátõtì nè tisāmpotì,
kè dèe yè dihei iduotí fité òi,
kè òi naá nsikpamòó kó diārì,
icùo nkó ditũnnì.

14 Yekoute nè yemaà nde kó temúnnécĩètè.
Yebòdakè kó diciènnì,
diyenkèmbòò kó dikàrì.

15 Iwààke níi yóó de ndòú nyeyiè
nképēté kéndake i bí kpéi,
timancòntì yó nde ntiku timòu.

16 Kè di wammú ti Yiè nKuyie mpátiri mieke di bo
yà tì wàrimè ke tú:

Kumancònkù makù í yó nkpa, kùmakù í yóó mónté
kutekù.

Kuyie nkuù tì béi nnè ku nùù,
kè ku kó muyaá nyóó tì tii,

17 Kuyie nkuù tãá dihei tété timancòntì kpéi.

Ke tì ndi totí kè tì yó ndi te sãã.

Ke ndè ã sãã nè ti bo mbomè.

35

Isidayεribε yóó wēte be èi kém̄m̄oke dùì wèi

¹ F̄ó nketempéikè kàa nyānku,
f̄ó ndikpàà kàa m̄òote diwèi kényè tifāàtì kēpóri.

Fó ntedòntè dè nda naati.
 2 Kè di pórí di yèmmè dómè,
 kényānku nè diwèi,
 kéndiè nke íú
 ke yé di yètè màatenèmè Dimaa tārì kperi
 kè di wenniku dòntenè Kadimeedi tārì
 nè Sadonni biriku de kòku,
 di borè ndè bè yóó yàmè
 ti Yiè nKuyie nkó tikpetì nè ku diètì.

3 Di kpénkùnne bèè kó dimàà kó sinou òu,
 duónnè iduòti kperiyì bèè núu nhòòte.
 4 Nákéne bèè kǎmbùòti duò ke dò:
 Cátinnè di kǎnti kè di kǎmbùòti bá nduò,
 Kuyie ndi tū nkù kèrínímu ke bo peíte di kpéí,
 kényietí di dootitòbè di dǎò dè,
 kù kèrínímu ku mómmǎnku ke bo di deeté.

5 De yiè kù bo wéi ntiyũ̀nti
 kéduó nkè yewũ̀ò nkeè.

6 De mǎnni kè yekpĩ̀è nséíté, kémpuù tehontè kǎme,
 bèè nóndié ndàri kè ìi date kè bè nyíú.

Menie mbo mpũ̀ò ndikpráà tedòntè kperi miéke.
 Kè ikó nhǎnné menie ketempéíkè.

7 Mubirímú do ò ntonni dè ke cóú,
 dè bo naá nkubinku.
 Menie ndo í bo kèè tenkè bo ānné yenébòrè.
 Sikpamǎó do tũ̀ntí dè,
 bo yè tipèntì nè tiǎ̀tì.

8 De mǎnni kuce makù kuù yóó ānné de kó dibòrì
 miéke.
 Kè bè nkù yu ke tú besààbè kó kuce,

wèè sãũ nhomáà ò báá kù kèté.
 Kù yó mbo Kuyie nkɔbe máá kpéi nke,
 beè yó nkù tũ, bá kuyeiñkù kù báá feti.
⁹ Yecìricìrè í yó mbo de kó kuce,
 mupĩmpĩmmù mamù báá kété de kó kuce,
 bè báá yà musĩmmù ku miεke.
 Kuyie ndεεté bè beè máà yó nkù kerì.
¹⁰ De m̀nni kè ti Yiè nKuyie ndonté bèε konní Siyõõ
 kéndiè nke déúkũnko Kuyie nyètiri
 be wèi bá mm̃ake kum̀nku.
 De kó diwèi bo ncátinko be yèmmè
 diwèi nè kuyeiñnaatí dè bo mbè bo,
 meyeñcaàrimè nè yedabùò nkè dèε dété.

36

*Asidii kóo kpààti Sennakedibu domè Sudaa kɔbe
 (2 Bεkpààtibè 18:13,17-37)*

¹ Sudaa kɔbe kóo kpààti Esekiasi kpàti benni
 tɛpítè nè di naanni miεke nke, Asidii kóo kpààti
 Sennakedibu domè Sudaa εkè iduotí fité yè ké yè
 fiètε. ² Dè do s̃s̃ nhò bo Dakiisi nwe kédeite wèè baké
 o ããp̀mbè kóò t̃nnè. ³ Kè Idikiya bire Ediakimmu
 wèè baké tεkpààtic̃fètè kòo yenni dihei kòò co, ke
 neínè opátíwãàti Sebuna nè Asafu bire Yoα wèè tou
 dihei kó tináànti ã yèè páte miεke. ⁴ Wèè baké Asidii
 ããp̀mbè kòò bèi nke d̀: K̃tenè kénáké Esekiasi ke
 tú, okpààti diewè Asidii kóo kpààti tu: A tá ba ke
 ìkú deε ìnkè? ⁵ Yáà a yèmmè dò nha náá ntii náànti
 detetirè kpeti tú itié nyi ke da duò ndik̃m̀bùò?
 Yáà a yèmmè naatinè we, kàa dàátí ke yetε wenwe
 Asidii kóo kpààti kpeti? ⁶ Ò tu ò ỹmu ke dò nha
 yèmmè naatinè Esibiti nwe, a í ỹε ke dò nhEsibiti dò

ndipènni dìi pònte dì ndi, kè wèè dì pĩ ndii ò kòute. Esibiti kóo kpààti me ndòari bèè ò duó mbemáà. ⁷ Kè dè yèmmè a bo yĩ a yèmmè naatinè di Yiè nKuyie ndi tũ nkù nku, dè né í tú kuù kó yewũõtòrè nye Esekiasi pùòmmè o mómumu, ke nàké Sudaa kòbe nè Sedisademmu kòbe ke tú: Bè nfeu be wũõ diwũõtònni dìi bo Sedisademmu máà?

⁸ A tũ ncannenè n yiè nhAsidii kóo kpààti dinùù, kè n da duó nsisẽi sikòupísidè ke nsà kàa bo pété bèè bo si dèke. ⁹ A í yóó na kébaao n kóo kpààti kó betòmbè mièke bá omáà bá ketíke wèè tu osámpròu be mièke kàa yèmmè né naati nè Esibiti yóó da duómme sikpàrìnaasẽi nè si dèèbè. ¹⁰ Yáà a yèmmè dò n kàtení nè mmáà ndi ke bo pònte dihèi bá di Yiè nKuyie nyí dý, kuù n nàké ke tú n dì do kèpònte.

¹¹ De mònni Ediakimmu nè Sebuna nè Yoà kè bèè nàké wèè ni Asidii dihãpòntĩnni ke dò: Ti da báámmu bá nti náánnè Sudaa kòbe kó tináànti, a nti náánnè Aramu èi kòbe kó tináànti, bèè bo kuduotí ñkè kè bè bá nyo.

¹² Wèè baké Asidii kó behãpòmbè kòò dò: N kóo kpààti í n tōnní kè m bo tì nàké f̃́ nnè a kóo kpààti di máà, ò pètìnke n tōnní kè m bo tì nàké be nnitibè mbe. Bembe nè díndi di yóó di di mínti nti kèyà di yènkúmè. ¹³ Merìme wèè ni Asidii kó dihãpòntĩnni, ò còmúmumè kèpĩéké nè Sudaa kòbe kó tináànti ke dò: Kénténè Asidii kóo kpààti diewè tu mù. ¹⁴ Ò tu: Esekiasi báá benné ké ndi sóú, nhò í yóó na ké di deeté o nou mièke. ¹⁵ Esekiasi bá ndi sóú nke tú di duó ndi yèmmè di Yiè nKuyie nkè kù

yóó di deeté bá Asidii kɔbe báá di pɔnte. ¹⁶ Asidii kóo kpààti tu, di báá yie nhEsekiasi kpeti, di we ntaunnè wenwe Asidii kóo kpààti kényie nho kpeti, kè dèe yie nkè di nyo mbá wè o paku kó tidiiti, ke cáá nho tebe, ke yò nho binte nie, ¹⁷ ke kèmmúnè ò bo kɔtenímè ké di túóté kékònnè ketenkè, kèè dònne di kɔke ke mièke. Tidiiti borè nè detie mbè tu dè fínyĩ. ¹⁸ Di báá kénté Esekiasi di náá nti ke tú di Yiè nKuyie nyóó di deeté, ò di fétinkomu. Yehékè teyè kɔbe kó yebɔkè na ke bè deeté kè Asidii kóo kpààti í bè pĩnnáà? ¹⁹ Amati nè Adipadi de kó yebɔkè bore? Sefadifaimmu kpeye bore? Yè yete ò bo pɔntemè Sammariia? ²⁰ Yehékè yenyè yemou ãndi kó yebɔkè na kòò bàà, kòò báá pɔnte ye kó dihei, kè di Yiè nKuyie nné bo na kèyete kòò báá pɔnte Sedisademma?

²¹ Kè bè ndò nkáré bá òmòu í nhò tɛ́nné tìmatì. Esekiasi weè do bè nàké ke tú bè báá ò tɛ́nné tìmatì. ²² Kè Idikiya bire Ediakimmu wèè kòtì tekpààtìc̣f̣ètè nè opátíwã̀̀tì Sebuna nè Asafu bire Yoà wèè tɔ dihei kó tináà̀ntì ã yèè páte mièke nè dikpààtìṭ̀nnì, kè bèe tì kèè, kè be mièke peike kè bèe ḳ́rì be yà̀̀tì kèẉ̀toò Esekiasi borè, kòò nàké wèè baké Asidii kó behã̀̀p̣̀òmbè ò bè nàké tì.

37

*Esekiasi beémmè Kuyie mpããnáàntì náàntò Esaii
(2 Bekpààtìbè 19:1-7)*

¹ Okpààti Esekiasi tì kèè dìi m̀̀nnì kòo yèmmèe caàrè, kòò ḳ́rì o yà̀̀tì kédáátì kufò̀̀ṭ̀nkù kéntati tì Yiè nKuyie nc̣̀f̣̀ètè, ² kèṭ̀õ Ediakimmu wèè kòtì tekpààtìc̣̀f̣̀ètè, nè opátíwã̀̀tì Sebuna nè ikuó niùbè

bèè tu bekótìbè ke dò bè ndáátí tifòtòntì kékote Amoti bire Esaii Kuyie mpããnáàntì náàntò borè, ³ kóò nàké ke dò: Okpààtì Esekiasi tu ti da nàké ke dò: Yíe nkó diyìè tu meyeñcaàrìmè kperi ndi, ti pàkému, Kuyie nkuù ti poté kè ti di ifei. Ti kperè dònne kupeitéyonku ò ò íémè mme onitipòkù, kè muwèrímú né ò dònté ò bo nòrímè kè debirèe yènní. ⁴ Kè dè naati ti Yiè nKuyie nha tũ nkù bo nkeè Asidii kóo kpààtì tōnní wèè ni o ããpòmbè kòo kù sàrmú mèè botí ke bo ò poté yesáambè ò kù sàrmú yè kpéí. A né kù bàntè ku kòbe bèè kpaá be kpéí.

⁵ Kòo kpààtì Esekiasi kó yetōrè tuokoo Esaii borè, ⁶ kòo bè nàké ke dò: Ti Yiè nKuyie ntu di nàké okpààtì Esekiasi ke dò o kōmbùàtì bá nduò ò kèè tì náàntì nè yèè sããmbè okpààtì Asidii kou tō nkè bè ò sàrmú yè kpéí. ⁷ Ti Yiè nKuyie ntu kuù mómmanku yóó ò ànné meyèmmè mèè bo nte kòo keè tináàntì matì kékò nho cie kè kùu duó nkè bèe kè nhò kùo.

*Asidii kóo kpààtì wàrimè dipátiri ke bo donné Esekiasi kōmbùàtì
(2 Bekpààtìbè 19:8-13)*

⁸ Mèmmè wèè ni Asidii kó behããpòmbè, ò kèèmmè Asidii kóo kpààtì íémè Dakiisi ke kòte ke do Dibuna mudoò, kòo kè nhò sòntóo. ⁹ Asidii kóo kpààtì do kèè Etiopii kóo kpààtì Tidakaa kòriní mèmme ke bo ò do mudoò, ke yíe kètō nke dò: ¹⁰ Nákénè Esekiasi ke dò: Asidii kóo kpààtì tu: A báá yóu kè Kuyie nha duó nkù amáà, kè kù da souté kàa yèmmè ndò mí nhAsidii kóo kpààtì n yí yóo pante Sedisademma. ¹¹ A mómmuo nha kèèmu wenwe nhAsidii kóo kpààtì ò dòò dè yehèkè teyè, ò yè kùòmè

paíí, kè f́ nyèmmè né dò nha bo cootáà? ¹² Kosãã èì nè Anaa kperi nè Desefu èì nè Edeniibe bèè do bo Tedasaa èì de kó ibotí n yembè do kuò ì, i bokè na ke ì deetáà? ¹³ Amati nè Adipadi nè Daii Sefadifaimmu nè Enaa nè Iwa, de kó yehékè kó bekpààtìbè bore?

Esekiasi bántèmè Kuyie
(2 Bèkpààtìbè 19:14-19)

¹⁴ Kè Esekiasi còuté dipátíri yetòrè nou mièke kékkaa nkédeè, kéta Kuyie ncíètè ké dì ṕnte ti Yiè nKuyie nyìikè, ¹⁵ ké kù bàntè ke dò:

¹⁶ Ti Yiè nKuyie Mpakedaa Isidayeeribe tũ nkù, f́ nwèè kàri a taummè tou beĩnkèmbàrìbè fènti ìnkè, f́ nwèè baké yekpààtìyò yemou yèè bo ketenkè. F́ nwèè dòò ketenkè nè keĩnkè. ¹⁷ Ti Yiè nKuyie nha bomu, kénté kékeè, s̄innéní káyà! Keè Sennakedibu da s̄áammè. ¹⁸ Ti Yiè nKuyie, mómmuò nwe yie Asidii kó bekpààtìbè dèèmè ibotí teì kó yehékè yemou. ¹⁹ Ke cóu mbe b̄oatenkaanìi, kè s̄i còuté, benìtibè beè s̄i dòò nè idéi nè yetárè, s̄i í tú Kuyie. ²⁰ Ti Yiè nKuyie tí deetè nè Sennakedibu, kè ketenkè kó yekpààtìyò yemouu banté f́dò tumè ti Yiè nKuyie nhamáà.

Kuyie ndaáammè Asidii kóo kpààti
(2 Bèkpààtìbè 19:20-34)

²¹ Mèmmè Amati birè Esaii tōmmè kè bèè náké Esekiasi ke dò: Ti Yiè nKuyie nyIsidayeeribe tũ nkù tu kù kèèmu a kù kuònnèmè Asidii kóo kpààti Sennakedibu kpéí.

²² Nte ti Yiè nKuyie nnàké tì o kpéí: Siyõõ kó desapùmbirè da sènkèrìmu,

ke da daú,
 kàa cokù kè Sedisadεmmu kó desapùmbire da cǎũ.
 23 Mí ndi nYiè nKuyie ntu: Wennì nwe a sǎrnmúmè?
 Wennì nwe a ommúmè yεsǎǎmbè?
 Wennì nwe a sèémmè fenǎnfè?
 Mí nKuyie nkùù dò mpáí páí Isidayεeribe tũ kùà?
 24 A baa tǎnní a tǎrè kè yè sǎrnmú mí ndi Yiè nKuyie
 nkuà?

Ke nàké ke tú a naasǎĩ kpeínì mǎè kpeí nte,
 kàa dèke Dimaa tǎrì yómmè,
 ke ta Dimaa túúkù cuokè,
 ke kǎũ detekperè bè tu dè sètìrì nè siperésì?
 Ke tùǎke ditǎrì yontényómmè detie nsũ deà?
 25 Ke bǎi nke tú a keúmu sibií betǎbè cie,
 ke yǎ betǎbè tenkè kó menie
 nke na a naàcètè mǎmáà,
 ke Ìtínné Esibiti kó ikó nyì tukúnè kukó ndiekù
 Niiidi.
 26 A né í yé ke dò mmí nKuyie mmî pĩ nde kó
 mutǎmmú,
 nè dimǎnnì kòtírì mieke nke,
 n tǎǎtémè ke yé n dò nkédǎǎmè,
 ke yóó me dǎǎ di mmǎnnì.
 Mî do da tǎǎté,
 kàa bo puǎ nyehékè iduotí fité yè ké yè dǎíté.
 27 Kè de kó yehékè kǎbεε dǎnté muwǎrímú kè dǎe bè
 kpeí,
 kè bǎe di ifei, késǎǎténè timútì,
 bè í yóó ncǎǎnnè mǎmúyǎǎmmè, bè yóó dontenè
 tiyǎyienti,
 nè timútì tì ã yè tecadopòtè Ìnkè

κέκρείο βά ti mònñi í tùðκε.

²⁸ A κρετι ματι í bo tìi m bìnnìnè,
 mí nKuyie! Kàa kàri n yé̃mu,
 kàa yè̀ti n yé̃mu,
 kàa me n tati n yé̃mu,
 kàa miεke m peike n yé̃mu.

²⁹ A n yè mèè κρεί nkεmiεke, kè τερòtè da deuté
 δεè te, kè n yóó tōnné a ðnni mumámáá,
 kéãnné a nùù tisãndánti κε da δετε,
 κέpoonné a nacèfðtè κέkpēnné a cie.

³⁰ Esekiasi, nte dèè yó ntú μεbenkùmè: Di
 mbenni di yóó di tidiiti tii ãnké tì nti, dibenni
 τερì kédi tididenti, dibenni tããnni kébuatí κέκãũ,
 κέfííkú δεtie mbè tu dè fínyĩ κέtõũ δε be. ³¹ De mònñi
 Sudaa kabe bèè bo nkpaá, be cĩè mbo ta ketenkè kè be
 bakεε peité yebe. ³² Sedisadεmmu nwe, bèè bo yenté
 bè yè̀tínímè, Siyãã tãrì ndi bè yè̀tínímè.

Ti Yiè nKuyie Mpakedaa ti dó mèè κρεί nkè dè δεu
 te kòò yóó mè dòò. ³³ Kè tii tukúnè Asidii kóo kpààti,
 nte ti Yiè nKuyie nnàké tì o κρεί: Mí ndi Yiè nKuyie
 mmũ tu ò í tati di nheì, ò báá di tãũ ipie, nhò mè
 mbáá di donè tidõpìiti, yoo wèe ònné di duotí mutãã
 nkéna kéta. ³⁴ Mí ndi Yiè nKuyie m béimmu κε tú ò
 í tati di nheì. Ò wèti κε bo poo nhò kèténí kùù ce
 nku κέkonné. ³⁵ N yó nkãnkému di nheì κε di δεεté
 n yè̀tirì κρεί, nè n kóo tōnti Dafiti κρεί.

*Asidii kabe cokémè kè bèε kuø Sennakedibu
 (2 Bekpààtìbè 19:35-37)*

³⁶ De kó keyènkè kè ti Yiè nKuyie nkó ditōnni kōtení Asidii kōbe kó dihāpōnkari, kékua benitidaabè tekōupíkòtè nè sikōupíísini nè sikōupísinūmmù (185000). Kè dēe wenté kè bè nsó mbecírìbè beè maa duó duó. ³⁷ De mōnni kè Asidii kó okpààti Sennakedibuu uuté o āpōnkari kékíte kékò nkémbo Ninifu, ³⁸ kéta diyie mari o bōò Nisidōki tou kēnnínkú di ìkè kòo bí Adamēdeki nè Sadetisēē kè bèe ò kōũ disiè kékua, kécoké, kékote Adadati ei, kòo birē Eda-Adonni sōoté o kpàti.

38

Esekiasi muokemè kè Kuyie nhò miékunnè (2 Bekpààtibè 20:1-11)

¹ De kó dimōnni ndi Esekiasi muokemè kédúúnnè mukūũ. Kè Kuyie mpānāaanti náaantò Amōti birē Esaii kōte o borè, kòò nàké ke dō: Ti Yiè nKuyie ntu a tūnte a cīètè kpeti a í yóó foute a yóó kúmu.

² Kè Esekiasi tūnte o ìkè kékuaó nkumarí, kékuaónnè ti Yiè nKuyie nke dō: ³ Áú! Ti Yiè nKuyie n da báammu n kuó mmesémmè! A yému n da tūmmè nè n yèmmè memōu, ke dōari a dómè. Ò me nyĩ kékuaó.

⁴ De mōnni kè ti Yiè nKuyie mbéinnè Esaii ke dō: ⁵ Kōte kénáké Esekiasi ke dō: Mí ndi Yiè nKuyie, nho yààri Dafiti do tū nkù n tú: N kèèmu o báammu ke yà o nōnnieti koò yíé yebie ntepiítè nè yenūmmù. ⁶ N yóó ò deētēmu wenwe nè di nhēi Asidii kóo kpàati nōu miēke, n yó nkānkému di nhēi. ⁷ Nte mí ndi Yiè nKuyie, n yóó be benke mēè benkūmè kòo banté n yóó dōòmè m bēi ntì. ⁸ M bo duó nkè medēè mbótì

kém̄m̄ake Akasi maá yèè detisàkè tepíítè, kè medèè mmènkeé bótí yedetisàkè tepíítè, kè mè do dàtínné yèè detisàkèè feité.

Esekiasi miestémè késānte Kuyie

⁹ Sudaa kabe koo kpààti Esekiasi do muake kémieté,
kèwāri fèè yènfè nfe die.

¹⁰ Mí n yèmmè do dò n yóó kúmu
bá n we mu nyí tũðke yè cuokè.
N yèmmè do dò n tati kudonkũ nku
ke pàà n we sonye yèè kraá.

¹¹ N yèmmè do dò n ténke í yóó yàmu,
n Yiè nKuyie ketenkè kie nyĩnkè.
N do í yé ke dò, m bo yà onitì ketenkè ìnkè.

¹² Bè còóté n fòmmu mmu
bè òò còóté mèè botí dinaacēnfi,
n kpéú n fòmmu mmu
o yaàdùòti òò kpéúmè kuyaayónkũ,
kékéété mupààkómmú
dè bo nyóó yĩ kuyuoku kàa n dèèmu.

¹³ Dè bo nyóó wenté kè mukũũ nni nnamu,
kù càá n kũð nye dicìricìrì kōme.
Dè bo nyóó yĩ kuyuoku n Yiè nkàa n dèèmu.

¹⁴ N do kuò tekpàncéndéitè kōme mme,
ke kuò ndikpetinónkperi tēmè,
ke búú nkeĩnkè sáà ke n nuò nkpeí.
N Yiè nKuyie ndè m bimu yàa n deeté.

¹⁵ M bo béi nke dò ba?
M bo náké ònti n Yiè nKuyie?
Kuù mè nni ndòòmè,
n kéri ke yōnti n kōnti nti n fòmmu mumau mieke.

M bonè meyeñcaàrìmè mme.

16 N Yiè nKuyie nè a kó mesàà nkpréi nke n fòùmè.

A kó mesàà mmèè te kè n kpaá ke wei,

fṣṣ m miékùnne ke wḗte ke n duó mufòmmu.

17 Kè n kó meyeñcaàrìmè naá ndiwèi,

a n dómu ke n dènnení mukũũ nkó difòtìrì miéke,
ke bùtínné n yei mmemou.

18 Ke yé bedombè í da sántímè,

becírìbè í da sántí,

bèè bo kudombiùkù bè ténke báá na kédenteni
a túmè timómmonti yiè.

19 Befòùbè beè máá yóó na ké nda sántí,

m me nda sántímè yíe,

bá wè kòò nnáá nho bí a túmè timómmonti yiè.

20 N Yiè nKuyie a n deetému

kè ti yó mbie ntikùtìdùùtì a cīètè miéke

ke da sántí,

ti fòmmu mumou miéke fṣ nti Yiè nKuyie.

21 Kè Esaii dà bèe waanní fikíè kó yebe kénante,
kéwaare Esekiasi mōnne kè dèe yíé nkòo miété.

22 De do sṣ Esekiasi bekému Esaii ò yóó yà mēè
benkùmè kébanté ke dò nhò bo wḗte kéta ti Yiè
nKuyie ncīètè.

39

Esekiasi cōutémè Babidōnni kó yeheikèntōrè

(2 Bekpààtìbè 20:12-19)

1 De kó yemòrè miéke nke Badadanni biré
Medodaki Babidōnni kóo kpààtì kèèmè Esekiasi

muoƙemè ke mieté, kětōnnènní benìtìbè dipānnì kè bè bo ò d̄ou. ² Kè d̄e narike Esekiasi k̄oò bè benke o kpàtì tì s̄òri kùù dieku nè timátì p̄éitì nè mes̄o nnè tihúúntì nè mek̄s̄ààmè. K̄oò bè benkenè o kpàr̄inentì s̄òri d̄e. O kó yes̄òrè yem̄ou c̄énke. D̄èmarè í nsuó nhò í bè benke dè tekpààtìc̄ìt̄è yoo o móm̄muo n̄ho kó tec̄ìt̄è.

³ Dè yí mem̄me kè Kuyie mp̄ānāāntì nāānt̄o Esaii k̄ōto o c̄ìt̄è k̄óò beke ke d̄o: Benìtìbè bèè k̄òtení a c̄ìt̄è bè yē mba? Bè yènní d̄e? Kè Esekiasi d̄o: Bè bonnì dih̄ei d̄ètiri ndi Babid̄onni. ⁴ Kè Esaii d̄o: Bè yà ba a kpààtìc̄ìt̄è? Kè Esekiasi d̄o: D̄èmarè í s̄uò n yí bè benke dè n s̄òrè yem̄ou mieke.

⁵ Dè m̄onni kè Esaii d̄o: Kénté ti Yiè nKuyie M̄pak̄eadaa yē n da n̄áké tì. ⁶ Kuyie ntu: Dè kpaan̄ímu kè bè bo túóté d̄èè kó dim̄àà bo a kpààtìc̄ìt̄è mieke kék̄onnè Babid̄onni. A yembè do k̄ou d̄e, k̄ent̄o k̄etūokenenì yíe, d̄èmarè í yó nkpaá. ⁷ A móm̄muo nha bí a p̄eit̄e ì, bè bo í p̄írm̄ú kék̄onnè Babid̄onni, ké bè f̄ōmmu ké bè p̄ínné tekpààtìc̄ìt̄è mieke mut̄ōmmú.

⁸ Kè Esekiasi d̄o: Ti Yiè nKuyie nduó nk̄aa n n̄áa ntì wennimu. Nè o yèmmè mieke ke né tú kè kunaatì c̄énke bo n kó dim̄onni kè timatì í n k̄ōonnè.

KUYIE NYÓÓ BÁNTÈME ISIDAYÈÈRIBÈ

40

Kuyie nnàkémè kù yóó d̄et̄émè ku k̄obe

¹ Kè Kuyie mbéi nke d̄o:

Yáúkùnnè n nìtìbè kǎntì, ànnénè bε dikǎmbùò.

² Yáúkùnnenè bε kǎntì, náké bε ke tú, mí ndi Yiè
nKuyie n tú:

Bè yèmu mudaatǎmmú miεke,
nh ùtému bε yei,
n do bè díi mmεsémmè mme mediè,
ke fǒó mbè n dǎò dè.

³ Metammè mamè mεè pǐǎkù tedǎntè kó dikpáà
miεke ke tú:

Keuténè ti Yiè nKuyie kuce.
Keuténè Kuyie nti tǔ nkù kuce ketempéikè.

⁴ ǐtínné itǎfuǎ nyimǎu,
yεtǎrè nè yεterè kè dèε enne.
Kè dèè ikú ikú kè dèε maate
kè yεtǎrèε naá nkubiriku.

⁵ De mǎnnì ndi ti Yiè nKuyie nyóó benkemè ku
kpetì,

kè benìtìbè bεmǎu ti yà.
Di Yiè nKuyie nkuù tì béi.

⁶ Kè n keè metammè mamè, kè mè tu: Pǐǎké!

Kè n dǎ m bo pǐǎké òntì?
Kè mè dǎ: A bo pǐǎké tì tu:

Benìtìbè í cáǎnnè timúti,
bε wenniku donnè mutepóó nkǎku nku.

⁷ Timúti òǎ kpeímu kè ti póó mmóté,
ti Yiè nKuyie nkó kuyaaakù fuute dìi mǎnnì.

Mómmuǎ nwe benìtìbè í cáǎnnè timúti.

⁸ Tì òǎ kpeímu kè ti póó nyote
ti Yiè nKuyie nkuù kó tináǎntì mε mbomu sǎǎ.

Tináǎnsààti bè dǎ nképǐǎké tì

⁹ Díndi Sedisademmu kǎbe dekenè Siyòǎ tǎri,

pĩ̀kénè mèdiè.

Pĩ̀kénè ke bá ndé.

Nákénè ti Sudaa èi kɔ̀be ke tú
ti Yiè nKuyie nti tũ̀ nkù kèróomu.

¹⁰ Ti Yiè nKuyie nkéróomu nè muwẽrímú,

ku wẽrímú muù te kè kù baké.

Kù kèróomu ke tɔ̀ tiyeti kè ticuuti ni ku ìkè.

¹¹ Kè kù yó mbè ncẽmmú opecẽnti ð ncẽmmúmè o
pe

kù ní yóó youte ku bakù nku kétíí nku pe,

kénhúúkú ku pebí ke kpaake ku peyõtí.

Kuyie nkùù d̀̀d̀ kèĩnkè nè ketenkè ku cii ndeumè

¹² We mbo na kébenné dàméèrì kó meniè nnè o
nòùtè?

We mbo na kébenné tiwetì nè o nòùtè?

Ketenkè mè nduó ke mamè,

we mbo na kéãnné ke táá ndinaabuu?

We mbo na kécõnné yetārè nè sitáá o biètè ìnkè.

¹³ We nyé ti Yiè nKuyie ncii mmàmè?

We nkù duò nyitié?

¹⁴ Nè we be sènni ke pèté mɛcii?

We nkù benke tibeénti tii sèé?

We nkù benke mɛcii?

We nkù benke mɛyĩ́tímè kó kuce?

¹⁵ Kuyie nyìkè yebotè kèĩnì

ke dònne dinésĩmbàù ð̀ d̀̀ dúótémè mme tenaate
mieke.

Ke donnè fetárfè ð̀ ndakémè cidóò ìnkè.

Ketenkè kèè soké dàméèrì cuokè

ke kó benitibè donnè kutã̀yukú nku kuyaaakù tɔ̀ kù.

¹⁶ Dimaa kó detie nyí sannè ke bo ntuà̀tìnè ku
wũ̀stànnì.

Iwũ̀ ìì bo Dimaa túúkù mieke,

ì me nyí sannè bè bo ì fiémè kétuò nku wũṣtònnì
 ìnkè.

17 Bá kè yebotè wēnné yeməu Kuyie mborè,
 yè í tùòkè dèmarè,
 kù yè wùó ndetètirè nde.

Kuyie nyí m̀ke ti bo kù d̀onnenè mù

18 Ti bo d̀onnenè we Kuyie?

Ti bo d̀ò ba ke kù d̀onnenè?

19 Tetenkaanit̀a kè ba?

Omáátì weè ̄̄ yie ntimátì kéuté kè d̀e naá
 ntetenkaanit̀e,

wèè màátì mesəə nk̀o t̀e d̀ari mesəə
 ké t̀e càtinné timátì péit̀i kó demámánnè.

20 K̀o c̀ir̀i waá nkud̀ú k̀ù ì duri
 kéwaá nwèè ǹ nke céú sitenkaanì,
 k̀o ò c̀ìk̀é tetenkaanit̀e t̀e yó nfííkú ke bá nnampú.

21 Di mu nyí banté wèè d̀ò kutenkàà?

Di í t̀i k̀èèà?

Di í t̀i ỳèà?

Bè í t̀i ndi nàké nè dim̀onnàà?

22 Kuyie nk̀p̀ààtik̀ari bo k̀ènkè nke

kuù pité tiwetì kuyààkù k̀ōme,

ke t̀i p̀ĩnte kè t̀i d̀ò nkutouku

b̀enit̀ibè de mbo kè kù bè wùónnì kè bè d̀ò nsik̀ẽ.

23 Kuù ̄̄ nte kè bèè tu sik̀p̀ààt̀ib̀ì kè bèè naá ndetètirè,

kuù ̄̄ nte kè bèè baké kè bèè naá ndetètirè.

24 Bè ̄̄ nk̀p̀aá ke í k̀ari, k̀enk̀p̀aá ke í fiíkú,

b̀e c̀ĩ nh̄ nk̀p̀aá ke í ta ketenkè

kè ti Yiè nKuyie mbè f̀ùùte kuyaaakù nku kè bèè kpeí.

Kè kuyaaakùu bè t̀ùóté tef̀d̀óntè ̄̄ t̀ùótémè
 timúkpetì.

25 M̀m̀me kè Kuyie mbéi nke d̀ò:

Di bo ndonnenè we mí nKuyie nkùù dò mpáí páí?
We nni mmànnè?

26 Βούτένè κεῖnkè, wénténè kέyà,
we ndòò siwãã, we nsi còné bá tè τε κό μεfìè?
We nte kè sì yènní difñni
ke kéri bá tè τε dò nkénkérímè?
Kòò sì yu bá tè nè τε yètiri
de yiè nwērímú deumu kòò kpeñni.
Dèè kpreí nte kè tèmatè ðð yí nkpa ò sì yu dè.

*Kuyie nhõ wēte keduómme ku kabe bèè cīte
muwērímú*

27 Díndi Isidayeribe Sakabu yaàbí,
dè dòmmè kè di tú mí nKuyie n yí yé tìi di tuakùni?
Kè di yèmmè dò m búútóo di kpeti?

28 Di í tì yéáà? Di í tì kèèà?
Di Yiè nKuyie mbomu sáà.
Kuù dòò kutenkù kumau, kù ðð í nhù.
Dè ðð í nkù bi!
Ku cii nyí mæke kumànkù.

29 Kuù ðð yíe muwērímú wèè òu,
kéduó ntikpeti wèè cīte.

30 Bèbémbè ðð òumu kényĩeke
kè bēdācēmbèè cīte kēdo.

31 Bèè me mbúó ti Yiè nKuyie nkuù ð mbè yèútí
muwērímú,
ke bè pñni be fètì itúúkè ðð yīmè képuu,
kè bè ð ncokù ke báá òu.
Kè bè kéri bè báá keè tihòùti.

41

Kuyie ntāātémè ku kóo niti kòò kèríní

1 Kè Kuyie mbéi nke dè:

Díndi ketenkè kèè soké dàméèrì ke kɔbe yīnè yúóó,
kékénté kékéè n tú mù.

Yebotè yemou kɔbe, túóténè tikònyauti,
kékɔtení kè ti máá kébeké.

² Míi ínní okpàrìnuwanti diyìè yìèní kèè bíékè,

kòò bo tūntè dihéì

bá kòò kàte kèè bíékè weè nɔ.

Míi dú n kòò na yebotè ke yè baké

kè ye kpààtìbè ò bùó

kòò yè yaurí nè o siè

kòò pie nyè cìenko kuyaakù òmmè timúkpetì.

³ Kòò yè bètì ke dò nhò èinte

bá o naàcèi í tuòku ketenkè

bá dèmarè í ò dòò.

⁴ We nte kè dè dòò?

We mpī nde kó mutōmmú?

Wèè dènnení wènwe fènitìyanfè nè dimònnì.

Mí ndi Yìè nKuyie mmí nwe!

N do bomu mèketimè ke kpaá bo,

ke yó mbo sáã.

⁵ Ketenkè kèè soké dàméèrì ke kɔbe

dè yàmu kè be kòntì au.

Kè itemmàнке imou kɔbe kpreutí,

ke iiti ke tíkííní.

⁶ Ke teé mbetɔbè,

bá wè kòò nàá nhotòu ke tú o kòntì nýau.

⁷ Wèè màátí kòò yàúkùnko wèè dàrì mēsɔɔ nho

kòntì,

wèè òɔ anténè timátí kòò yàúkùnko wèè tɔ dimátáři

o kòntì

kè bè tuuté dìì mònnì be tenkaanitè ke dèè,

bè dà tè wenni,

ké tè baakénè sikãũ kè tè bá nnampú.

Kuyie ntããtémè Isidayεeribe ke bè kãnké

8 Kè Kuyie mbéi nke dò:

Kénténè díndi n kó betōmbè Isidayεeribe.

Kénténè díndi Sakōbu yaàbí n tããté bè,

kénténè díndi n népo Abarahamu kó kuwuo.

9 N di wammúní itemmànke nyi,

kutemmànku nku n di yùnímè.

Kè n di nàké ke yí: Di tú n kó betōmbè,

mî di tããté n yí yóó di dootóo.

10 Di bá nyĩèkù n di bonèmu,

di bá nwéíte wéíte nè iyĩèke, mî di te,

mî di kpénkùnkò ke di teénnè

ke di pīnnè n kó dinoyōnkperì.

11 Bèè mièke di pèi,

ifei yóó bè pīrmmu kè dèe bè di.

Bèè di wantinè dikpànnì

be wērimú yóó deèmu kè bèe kú.

12 Bèè do di dokùnè

di bo bè wammú kémónté.

Bèè do di wantinè dikpànnì

bè bo kpaake kénaá ndetetirè.

13 Mí ndi Yìè nKuyie mmî di te.

Mî pī ndi nòutè ke tú: Di bá nyĩèkù

m bomu ke di teénnè.

Kuyie nyēmmè kù yóó teennè Sakōbu yaàbí

14 Díndi Isidayεeribe Sakōbu kó kuwuo nkōbe

díndi bè wùó mbè ke donnè yebiè

díndi bè nàù bè sibeú tēmè,

bá nyĩèkùnè.

Mí m mómmuo m bomu ke di teénnè,

mî yóó di donté, mí ndi Yìè nKuyie, mî béi.

Mí nwèè dò mpáí páí

ke di deeri díndi Isidayeeriibe.

15 N di dòò kè di sákénè dinaakãà pànni ndi dìi mòke yenìi.

Ke di bo mpua yetãrè,

ke déi sitãã ke dò ndi déi timúkpeti.

16 Di yóó bè cíemmu kè kuyaakùu bè tã, tefòdóntè bo bè iténè.

Kè díndi né nyãnkú mí ndi Yiè nKuyie

n di duó ndi wèi kpéi,

kémpɔti mí nwèè dò mpáí páí n kpéi.

Mí nwèè di te díndi Isidayeeriibe.

Kuyie nyóó ceetemè ketempéikè kè kèe naá nkupúú

17 Besénnibè nè besĩntíbè bè dómu menie

nke bo yã ke mǎnté,

kè be níi kpéi nè sinéyẽi.

Mí ndi Yiè nKuyie n yóó bè teennèmu.

Míi di te díndi Isidayeeriibe n yí yóó di dootóo.

18 Kèè tenkè do tú tedóntè m bo kè dòò ikó,

yebire bo ãnné dèè do dò nkubiriku

m bo dǎò ketenkè kèè dò nketempéikè tepútè,

ketenkè kèè do kpéi wákéré menie mbo pũó nke

mieke.

19 Kè n fíikú ke mieke detekperè

bè tu dè sétìrì nè bè tu dè àkàsía,

nè tìi tieti péi bè tu dè múrì,

nè bè tu dè odifíè.

M bo fíikú ketempéikè mieke,

detekurè bè tu dè sipèrésì,

nè bè tu dè pinni, nè bè tu dè péè.

20 Kè dèe yie nkè benitibèe dè yà

kétotí be yèmmè kébanté múi dè dòòmè,

kéyĩté múi dè ãnnémè, mí ndi Yiè nKuyie

nkùù dò mpáí páí,
ke di te díndi Isidayεεriβε.

Sitenkaanii tumè detetirè

²¹ Kè Kuyie mbéi nke dò:

Mí nKuyie, mmí nSakɔbu yaábí kóo kpààti
mî tu: Díndi yεbotè kó sitenkaanii
kɔtenèní kè m beé ndi kpɛti, n náké n è di kpɛti.

²² Dí kɔtení ke tí náké dèè yóó dɔ̀̀,
di do náké tí, tí dò̀̀?

Yoo di tí náké tíi kpaaní ke bo dɔ̀̀
kè ñsà kè tí bo dɔ̀̀.

²³ Náké n è tíi yóó dɔ̀̀ yemàrè sɔnyε,
dɔ̀̀ n è mεsàà nyoo mεyεi,
kè tí ndè wúó, tímɔu kè tí dè yà
kébanté di mannèmè mí nKuyie.

²⁴ Díndi sitenkaanii, detetirè di t̄ũnèmu,
di t̄mmú mumɔu mù tu detetirè ndε.
Wèè di t̄ãáté kòò tu isíé kou.

²⁵ Mí nKuyie mmî íinní onìti kubakù yóú,
ò iténí diyè yènní kè nke,
kè yuutiní n yètìrì,

ke naùti benìùbè mutáá nkōme
ke bè ùtírí oyaamarì ð nhūtírí mèè botí tiyaatì.

²⁶ We ntì náké n è dimànnì kè dè bo yie nkè tí ntì yé,
we ntì p̄áá kè tí né bo yí tí tu tímómmɔnti,
di kóò m̄òu í na ke tí náké,
tí í yènní di kóò m̄òu nùù mieke.

²⁷ Mî tí p̄ěké meketimè Siyǎǎ,
mî duó nkè bè náké tináaṅsààti Sedisadεmmu.

²⁸ Díndi sitenkaanii, n wènní n yí yà òm̄òu di mieke,
wèè bo na kénáké o yèmmè dòm̄mè,

6 Mí nha Yiè nKuyie mmû da yùní f́ nkóo t̀nt̀ti,
ke da duó mmuwērímú kàa bo benke kutenkù
timómm̀nt̀ti.

Mî da tãáté ke da kãnké kàa bo ãnné metaummé,
mí nnè benit̀bè ti cuokè.

A yó ndò nkuwenniku nku yebotè cuokè,

7 kéwéi ntiyũ̀nt̀ti,
kékpeté tikpetínt̀ti,
kédennení bèè bo dibìnnì ké bè tanné kuwenniku
mieke.

8 Mî tu di Yiè nKuyie, n yèt̀r̀i ndi memme.

N yí yóó duó n kó tikpeti ot̀òu m̀òu.

M báá duó nsitenkaaǹi n kó disãnni.

9 Mèd̀ò̀r̀imè ketimè d̀ò̀mu ke dèè.

Kè n di náá mmetẽmè mèè kpaaǹi ke bo d̀ò̀,
mè kpaaǹimu kè n di náá nke mè mu nyí t̀ù̀kení.

Disãnni kó feyènfè

10 Deñtènè feyempàǹfè ti Yiè nKuyie nkpéí,
nsãntínè Kuyie!

Díndi bèè cènti dà mèèr̀i ñnkè nè dèè kó dimàà bo o
mieke

díndi bèè iténí itemm̀aǹke.

11 Díndi bèè bo dikpáà mieke kó yehèkè nsãntínè
Kuyie.

Kedaa kó sihekésí k̀òbe ndéúk̀unkonè Kuyie nyèt̀r̀i.

Sedaa tãr̀i k̀òbe nyíúnè kè diwèi ndi bo.

12 Nsãntínè ti Yiè nKuyie ndíndi yehèkè détiyè k̀òbe,
pĩ̀ékèné ku sãnni!

13 Ti Yiè nKuyie nkèr̀ínímu okpàr̀iteu k̀òme,

ke toñni okpàr̀inuant̀i k̀òme,

ke úú ke pĩ̀ékù,

ke buò nku dootit̀òbè feúùfè.

Kuyie ndó kéd̀ò̀ t̀i í yóó paà

14 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò:
 Mí ndi Yiè nKuyie ndò nyúóó kè dè m̀ntemumu,
 n yí buò, m pĩ mmáà nè dim̀nni ndi.
 M mítìrìmu onitipòkù wèè kuò ndebirɛ o kōmɛ,
 ò fiumu kè n wemmu èké.

15 M bo dáté yetārè nè sitāá kéfeinko,
 timútì nè detie ndè bo kpeí,
 kè ikó nkũũ kénáá nketenkè,
 kè yebirɛɛ kpeí.

16 M bo niité tiyũ̀̀ntì kuce tì í yé kù,
 m bo tì kèténè kuce tì í yà kù,
 m bo ceete dibìnni kè dii náá nkuwenniku,
 kè n yĩtí yefòtè kè dèɛ enne.
 Dèndɛ n dó kédòòmè dè í yóó paà n yóó dè d̀̀̀̀mu.

17 Bèè duó mbemáà sitenkaanì,
 bèè ò nnáá ntimátì bè yìe ntì, ke uté,
 ke tú dè tu be kó kuyie,
 bè yóó bótímu kèdi ifei.

Kuwuo nkùù ò nke yèĩ

18 Dɛ m̀nni kè Kuyie mbéi nke dò:
 Díndi yewũ̀̀ kénténè kékeè,
 díndi tiyũ̀̀ntì wénténè káyà.

19 N tú we kuyũ̀̀nkù kè dè í tú díndi n kó betōmbè?
 We nh̄ nkè dè í tú n kó betōmbè
 n t̄ mbè ke tú bèe náké n náàntì.

20 Di yà kè dè sũmu di mɛ nyí kpaá yé dèmarè,
 kè n náá nkè di kèmmú di mɛ nyí kèè timatì.

21 Mí ndi Yiè nKuyie mĩ tu timómm̀nti

n dó κε δί δεετέμου,
 δεε κρεί nte κέ n δι duó n κό ikuó ìì κπεήnì,
 κε wenni κε pēēté demou.

²² Nte díndi κέ bè εí di κπερε κε δι còhnó,
 bè di díí nyefòtè nye,
 κέ di duó ye miεke,
 κέ bè di pī nκε κpetínné,
 bè di do mudoò mmu κε fekù di κπερε
 òmòu με nyí di δεερί,
 κέ bè εí di κπερε
 bá òmòu í bo wèè bo yĩ tēnnénè be be κπερε.

²³ Di miεke òmòu με nyí totí o yèmmè ti ìnkè.
 We nné yóó totí o yèmmè tìì kpaaní ti κρεί.

²⁴ We nduó nkè di ta meháárìmè miεke díndi Sakòbu
 yaàbí,
 we nduó nkè be εí di κπερε κε δè fèkù?
 Dè í tú mí ndi Yiè nKuyie nnaà?
 Di í yie n κpeti díndi Isidayεεribe
 di í tūnne mí ndi Yiè nKuyie n di benke kùù ce,
 di í tūnne n kuó.

²⁵ Dεè te mí ndi Yiè nKuyie
 nkè n còúnní m miεke κό muhãã ndi ìnkè,
 κέ mudoò yonkumu tanní
 κε δι fité muhãã nkōme tipîti timou,
 di με nyí banté κέ mudoò di kùò
 di με nyí totí di yèmmè.

43

¹ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nκε δò:
 Mí ndi Yiè nKuyie mîi di δòò díndi Sakòbu yaàbí.
 Mîi di pìité díndi Isidayεεribe

di bá nyĩ̀èkù, mîi di donté,
 mîi di yu di yètìrì ke di tú n kòbe.
 2 Kè di senti meniè n di bonèmu,
 kè di senti ikó ndi báá diu,
 kè di kéri muhãá mmièke mù báá di cóu,
 fehããdeènfiè báá di tuo.
 3 Ke yé n tùmè di Yiè nKuyie nku ke dò mpái pái,
 ke di te díndi Isidayeribe ke di deerí.

N yóó duó nkè bèè namu Esibiti kòbe,
 kè bèè ndò ndi deetímè kó tidonti.
 M bo duó nkè bèè na Etiopii nè
 Sebaa de ekè kòbe di kó difòtìrì.
 4 N wúó ndímbe,
 n yèmmè naatinè dímbè, n di dómu,
 n duó mbenitìbè díi kpéi,
 n duó nyebotè díi kó difòtìrì.

5 Di bá nyĩ̀èkù n di bonèmu,
 n yóó tónímu di yaàbí ìì bo diyìè yìèní kèè bíékè,
 ke tínní diyìè taà kèè bíékè kòbe.
 6 M bo náké kubakù yóu bíékè kòbe ke dò:
 Tén̄n̄n̄n̄n̄ní be!
 Kén̄n̄n̄n̄n̄ní kucànku bíékè kòbe ke dò:
 F̄inn̄n̄n̄n̄ní be!
 Tén̄n̄n̄n̄n̄ní n nitidabí ìì bo di bíékè.
 N nitipobí ìì bo kutemmànku kè ìì konní.
 7 Bèè kó dimàà tɔ n yètìrì, n dòò bè,
 mîi bè ãnné, mîi bè piíté kè bè bo benke n kpetì.

Kubotí kùù dò nkénnáá nKuyie nkpéi

8 Kè Kuyie mbéi nke dò:
 Dennenèní tiyũ̀ntì,
 tì màkemu inuò, nti me nyí wúó.

Dennenèní yewũḏ, bè m̀̀ke yeto bè me nyí yo.
 9 Yebotè yemou kabè tínnènní,
 kè ibotí imou kabèe wènné.

Di kó sitenkaanì mièke,
 ònte pãá ke nàké tì mè ndòò?
 Ònte do niitè ké tì nàké?
 Tèè nàké tè do tì nàá nkè bèè bo,
 kè bèe kónné tè do tú mù,
 kè ti né yie nke d̀̀ tì tu tímómmanti.

10 Díndi Isidayeeribe d̀̀i nàá n kpéí mí ndi Yiè
 nKuyie,
 d̀̀i tu n kó betòmbè n tãátè bè,
 n dó tì tu di bo bantémè,
 kényie, nkéyĩtè mí tumè Kuyie,
 kè dè í tú mí Kuyie ntekù makù í bo,
 kùmakù í buoté, kùmakù me nyí yóó buoté.

11 Mí nKuyie mm̀̀i tu di Yiè nKuyie m m̀̀aà,
 n kó difònkùò odeetìwè t̀̀u m̀̀u í bo.

12 M̀̀i nàá mmedeetímè kpéí kè m̀̀i deerí,
 dè í tú t̀̀bòtenkaanitè matè t̀̀e tì ndi nàké.

N d̀̀ò dè di kpéí deè nàá n tùmè di Yiè nKuyie.
 Mí nKuyie mm̀̀i béi.

13 N tú Kuyie nku ke yó nkù tu sãã,
 òm̀̀u báá na ké dè fiète n nòutè mièke,
 òm̀̀u báá na képaà n d̀̀ori dè.

Kuyie nyitè ke còmmùmè Isidayeeribe kpéí

14 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke d̀̀:

Mí ndi Yiè nKuyie nwèè di deerí n dò mpáí páí nwe,
 ke di te díndi Isidayeeribe.

Nè di kpéí nke n tómmè benit̀̀bè Babidanni

kè bè bo bè do mudòò,
 kè bèe yeinko meniε mmiεke nè be bàtóòbè.
 Bembε Kandee kàβε.
 15 Mí n di Yiè nKuyie n do mpái pái nwe,
 κε di te díndi Isidayεεriβε,
 mîi di dòò mîi tu di kóo kpààti.

*Kuyie nyóó keutéme Isidayεεriβε kuce pànkù
 tedontè kó dikpàà miεke*

16 Mí ndi Yiè nKuyie m mîi béi,
 mí nwèè do keuté kuce dàméèrì miεke.
 Mí nwèè do ānné kuce fenéwuonfe miεke.
 17 Mí nwèè do duó nkè sinasεĩ kété nè si dèèbè
 nè dihāpòntīnni kperi kè bèe duó,
 bá be ténke í nyité kè be kperεε deε,
 kufitínhōũ ã cúté kédeèmè.

18 Di ténke báá dentení dèè pēēté de kpéi,
 di bá ntoti di yèmmè dèè pēēté de ĩnkè.

19 N yóó dōò dèmarè pànnè nde,
 dè feiténímu κε dèè, di í bantáà?
 N yóó keuté kuce nku dikpàà miεke,
 m bo duó nkè ikó nhānné ketempéikè miεke
 kémpũð.

20 Tikpasĩnti, sikpamōó nè icùo ndiεyì dè bo n sānte,
 nh ānné mèè kpéi meniε ndikpàà tedontè kperi,
 nh ānnémè ikó nketempéikè miεke,
 kè n kàβε n tāāté bè bo nyō.

21 Benitibè n dōò bè κε bè te,
 bè bo nni nsāntí.

Kuyie nseimmè Isidayεεriβε

22 Kè Kuyie mbéi nκε dō:
 Díndi Sakàbu yaàbí mîi dake di yumè
 di pètinke m bùtinnému díndi Isidayεεriβε.

23 Di í n fèuté dipedapànnì ke tuò,
 di í n fié iwũõ ke n sântènè,
 n yí di beke ke yē ndí m pã tidiiti,
 n yí di kəkénè ke yē ndí nni ncóunko tihúúntì.

24 Di í donté tihúúntì n kpéí,
 di í n tuò ndi wũõ kó mekùò,
 di pètìnke nh ãnné mutōmmú mmu nè di kó meyei,
 di n tanné tihùùtì nti.

25 Mîi ũŭtí di yei n di dó mèè kpéí,
 n yí yóó dentení di yei nkpéí.

26 Dí n dentε di n séí ntì ìnkè
 kè ti ti beé nkè bè ti púté
 batènè di kpεti di yóó beé ntì kénnaati.

27 Di yiè nketiwè do yetému.
 N dèntε ke tōnní bè kè bè bo di náké n náàntì,
 kè bè yete n kpεti.

28 Kè n dií nyífei bèè do pĩ mmutōmmú n cīētē
 ke dēite n nōtè Sakōbu yaàbí ìnkè, kè bè ì kùò.
 N di dootóomu díndi Isidayεεribe
 kè di dootitōbè di na sáà.

44

1 Kè Kuyie mbéi nke dò:

Díndi Sakōbu yaàbí n kó betōmbè kénténè!
 Díndi Isidayεεribe n tãáté bè.

2 Nte mí ndi Yiè nKuyie nkùù di dòò n tú mù,
 mîi di piíté di yō pautì miεke, kè mîi di teennè
 di bá n yīèkù díndi Sakōbu yaàbí, díndi n kó betōmbè,
 díndi Yesudummu yaàbí, díndi n tãáté bè.

3 N yóó cūñnímu meniε ketenkè kèè kpéí kēīnkè,
 kè ikó mpũó ketenkè kèè do kpa meniε.
 N yóó cūñnkumu n kó muyaá nha yaàbí ìnkè,

n kó mesàà ncutoomu a kó feyanfè ñnkè.

⁴ Kè bè bo nkótírí timútì kōme,

tiàtì kòtírímè meniε ntake.

⁵ Yiè nníí bo yí: N tú ti Yiè nKuyie nkou nwe,

kòò tǎu yú omáà ke dò: Sakǎbu.

Kòo tǎu wāri o nǎtè ñnkè ke dò:

Mí ntú ti Yiè nKuyie nkou nwe,

ke dò weè tu Isidayεeri.

Kuyie mbo kumáà ndi

⁶ Kè ti Yiè nKuyie nyIsidayεeribe kóo kpààtì búi nke
dò:

Mí tu oketiwè nè osǎnwe mí di dεerí

n kó difǎnkúò Kuyie ntekù í bo.

⁷ We nni mmànné? De yiè mbéi!

Wèe feinní omáà kédǎò dǎmarè kè n yà.

Kòo náké dèè dǎò nè kutenkù bomè.

Ke n náké dèè kpaaní ke bo dǎò.

⁸ Díndi bèè tu n kǎbe di bá nyǐkù, di kǎmbùtì bá
nduò,

n die nke tì ndi nàkému nè dimǎnnì ke tì ndi benke,

di tì yému ke bo na ké m púté, n kó difǎnkúò Kuyie

ntekù í bo,

dipèrì marì terì í bo, dì di kǎnké

di í yé diterì marì kōme.

Bèè màátí sibǎatenkaanì ifei bo bè pǐnnè si

⁹ Bèè dǎòri sibǎatenkaanì bεmǎu bè tu detetirè
nde,

mutǎmmú sǎàmù bè dǎòri mù mumǎu kè mù tu
detetirè,

kè bè nǎá mbe bǎatenkaanì kpéí,

sì me nyí wúó sì í yé dǎmarè,

ifei ì yóó bè pǐnnè si.

10 A bo dɔ̀mè tɛbɔ̀ɔtenkaanìtè,
 kényie mmesɔ̀ nké tɛ uté,
 kè tɛ né í nda teennè tìmatì,
 òmmu tōmmú mmu?

11 Bèè sì d̀d̀ri bɛmɔ̀u ifei bo bè pĩ,
 benìtìbè bèè sì d̀d̀ri,
 bèè sì cèú, benìtìbè mbɛ,
 bèè pĩ nde kó mutōmmú,
 bèe tínní bɛmɔ̀u,
 kufɔ̀waá nnè ifei dè yóó bè pírĩmu.

12 Omáátì weè ɔ̀ kээ́tè timátì
 kɛpũnné kè tì wũɔ̀tè kòo má,
 kè tì tũntɛ ò tì dónémè,
 kè ntì màátínè o wɛrímú mumɔ̀u,
 kè dikònnì ò pĩ nhò cìtemu,
 kè sinéyɛí ò pĩ nkòò í yà menie tihùtì tìi ò na.

13 Kòo yántì tító́tè kuhõũ kébenné kudɔ̀ú,
 kéníétè kécíéké tetenkaanìtè nè o pĩɛtè,
 kè tɛ anté kéenne,
 kè tɛ ndònnè onìtì nè kenitiyìkè kòo tɛ tanné tɛɔ̀tè.

14 Bè ɔ̀ kũɔ̀ detie mbè tu dè sètìrì,
 kɛtānké detekperè kutúúkù mieke
 késoó nkè dɛɛ kpenke.
 Bèè ɔ̀ fíi nyetɛpàà
 kè fetaafe nyè yò̀rì kè yèe kóté.

15 Nè dɛ kó detie ndɛ,
 bè t̀d̀tì mè, bè ɔ̀ dé ntɔ̀tìnnɛ kényiiri.
 Kɛ dɛ ntɔ̀tìnnɛ kébénné mudii,
 kéwɛtɛ kè dɛ ndɔ̀d̀nè dibɔ̀d̀
 kénínkú dì ìkè kédɔ̀d̀ tɛbɔ̀ɔtenkaanìtè kè ntè feu
 iwũã.

16 Ke ní kéété didakèè kètòtinnè
 kèpũnné imaa nkécááké kénsànnè,
 kètòtinnè itèl
 kè dè ncóú nkè bè ìiri
 kè dè bè naati kè bè daú ke tú:
 Àà! N yiiri muhãá.

17 Ke né tùóté dikéè sɔnni
 kédòò tɛbɔɔtenkaanitè ké ntè feu iwũõ,
 ké ntè bàá nké tú: N deeté.

18 De yembè í mɔke meyèmmè bè í ciì,
 be nùɔ nyii ũũ, mbè í wúó,
 mbe yèmmè í bo ke dò mbè bo banté dèmarè.

19 Bè í totí be yèmmè,
 meyèmmè í bo, bè í ciì,
 ke dò m bè bo yĩ,
 m mènòtinnè itèl ke bènné mudii,
 ke pũnné imaa nke càáké,
 ke bo dɔò dikéè tɛrì tetenkaanitè,
 kènninku, ke tè bàá,
 ndè í tú isɔkaà?

20 Kudɔú kùù yóó cóúté kénaá mmutápéi,
 bè de nduó mbe yèmmè,
 be yèmmè meè dauté,
 bá bè í yé be yèmmè.
 Sibɔɔtenkaanii í bè dɛerí
 bè me nyí beí ke dò mbè pikú
 dè tu detetirè siyáàbìsí kpɛɛ.

Isidayɛeribe í dòmmè káyè mbè tumè Kuyie nkɔbe

21 Díndi Sakɔbu yaàbí dentɛnɛní
 díndi Isidayɛeribe di tú n kó betɔmbè mbe.
 Mî di piíté ke di tú n kó betɔmbè.
 Isidayɛeribe n yí yóó yè ndi kpéi.

22 Nh ùté di caàrìmè diwetirì ðð kããtóomè mme,
 ke dèite di yei yewetisùð ðð yĩmè.
 Wētenèní m borè ke yé mû di dontémè.

23 Keĩnkè kəbe nyíúnè,
 ke yé di Yiè nKuyie pĩ mmè mutōmmú.
 Ketenkè fũð kəbe nyíúnè,
 yetārè ìnkè kəbe kè di nyíú,
 titúútì nè detie nkè di nyíú.
 Ti Yiè nKuyie ndeetémè Sakəbu yaàbí,
 kù bè benkemu ku dietì, bembə Isidayeεribe.

Kuyie ndòòmè kutenkù ke kù baké

24 Díndi Isidayeεribe, mí ndi Yiè nKuyie mmû di
 donté,
 mû di pìité di yð pəutì mieke,
 mí nKuyie mmû dòð deməu,
 mû pĩnte tiwetì ke mû pité ketenkè mmáà.
 25 Mû te kè bepāābè pāātì naá ndetetirè.
 Mû fènte bepāābè bá bè í yé be yèmmè,
 kè meçii nyembè çii nwète defñkúò,
 mû benke meçii nyembè í yémè be yèmmè.

26 M benkemu n kó betōmbè bie
 náá ntì tumè timómmənti,
 mû te kè n kó betōmbè náá ntì dòðri,
 m béimmu ke tú benitibè bo wēte kékari
 Sedisademmu,
 kòð maá nkéíi nho duotí,
 bè bo wēte kémaá Sudaa ekè
 n wēti ke bo íimmu Sudaa ekè.

27 Mi nwèè ðð béi nkè dàməèrì kũũ,
 n yóó duó nkè dihei kó ikó nkũũmu.

28 Mû béi nke yĩ, Siduusi tu n tãáté wènwe

kòò bo cēmmú n nìtìbè,
 kédòò n dá tì timòu.
 Weè yóó duó ndinùù
 kè bèè wēte kémaá Sedisadēmmu èì,
 kémaá n cīētè.

45

Kuyie ntāātémè Siduusi ke bo ò pīnè ku tōmmú

¹ Kè ti Yiè nKuyie mbéinnè Siduusi kù tāāté wè ke
 dò:
 Mí nha Yiè nKuyie mmî da tāāté
 ke da pī n nùtè youte,
 kè yebotè bo da bóúté,
 fṣṣ yóó tṣū bekpààtìbè doobaatí,
 n yóó da kpretému yebòrè kéfeínko,
 yebòrè yó nfeíomu a ìkè.
² Mî mómumuò n yó nni a ìkè ke ennínko yeterè,
 ke può ndisəwũḍ kó yecàkè,
 ke keku imátiferí ì pàké yebòrè.
³ N yóó da duó tikpàtì tì sòri tìnti,
 dèè bo disòrì mièkè, n yóó dè nda duómmu,
 kàa banté mî tumè a Yiè nKuyie
 ke da tāāté kàa bo mpī n tōmmú,
 mí nKuyie Isidayeeribe tū nkù.
⁴ N kó betōmbè Sakəbu yaàbí kpéí nkè
 bembè Isidayeeribe n tāāté bè,
 bèè te kè n da yu kàa bo mpī n tōmmú
 kéfei nha yètìrì bá a í nyé.
⁵ Mî tu di Yiè nKuyie
 n kó difōnkúò otə̀u mə̀u í bo
 kè dè í tú mí nKuyie, kutèkù makù í bo.
 N yóó da duó mmuwērímu kàa í nyé.

Iboti ù ì yé Kuyie nyi kàrinímè Isidayεεribε borè

14 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò:

Esibiti kàβε kó mucóntimu

nè Kuusi kàβε dòò kupotaá nke pèté dè kũntiní di
borè nde,

Sebaa èi kó tidadietì kàriní di borè nde,

kè di bo tì tieke, kè tì ndi tũ nke píítí mεfĩmme.

Bè bo nínkú di ùkè, bè bo ndi báá nke tú:

Díi máà borè nde Kuyie mbomè,

Kuyie ntekù makù í bo kupíkù makù.

15 Mómumu nha tú Kuyie nku a né í fei nhamáà.

Fó nKuyie nyIsidayεεribε tũ nkù, f́ nhOdeεtíwè.

16 Bèè dòòri sitenkaanì ifei yóó bè pĩĩmu, kè bèε
sĩnné,

dè bo bè di kè bèε cíté.

17 Díndi Isidayεεribε biε ti Yiè nKuyie ndi deεtému
sáà

ifei í kpaá bo di pĩ ndè í kpaá bo di di nè di bo
mbomè.

Kuyie nyi nàké Sakabu yaàbí ke sònne

18 Nte ti Yiè nKuyie ntu mù:

Mũ dòò keĩnkè,

mũ pííté ketenkè, mũ kè fií,

n yí kè dòò ke feínko

n kè dòò kè benitibè beè bo nkè ã,

mũ béi nke tú:

Mũ tu di Yiè nKuyie, n kó difõnkúò kutekù makù í
bo.

19 Kè Kuyie mbéi nke dò:

Mí ndi Yiè nKuyie n yí náá ndisòri

n yí nàké tìmatì kufáá ndibiñnì miεke.

N yí sǝ́nté ke nàké Sakɔbu yaábí, kè n tú bè n wammú
dɛtɛtìrè.

Mí ndi Yiè nKuyie nh ãǝ náké dèè wetí dèndɛ
dèè tu demómmonne n de nnáá.

Yɛbotè yóó ceetɛmè

²⁰ Díndi iwuɔ nyìi kpáá ke fòu tínnè kékɛtení.
Kɛtenèní dimɔu.

Bèè tɔuti sitenkaanìi idéi kpɛsi ke sì bàá ndi í banté.

²¹ Senninè kénáké di yé tì,
tínnè kébɛnke mɛbɛnkùmè kè bè di púté.

Bɛ miɛke we m pǝá ke nàké?

We ntì nàké nè dimònnì?

Dè í tú mí ndi Yiè nKuyie naà?

N kó difɔnkúò Kuyie mmakù í bo
ke wetí, ke dɛɛrí.

Kè dè í tú mí nkutɛkù makù í bo.

²² Díndi itemmàanke imɔu kɔbɛ
wǝ́ɛtenèní m borè kè n di dɛɛté.

Mî tu Kuyie

n kó difɔnkúò kutɛkù makù í bo.

²³ Mí nKuyie mî pàrikè

mî tì bɛi nnè n nùù,

tì tu timómmonnti nti,

tì í yóó paà,

bá wèè nìtì bo nínkú n yìikè

ba kùù botí kè kùù bɛi nke dà:

Ti bo nyié nha kpɛti

²⁴ Bè bo nnáá nke tú:

Ti Yiè nKuyie nkuù dòòri dèè wetí ke kpɛníni,

bèè miɛke do m pɛi

kè bèè kɛtení m borè nè ifei, kénsɔí.

25 Dè m̀nǹnì mí ndi Yiè nKuyie nkè n duó nkè di na
di dootitòbè,
díndi Isidayεεriβε κό kuwυο nkè di mpòtì n kpéí.

46

Babid̀nni κό yεb̀kè báá na kébennénè Kuyie

¹ Tεb̀ətenkaanìtè bè tu t̀ Bεedi t̀ bímmu,
tεb̀ətenkaanìtè Nεbo domu,
di do tounko s̀i tenkaanì iwũḽ ke s̀i dεú̀k̀unko,
s̀i naá nyiwũḽ κό yetυο nyε,
iwũḽ s̀i ð̀nǹmu.

² Sib̀ətenkaanì bímmu,
s̀i w̄ennému ke do,
s̀i í na ke dεεt̀ε simáá,
b̀ε s̀i t̀mu ke kũntinè bεt̀əb̀ε ciε.

³ Kénténè n tú mù, díndi Sakəbu yaàbí,
díndi Isidayεεriβε b̀ὲε kpaá,
díndi n t̀ə b̀ὲ ǹε di yə̀b̀ε p̀outi miεke,
díndi n te b̀ὲ ǹε b̀ὲ di p̀úómmè.

⁴ Ǹε di bo kótémè n yó mme ndi dò,
ǹε diỳ̀p̀éit̀i miεkoo n yó ndi t̀mu,
m̀i p̄i ndε κό mut̄mmú ke yó mmu p̄i,
ke yó ndi ceú ke di dεεrí.

⁵ Di bo nh ennenè we k̀ε tí mma?
Di bo ndonnenè we k̀ε ti ndò?

⁶ Bεǹit̀ib̀ε ḽ́ yóótému be yaà̀ỳ̀r̀ε mεsəw,
kéc̄ōnné timáti péit̀i cidóo,
kéwáá nhomááti, kòò b̀ε d̀̀̀ tεtenkaanìtè.
K̀ε b̀ε nninku tε ì̀k̀ε ke t̀ε báá.

⁷ K̀ε t̀ε t̀outi, ke t̀ε buuti,
k̀ε b̀ε t̀ε c̀ōnné d̀ε t̀ε ndε ncómmú.
K̀ε b̀ε ta timáti miεke ke t̀ε kuónnè t̀ε báá cóútε,
t̀ε báá b̀ε dεεt̀ε.

Medeetímè í dètírímè

⁸ Díndi di ndè yé, ke kprénkùnnè dimàà,
totínè di yèmmè, díndi bèè yetírí n kpeti.

⁹ Dentenèní tìi dḡḡ nè dimònni,
n tú Kuyie nku kutèkù makù í bo,
kè dè í tú mí nhotòu mḡu í bo,
ke n dḡnnè.

¹⁰ Míi ḡḡ náké nè dimònni tìi yóó dḡḡ,
nh ḡḡ ti nákému kè tìi kraaní tìi me mbáá paà.
Kè n yí n yóó dḡḡ tìi nh ḡḡ ti dḡḡmu.

¹¹ N yúní fetúúfè * nfe diyie yiení kèè bíékè,
dihèi detirì ndi n yunímè onitì wèè yóó dḡḡ n tǎǎté
tì,
n náké tì, tìi yóó tuàkení,
kè n tǎǎté tì n yóó ti n dḡḡ.

¹² Kénténè n tú mù díndi itookperí yembè,
díndi bèè dèténè timómḡḡnti.

¹³ Nh autóomu ke bo dḡḡ timómḡḡnti,
m bo dḡḡmè timómḡḡnti dè í kraá ke dètirì,
n tḡtḡému ke bo deeté n nìtibè,
n yóó deetému Siyḡḡ èi,
n yóó duómḡḡ n kó tikpetì Isidayeεribε.

47*Babidḡḡnni èi kḡβε domè*

¹ Díndi Babidḡḡnni èi kḡβε,
cúténè kékari ketenkè
fḡ mBabidḡḡnni èi bè do í káá nwè,
karoo ketenkè a kpàtì í kraá,
díndi Kandee èi kḡβε.
Bè ténke í yó ndi yu ke tú bewennibe, besààbè.

---

* **46:11** fetúúfè: Kuyie ndḡḡ dináànhántirì ke dḡ kényí Pedesi kóo
kpààtì nwe. Wénté 41.2.

2 Τύότηνὲ kunàntèmbiku kénaa mmuyuo.
 Dáténè tiyààti di ìkè, kéfeínko,
 deènnè di yààti kéfeí ndi kpèrè,
 kénà késénté kukó.

3 Kè di fṣṣ feité, kè bèε yà di fei,
 mî yóó peíte,
 òmòù í bo wèè bo yetε.

4 Kuyie nkuù με nyḗ,
 kè tínti Isidayεεriβε bie
 ti kóò donti tú ti Yiè nKuyie Mpakεdaa
 wèè dò mpáí pái,
 ke ti te tínti Isidayεεriβε.

5 Babidṓnni εì kṓβε,
 kariné ke yí só,
 sṓrinè dibìnnì mieke
 ke yḗ bè ténke í yó ndi yu ke tú bèè baké yekpààtiyo
 teyè.

6 M mieke kèè do yè n nìtìbè,
 n díímmu n te bè ifei,
 m bè ànnému di nou mieke,
 di με nyí bè kuó mmesémmè,
 ke toummu bedakótìbè yetuṓ cééyè.

7 Kè di yèmmè dò ndî yó mbaké sáà,
 bá dí í toti di yèmmè tìì dṓòri ti ìnkè,
 di í daàte ke dò ndè mṓke kumàнку.

8 Di mmṓnnì kénténè n yḗ mmù, díndi bèè dṓòri di
 dómè.

Díndi bèè kàri bètèìì, ke náá ndi yèmmè mieke ke tú:
 Kè dè í tú tínti otòù mòù í bo,
 kè di yèmmè dò ndi í yóó naá mbekúpobè,
 ke yḗ ke tú di bí í yóó kú.

9 De kó meborime medé yóó di tuṓkenímu,

dimònni dìmáà, diyìè dìmáà.
 Di bí yóó kúmu, di yóó naámmu bekúpobè,
 dè yóó dā̀mu bá kè di dō di dā̀ denitinònkperε,
 bá kè di dō dí tì beé n di bākè.

¹⁰ Di do tá dimáà ndi di nōmmè ke dōori
 denitinònkperε,

di ñ ndōori dè ke náá nke tú: Òmòu í ti wúó,
 di kó meciù nnè di kó meyié́tímè deè di fènte,
 kè di náá n ke tú: Kè dè í tú tínti òmòu í bo ke ti dōnnè.
¹¹ Meyeñcaàrimè meè di doti, di í yóó na ké mè cṓnné,
 meyi ndiemè meè di tati, di í yóó na ké mè yenténè.
 Bepòmbè beè di doti dimònni dìmáà.

Di do í dake bèè kpéí.

¹² Sōoténè kéndōori denitinònkperε ke beeti yebākè,
 di duó ndè dimáà nè di bíkémbénti,
 kè dè naati di péte mucóntimu, kè de yie ndí kpenke.

¹³ Di òu bèè borè tipā̀tì bè borε?

Bèe kōtení ké dí teennè,
 bembε bèè bōú ntiwεtì ke wéí siwā̀,
 ke náá ntìi dō nkétuōkení bá wèè tā̀nkù.

¹⁴ Di sà́áténè timúkpetì nti kè muhā́ nyóó di cóúté.

Di í yóó na kéyenténè de kó muhā́.

Mù í yó ntú musámpómù bè pū̀ñè mù pḕè,
 yoo bè ñ tātinne mù kedekè kényiiri.

¹⁵ Tii yóó tuōkení di kó benitinòmbè di òu bèè borè
 nè di bíkémbénti.

Bè yóó cíé́tému bεmáà bεmáà,
 be kōò mōu í yóó na ké di deεtè.

48

Ti Yiè nKuyie nhōō nákému kè tì né na kédoò

- ¹ Díndi Sakɔbu yaàbí kɛnténè,
 díndi bèè pàtìnè bè bo ndi túmè Isidayεεribε,
 díndi Suda kó fεyanfε kɔβε díndi bèè pàrikunè ti Yiè
 nKuyie nkó diyètìrì,
 κε yu Kuyie nkùù te Isidayεεribε ku yètìrì.
 Dè né í tú nè timóm̄m̄nti nè mεwetím̄m̄ miεke.
² Díndi bèè pàtìnè bè bo ndi yumè κε tú dihèi sààrì
 kɔβε,
 díndi bèè dàrìnè dimàà Kuyie nκε tú Isidayεεribε kó
 Kuyie nkuù yètìrì tu Mprakεdaa.
³ Ti ketitì tìi yóó dɔɔ n tì nàké nè dimònnì ndi,
 ti yènní m̄i nùù, m̄i tì bεi κε pànκε tì ta mudòòrìmù
 κε tì dɔ̀.
⁴ N di yému nè dimònnì kè di tú kubotí kùù í yíé
 ntìmatì,
 kè di f̄n̄í do nkumátìdɔ̀ú kè di to kpeñnì.
⁵ N tì ndi nàkému nè dimònnì, di tì kèemu kè tì né na
 κε tùòkεní,
 kè dè bo yie nkè di báá ȳi di bɔkè yeè dè dɔ̀,
 kè di yèmmè bá ndò sibɔɔtenkaan̄i s̄i te kè dè dɔ̀.
⁶ Di tì kèemu κε yà tì dɔ̀m̄è,
 di í dò nké tì nàkàà?

N di náá ntì di mmònnì tì tu tipàntì nti,
 tì sòrimu di mu nyí tì yé.

⁷ Tì buoté bàmbà nwe, tì do í bo nè dimònnì,
 di mu nyí tì kèè kè dè í tú yíé,
 kè dè bo yie nkè di báá ȳi di do tì yé nè dimònnì.

⁸ Di mε nyí kèè tìmatì di í banté tìmatì,
 nè dimònnì tìmatì í taà di to,
 n di yému kè di tú benitidònnibè κε yetírì n kpeti nè
 bè di peiténím̄è.

⁹ Nè n yètìrì kpéi nκε m bónkùnnemè m miεke,

nè n sãnni kpéí nke n kpaá ke di mækènèmè
meminnímè deè te kè n yí di deíte.

10 N di tíí mmuhǎá mmu dè né í tú n dó kécǔnte
mùmamù

n di tanné mefěũtímè kó muhǎá mmu
ke bo di yááké.

11 N yètìrì kpéí nte kè m pĩ mmutǔmmú,

ke yé n yí dómè n yètìrì caàrè, n yí dó n toté nè òmòu
n sãnni.

Kuyie n tǎátémè Siduusi ke bo ò pĩr̀nè mutǔmmú

12 Díndi Sakǔbu yaàbí kenténè,

díndi Isidayeribe n yu bè,

mĩ tu oketiwè ke tú osɔnwe.

13 Mĩ dǔ̀ ketenkè nè n nǔ̀tè,

kè mĩ pité tiwetì,

kè n dè yu dè kòrinímu mecǎã.

14 Tíínnè dimɔu kékeè, onìtì n dó wè,

wèè yóó dǔ̀ Babidɔnni kǔbe n dómè,

ò bo cǔ̀ere Kandee kǔbe.

Di miεke we ntì nǎké nè dimònnì.

15 Mĩ mómumuɔ ntì béi,

mĩ ò yúnì, mĩ duó nkòò kàtení,

o tǔmmú yóó yíemmu.

16 Tóónnènní m borè kékeè,

nè dè ketémè kè n nǎmmu,

kè dè tǔ̀kení ke n sǔ̀nté.

Tũ mbanténè ke do ti Yiè nKuyie nkuù n tǔnní

kè ku Yaá nni mbonè.

*Kè Isidayeribe do nyié nKuyie nkpeti dè na mbè
dòm̀mè*

17 Ntenè di Yiè nKuyie ndi kóo donti,

wèè dò mpáí pái ke di te díndi Isidayεεriβε ò tu mù,
 mí ndi Yiè nKuyie m mî di te ke di tiè ntù yóó di
 dɔ̀ò mεsàà,
 mî di ni kuce di kéri kùù miεke.

18 Áú! Kè di do yie nkékénté n tannò,
 di na mməkemu diwèi kè di mpũ̀ò kukó nkōme,
 kè di kó timóm̄m̄nti mpíéké menie ndòm̄m̄è
 dàmm̄èrì.

19 Kè di kó fεyanfεε sũũ mubirimú dòm̄m̄è,
 kè di yaàbí kó kusũ̀kù ndòm̄n̄è ibirí dòm̄m̄è dàmm̄èrì
 nùù,
 be yètìrì báa kpánné,
 kè be yètìrì mbo n yìikè sáà.

Kuyie nyεmmè bèe yè Babid̄nni

20 Yennè Babid̄nni,
 cokénè kéye Kandee kəbe cuokè,
 p̄īékénè tì, yeènè tì tip̄it̄i tim̄əu,
 ke náké ti Yiè nKuyie ndontém̄è Sakəbu yaàbí.

21 Kuù do ni ku n̄it̄ibè dikp̄àà ted̄ont̄è kperi miεke,
 bá sinéyēī í mbè p̄ī, kuù do duó nkè menie nyenní
 dip̄èrì,
 kuù do yaté dip̄èrì kè menie ncóúnní.

22 Ti Yiè nKuyie mbéim̄mu ke tú diwèi í bo beyeibe
 kp̄éí.

49

Kuyie ntāātém̄è ku kóo t̄ōnti

1 Kè Kuyie mp̄ān̄ān̄t̄i náan̄t̄ò béi nke dò:
 Díndi ketenkè kèè soké dàmm̄èrì cuokè ke kəbe
 kénténè,
 díndi yehékè détiyè kəbe keènè.

Nè n yō p̄outì miεke nke ti Yiè nKuyie nni ntāātémè,
n yetíní òù m̀ǹǹǹi ndi kù n yúmè,

² Ke n duó ntínáāntì tì ò ò ndisiè,
ke n k̄ānké ku nòùtè
ke n duó nku náāntì tì ò ò nkupie,
ke nh ānné ku doò miεke.

³ Ke n nàké ke yī:

f̄ō tu nkóo t̄ōntì.

F̄ō nyIsidayεeri n tāāté wè kàa bo benke n kó tikpetì.

⁴ Mí nhEsaii kè mí n yèmmè né ò ò nh òu detetirè,
ke càke n w̄ērímú f̄ààrè
ke ȳé ba kè n Yiè nKuyie nyému n kpéí,
ke n cuuti bo ku borè.

⁵ Di mm̀ǹǹi n Yiè nKuyie nkuù béi kunku kùù m
p̄iité n yō p̄outì miεke,
kè m bo ntú ku kóo t̄ōntì.

Ke t̄ēnnéní Sak̄abu yaabí ku borè,

kè bè ntíkú ku borè.

N Yiè nKuyie nkùu n d̀ò̀ m̄esà̀à nke n yu,
kuù tu n kó muw̄ērímú.

⁶ Kù n nàkému ke yī:

A bo ntúmè n kóo t̄ōntì,

kéíi nSak̄abu yaabí m̄áà dè í sannè

n da tāāté kàa bo ntú kutenkù kó kuwenniku nku,
kè dèe yie nkè m̄ed̄eet̄im̄eè pité k̄étūoke itemm̄anke
im̄ou.

Isidayεeribe bèè c̄iété bè yóó w̄ete k̄ékūūmmè

⁷ M̄em̄me kè Kuyie mbéi nké ò ò:

Nte mí nha Yiè nKuyie n tú mù

mí nwèè ò ò mpáí páí,

mí nwèè tu f̄ō nyIsidayεeri a kóo donti,

nte n da náá nti f̄ō mbè s̄enk̄èrì wè,

f̄ō nkutenkù wùó nwè kè dè kù m̀ò̀ke isíé,

fʒ mbèè baké bè dòò wè be kó kudaakù
 bekpààtìbè yóó da yàmu ke íté kécómmù
 ké sikpààtìbíí da yà ke nínkú a ìikè
 n dɔɔrimu m b́í ntì
 kè dò mpáí páí mí nwèè da tããté fʒ nyIsidayeri.

⁸ Ke yíé ke b́í nké d̀:

N kèèmu a báammì dimònnì sààrì ke ì còuté,
 ke da teennè n d́ó ké da deeté dìì m̀nnì.
 Míi da p̀íté ke da deeté kàa bo d̀ò metammè
 mí nnè benìtìbè ti cuokè,
 ke íi ndihèì, kè benìtìbèè kari ketenkè kèè do duó.

⁹ Kàa kpeté bèè bo yekpetíntuo ke bèè yè
 bèè bo dicuri kè bèè yènnì dedaátirè.
 De m̀nnì bè bo ndònnè ipe ìì cèntì ke diiti yetàrè
 ìnkè ì dómè.

¹⁰ Dikònnì báá bè p̀í
 sínéyèì me mbáá bè poté ketenkè báá tonkè ké bè t̀ùò.
 Diyè me mbáá bè cóu nke yé wèè bè ni ò bè
 m̀kenèmè mesémmè ke yó mbè k̀rìnè
 menésààmè borè.

¹¹ M bo d̀ò yetàrè kè yèè naá nyice,
 m bo ìíí yefòtè ice.

¹² Nte be ke ḱerínì bè iténì dedétirè nde kè bèmabè
 boní kubakù yóú,
 kè betòbè boní diyè taà kèè bíékè,
 kè betòbè boní Esibiti.

¹³ Fʒ nkeìnkè dè nda naati,
 fʒ nketenkè kàa nyãku,
 díndi yetàrè kè di nyíú
 ke yé mí ndi Yìè nKuyie m b̀àh̀tèmè n nìtìbè,
 n kuómmu besénnìbè mesémmè.

Kuyie ntumè kù í yóó yè nku kòbe

14 Kè Kuyie mbéi nke d̀̀:
Sedisademm̄u nàá nke tú:
Ti Yiè nKuyie nni mb̀̀nt̀̀óomu
k̀̀u n ỳ̀em̄mu.

15 Onitipòk̀̀u bo ỳ̀e nho biràà?
Mesém̄m̀̀è ò̀̀ í nd̀̀e nh̀̀o bonàà?
Bá k̀̀o nitipòk̀̀u bo ỳ̀e nho bire mí m̀̀ báá da ỳ̀e.

16 N da ẁ̀arimu n n̄ou miẽke,
n ǹ̀nf̀̀è í iiti a eì k̀̀o iduotí ìnk̀̀è.

17 Nte bèè ỳ̀oó maá f̀̀́ nSedisademm̄u eì ke cootini.
Bèè do da p̀̀nte kédéítè bè ỳ̀ièmu ke cok̀̀u.

18 F̀̀́ nSedisademm̄u eì, éu nha yuu kéwéntè a fitím̀̀è,
a bí im̄ou tikumu ke k̀̀rini a borè.
Mí nKuyie m̀̀ bomu k̀̀e m̀̀i béi.

Ì ỳ̀o ndo ntisãti nti a kpéi, k̀̀a mb̀̀e ỳ̀i fenaàk̀̀n̄f̀̀è
k̀̀m̀̀e.

19 Sedisademm̄u a do d̀̀́nk̄omu ke naá ntidobonti
benitib̀̀è né w̄̀eti ke bo ék̀̀ému a miẽke.
Bèè do da p̀̀nte k̀̀e bèe déte.

20 A nitib̀̀è a do p̀̀aà bè,
bè w̄̀eti ke bo da náké ke d̀̀:
Ti ék̀̀ému tí p̄̀a m̄̀f̀̀è nk̀̀e ti kari.

21 A bo mb̀̀ék̀̀ú amáà ke tú:
We m̄̀p̄̀eítè bè nnitib̀̀è n do p̀̀àamu ibi
k̀̀end̀̀o ntehãũntè k̀̀e bè n yete,
we nné bè píi, n do bo m̀̀ máà k̀̀e bè bore?

22 K̀̀e ti Yiè nKuyie nyíé k̀̀ébéi nke d̀̀:
Mí nha Yiè nKuyie n ỳ̀oó youte n ǹ̀ut̀̀e nte.
Yebotè bík̀̀è k̀̀e ỳ̀e ỳ̀a n cannim̀̀è,
bè bo nhúúk̀̀ú initidabí ke tũ̀̀k̀̀é initipò̀̀i ke kũ̀̀ntini
a borè.

23 Bekpààtìsapàmbè bo ntú a kó bebíyùàrìbè,
 kè bekpààtìbè tu bèè ì tiè,
 bè bo nnínkú a ìkè ke sīnko ke déú a nacètáá.
 De m̀nnì k̀a banté dè 33 í ndimè bèè duó mbemáà
 mí ndi Yìè nKuyie.

24 Okpàrìnùanti do eí dè bè bo dè fiètaà?
 Okpààtìyonkuwe do kpetí bè bè bo bè kpetáà?

25 Okpàrìnùanti do eí dè bè bo dè fiètemu
 kékpeté okpààtìyonkuwe do kpetí bè.

Mí nKuyie mm̀i b́i.

M̀i m̀mmù nyóó dokénè a dootit̀bè kédεεté a bí.

26 Bèè do da f́ũnko m bo duó nkè bèè cááké be k̀ntì
 bè bo ỳa bè ỳi nkémuó m̀m̀naà nk̀m̀e,
 kè benit̀bè bεm̀uu banté m̀i tumè a Yìè nKuyie, a
 dεt́iwè, a donti.

50

Kuyie nyí yetε Isidayεεribe

1 M̀m̀m̀e k̀e ti Yìè nKuyie mb́i nke d̀:

K̀e di ỳe n yetεmu Sedisadεmmu wèè tu di ỳ,

yé dipátiri mεyatimè kperi?

K̀e m m̀e ndi fitému ke bo yietí m bàà,

yénè de kó dipátiri?

Di yei m̀m̀è te k̀e n di fité,

di caàrìmè m̀è te k̀e n yetε Sedisadεmmu wèè tu di
 ỳ.

2 N k̀tenímu, dè ỳimε k̀e n yí ỳa òm̀u,

n yumu, ba nte kòò m̀u í yíé?

Di yèmmè dò m bakù k̀p̀r̀imu ke báá na ke dí
 dεetáá?

Di yèmmè dò n kpamu muwērímú m bo di
 dεetémáà?

Mîi ɔ̄ɔ béi nkè dàmèèrì kũũ,
 mîi ɔ̄ɔ duó nkè ikó nkpeí,
 kè siyĩ mónté menié nkékú kéréãake.

³ Mîi ɔ̄ɔ duó nkè dibìnnì dátínné kèĩnkè,
 mîi ɔ̄ɔ kè dátínné kuyaasòùkù wèè kàri mukũũ nho
 kɔ̄mε.

Kuyie nkóo tɔ̄nti dómè ké nkù kèrmú

⁴ Ti Yiè nKuyie nni ntiémmu detancúmbire kɔ̄mε n
 do nkénáké tì,

kè n yé tináaàntì tìi bo teennè bèè òu,
 bá diì kũnweñnì ò ɔ̄ nh entemu kè nní ndó m bo nhò
 kèrmúmè,

detancúmbire ɔ̄ nkémmúmè wèè dè tiè.

⁵ Ti Yiè nKuyie nkuù n duó meyèmmè m bo kù
 kènténè mè, m me nyí yete, n yí wète n
 fãnkúò.

⁶ M benkemu m può bèè m puotì,
 n yí yetenè n kúònnì bèè fũũ n deñnfè,
 n yí yetenè n yìkè bèè n sãá ke n suu tinóntɔ̄tì.

⁷ Ti Yiè nKuyie mme nni nteénnèmu, deè te kè n
 kòntì í yãrike,

kè n fíikú teii,
 n yému ke dò n yí yóó di ifei.

⁸ N kóo patiwe tókému, kè wèè n dónè tináaàntì, wèè
 kɔ̄tení kè ti máá.

Wèè dó tí beké de yiè nkéténí.

⁹ Ti Yiè nKuyie nyó n teennèmu,
 we nné yóó yĩ n yí naati?

N dootitòbè yóó kèrĩmu tiyààtì kɔ̄mε ke n cóú kè ibiè
 bè càáké.

Kuyie nkóo tɔ̄nti tumè bèè ò kènté

¹⁰ Di miεke we ndé ti Yiè nKuyie,

we nkèmmú ku kóo tǒnti tu mù?
 Wèè kèrí dibìnnì mièkè kè kuwenniku í bo
 de yiè n duó nhomáà Kuyie ké nku mbúú.

¹¹ Díndi bèè tǔtǔ muháá ke baàtì mependòmmè díi
 móm̄m̄m̄be taṭi mu mièkè.

Di pendòmmè yóó tǎá dímbè,
 Ti Yiè nKuyie nkuù yě deè di tǔòkèní,
 di yóó kú mēfēũtímè mièkè nkè.

51

Kuyie nyēm̄m̄ kù yóó deeté Abarahammu yaàbí

¹ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nkè dò:

Díndi bèè wanti mēdeetímè kénténè,
 díndi bèè wanti mí ndi Yiè nKuyie,
 wénténè dipèrì bè di yarí díi mièkè,
 totínè di yèmmè difǔtìrì bè di dènnení dí.

² Wénténè di yààrì Abarahammu,
 nè Sadaa bèè di pié,
 n do yóó yú Abarahammu kòò í mǎkè debirè,
 kè nh ò dǎò mēsàà kòo pié.

³ Mí ndi Yiè nKuyie n wúó nSiyǎǎ kè mēsém̄m̄ mèè
 m bo,

Siyǎǎ kó yedobuò nkperè,
 ndònnè mēsém̄m̄ mme,
 Siyǎǎ èi naá ntedǎntè nte,
 kè m bo di dǎò tepútè
 de kó tedǎnkpetè bo naánnè
 kupúú sààkù Edenni
 diwèi nè kuyèñnaatí dè bo ãnné deborè.
 Bè bo ndiè nyēsǎǎ nkè bie ndebémbénnè.

⁴ Díndi bèè tu n kǎbè kénténè

kufòtikù diékù kó menédiemè.
 Fṣṣ do keuté kuce dàméèrì miéke
 kàa kàbe a deeté bèe kété.

11 Mèè botí nku ti Yìè nKuyie ndonté bè yóó konnìmè
 Sedisademu,
 bè bo nkūntiní ke dentì nè diwèi be namè,
 be wèi í yó mmàke kumànkù,
 kuyènaatí bo mbè piéké nè diwèi mediè.
 Meyèncààrìmè nè yedabùò kè dèe dété.

Kuyie nyàúkùnnemè ku kàbe kǎnti

12 Kè Kuyie mbéi nke dò:

Mí ndi Yìè nKuyie mmî yàúkùnko di kǎnti.
 Onitì tu we kè di ò yǐèkù

ò tu onitì nwe ke yóó kú, onitì í cáànnè timútì.

13 Di yèmmu mí ndi Yìè nKuyie nkùù di dòdò?

Di yèmmu mí nwèè pité tiwetì ke fií nketenkàà?

Di yèmmu n kpéi nkè di kǎmbùòtì duò,

kè di kǎnti au ke dò mbèè di fěũnko bè yóó di kuàà?

Bèè di fěũnko be kó kemieke bo di dòò ba?

14 Bè kpetí bè yekpetíntuo miéke bè yètìmu bàmbà,
 bè í yóó kú ye miéke bè í yóó mǎnté mudìi.

15 Mîi tu di Yìè nKuyie,

mîi nampú dàméèrì ke ínko yenéfnfirè

mîi yètìrì tu Mpakedaa.

16 Mîi ànné tiwetì kè mîi fií nketenkè.

Sedisademu, a tú n kou nwe

mîi ànné n náàntì a nùù miéke

mîi da kǎnké n nòùtè kó medéè.

Kuyie nkònnémè ku kàbe

17 Kè Kuyie mbéi nke dò:

Íté fṣ nSedisademu.

Ente! N do da nì m miεke kó febòòfè nfe
kàa fè yà kékúótóo,
kàa ìkèe fité.

¹⁸ A bí a pié ì dèmarè í bo dèè bo da dete.

A pií ì bí dèmarè í bo dèè bo da benke kuce.

¹⁹ A né yóó beé nwe tì me nda tùòkení tidé?

Bè mè nda pòntemè ke eí a kperε

kè mudoò tanní nè dikònnì

we nné yóó da bántè?

²⁰ Sedisadεmmu a kó bedapàmbè yĩ̀εkεmu ke duó

kéduó duó ice miεke

bá bè í nampú, timáti òò pí ntehontè kè tè ndòmmè.

Mí ndi Yiè nKuyie m miεke kεè di do.

Mí ndi Yiè nKuyie mmũ di kpannè.

²¹ F́ nSedisadεmmu kénté kékeè!

A kperε n dò mmesémmè mme

a muómmu dè né í tú menaà.

²² Sedisadεmmu nte mí nha Yiè nKuyie n tú mù

mí nwèè bo a f̀nkúò

n yóó cəutému m miεke kó febòòfè fèè firì a ìkè,

a ténke báá fè yà.

²³ N yóó fè pií mbèè do da f́ũnko bè mbè

bèè do òò da péi nke dò:

Kúútí kè ti nnaù ke p̀enkù,

bèè do d̀ò a ìnkè kuce kénnaù.

52

Sedisadεmmu eì yóó w̃εte kémaámè

¹ Kè Kuyie mbéi nke dò:

Ente f́ Sedisadεmmu eì,

íté mεcãã f́ nSiyòò eì, íté kécómmú kétéĩ,

ãnné a banyààti

bekpákparìbè itayéí yembè bè í tatiní a tenkè ténke.

² Sedisademu ité képeité amáà mutáá,
kari a kàrì,

Siyōō píté a fòní kuhōũ, fò nkudaakù.

³ Ti Yiè nKuyie ntu:

Bè di fité ke í còuté tiyeti,
kè kù yóó di donté ke báá yietí.

⁴ Kè ti Yiè nKuyie yíé kébéí nke dò:

N nìtibè do kòte Esibiti ke bo nkarimu,
kè dè né mboní kè Asidii kòbe mbè fěũnko detetirè.

⁵ Di mmònni n né bo yĩme?

Mí ndi Yiè nKuyie ndi bekemu.

Bè me mpĩmmè n nìtibè detetirè ke kònnè,
de kó benitidònnibè buò nsiyí nsi,

ke n sáá, mí ndi Yiè nKuyie mmũ bói.

⁶ Dèè te kè n tu n nìtibè yóó bantému n tú wè,

de yiè bè bo banté mĩ bè nàánnèmè,
n tũ̀kenímu.

Bè nàkémè Kuyie nkó medetímè kpéi

⁷ Kàa yà wèè náantení tináànsààtì
yetārè ìnkè dè ò nda naatimu.

Wèè nàá ndiwèi kó tináàntì,
medetímè kpeti ke náá nSiyōō kòbe ke tú:

Kuyie ndi tũ̀ nkù kuù tu okpààtì.

⁸ Kénté bèè baà a èi,

bè pĩ̀kùmu bè iùmu nè diwèi,

ke yé̀ bè yàmè nè be nuò nti Yiè nKuyie nwětínímè
Siyōō èi.

⁹ Díndi Sedisademu dobontì kòbe uunè kéii,

ti Yiè nKuyie mbántèmu ku nìtibè,

kù dontému Sedisademu èi kòbe.

¹⁰ Ti Yiè nKuyie nyòutemu ku nòùtè

ke bo benke yeboṭè yeməu kù dòmṃè pái pái,
títentì timəu kəbe yóó yàmu Kuyie nti tũ nkù
deerímè.

Kuyie ntumè ku kəbe yè Babidənni

¹¹ Yènnè! Yènnè! Íténè Babidənni,
díndi bèè tə mí nKuyie n cǐtèè kuó nenti,
di báá kááké dèmarè dèè sǐ, dí nyetì ke wenni.

¹² Bá nyetìnè ke deití,
di bá nyetì ke cooti, mí ndi Yiè nKuyie n nimu di
ìkè,
mí nKuyie ndíndi Isidayeribe di tũ nkù m bomu di
fənkúò.

Kuyie nkóo tənti fəūtémè

¹³ Kè Kuyie mbéi nke dà:
Nte n kóo tənti ò yó ndéúkúmu,
kòo yetirli feité,
kòo baatè ò yó ntú onitidièwè nwe.

¹⁴ Kusǔkù do ò yàu kè be kəmbùtì duòmu
ke yé o ìkè do càkemè ke ténke í ndò nkenitikəke,
o kəntì ténke do í dò ntinitikpeti.

¹⁵ Yeboṭè yóó ò yàmu kè dèe yè di,
bekpàtìbè bo pi be no o kpéí,
ke yé bè yàmè bè í bè benke tì diyie marì
ke kèè bè í kèè tì diyie marì.

53

¹ N Yiè nKuyie, we nyie nha náaṅtì ti náá ntì?

We mbanté a wərímu a benke mù?

² Ò yènní ditepànni kəme mme ti Yiè nKuyie nyìkè,
ditepànni ò yèmmè ketenkperíkè.

O dòmṃè do í cáá nke mièti
ke do nha ò yà kénwúó

o kǎntì do í cáánnè betòbè kpeti.
 3 Ò do tú bè senkèrì wè nwe kóò yete,
 kòo fěũté kémanténè kuyonku,
 kédontenè onìtì bè ãã yà wè kékǎá nkeyìikè.
 Ti do ò sènkèrìmu ke í ndake o kpeti.

4 Ò né do tǎ tǐi kó mefěũtímè,
 ò do cǎuté tǐi kó tikǎnyonkuti,
 kè tǐnti yèmmè né ndò Kuyie nkuu ò poté,
 koò poté kè bo ò díi nyifèi.

5 Ke yé ba! Kè ti kó meyei mmèè te kè bè ò kǎùte,
 ti kó mecaàrìmè kó tiyěĩti nti ò tǎmè kè tì ò yǎnte,
 weè cǎuté tiyěĩti kè ti pèté diwèi,
 bè we nkǎùte kè ti miété.

6 Ti do áántemu timǎu tipìètì kǎme,
 bá wè kòo tǐi nhò dǎ kùu ce,
 kè ti Yiè nKuyie nhò tou timǎu kó meyei.

7 Kè bèè ò fěũ nkòo yie nkékékùnnè omáà,
 bá ò í àate o nùu,
 ò do dǎnnè fepìèfè bè kǎrinè fè nfe mukòu,
 bè kěĩ fèè cìtì,
 ke ncǐéké ò í àate o nùu.

8 Bè ò pǐmumu kóò bekénè kóò kùu,
 o kó kutǎnkù kǎbe òmǎu í ndake o kpeti,
 òmǎu í mbékú mùu te kè bè ò dèite kutenkù.
 O botí kǎbe kó meyei nkó tiyěĩti nti bè ò puotímè.

9 Koò wěnnénè benitikòùbè ke kǎnné,
 kòo fǎtì wěnnè tikpàtì yembè,
 bá ò í me ncààrèmmè mùmamù,
 ò me nyí nǎké tǐmatì tǐi tu siyáàbìsì.

³ A nìtìbè yóó sũũmmu kérie ntipîti timou
kéfiete yehékè yèè da tókénè,
a nìtìbè bo wête kérie nyehékè yèè do dǎúnko.

⁴ A bá nyîèkù a í yóó di ifei,
dè báá da di ke yé bè ténke í yó nda sáámmè,
a yóó yèmmu a do di ì fèi a sapànti mǎnni,
a ténke báá dentení bè do da sáá nyèè sáámmè a tú
dìi mǎnni okúpokù.

⁵ Ke yé wèè da dǎò wèè tumè a dǎu wèè yetìrì tu
Mpakɛdaa,
wèè dò mpáí páí ke te Isidayɛribɛ wèè tu a donti,
wèè yètìrì tu Kuyie nkùù te ketenkè.

⁶ Sedisadɛmmu! A dǎnnè onitipòkù bè yete wè nwe,
kòò bo mɛyɛ̀ncà̀rì̀mè miɛke,
kè Kuyie nda yu, kuù béi nke tú:
M bo yíme kédootóo m pokù n tǎáté wè,
n kpaá cɛntí dìi mǎnni?

⁷ N do da dootóomu dimǎnni sǎmpòrì miɛke,
kè mesémmè m pī mmediè, kè n dó kèwête ké da túóté

⁸ M miɛke kèè do da yè mediè bá n ténke í ndó ké nda
wúó dimǎnni sǎmpòrì miɛke.

N né me nda dómè kè dè í mǎke kumǎnku,
dɛè te kè mesémmè wête ke m pī nnè fǒ,
mí nha Yiè nKuyie nha donti mǐi me n yè.

⁹ N do pàrikè mèè botí Nowee kó dimǎnni ke dǎ:

N ténke báá yóu kè fetaafe diɛfè kuɔ benitìbè,
mɛ̀m̀me m pàrikè̀mè ke tú:

M miɛke ténke í yóó da yè kè n da kpannè.

¹⁰ Bá kè yetǎrè bo tote ye córè, bá kè sitǎá bo sǎntè.
N da dó mèè dókùmè báá ceete, diwèi kó metaummè

n da dònèmmè mè í yóó ceete,
mí nha Yìè nKuyie nkùù da kuó mmesémmè,
mî búi.

Kuyie nyóó wēte kémaámè Sedisademmu

11 Áú Sedisademmu èi! A kperε dò mmesémmè
mme,

menie mmèè píe nha èi ke da kuòtì
òmòù me nyí bo wèè bo da bántè.

N yóó wēte ke da maámu nè yetásààyè yebotí yebotí,
ke da pũúténè yetásààyè
yèè dò nyewetè.

12 M bo maá a dèrè nè yetásààyè yèè dò nfetònfè,
kémaá a bòrè nè yetásààyè yèè dò ndoii
kédari a duotí nè yetásààyè.

13 A bí imòu bo naá ti Yìè nKuyie nkó betũmbè
kè be wèi ndeu mediè.

14 De mǎnni kàa nfiíkú timómmǎnti miεke,
òmòù ténke bá nda fěũnko,
kufɔwaá nténke bá nda tókénè.

15 Bá kè bè bo da do mudoò dè í yó mbonní m borè,
kè wèè da dèke weè doti.

16 Mîi dǎò omáátì kòò fuutí timádòutì,
ke máátì kukpàrinenkù ò dómè,
m me n né dǎòmu ocaàrìwè wèè bo kù càke.

17 Tikpàrinentì bè máátì tì a kpéi ntì báá na ké dá dǎò
dèmarè,

kòò mòu da yu tibeéntì
deè ò kǎore kǎore ò báá yà ò da yu mùù kpéi,
n duó ndènde n kó betũmbè, m bè dǎò dè dò m bè dǎò
mèmmè.

Mí mbe Yìè nKuyie mmî búi!

55

Bè í do mmedeetímè

¹ Áú! Díndi sínéyēĩ bo bè katenèní menie mborè,
 bá nè bèè í mọke idíítí katenèní,
 katenèní kécouté kédì,
 katenèní kécouté menaà nnè menaamiè
 bá kè di í mọke idíítí,
 di í yóó yietí dèmarè.

² Ba nkprí nte kè di bo ndennìnko di díítí di yóó di
 dè kè í nsànnè de kprí?

Ba nkprí, kè di òù dèè í diè nde kprí?

Keèè n kpeti ke di desààrè,
 mekùò nkperè bo ntú di kó mudii.

³ Kénténè n kpeti kékatení m borè,
 keèè n kpeti kè dèe yie nkè dí ífòù.

Kè n dí dọ̀nè metaummè mèè yó mbo sáà,
 ke dí dọ̀ n do yē n yó ndọ̀ri mèè sàà nDafiti

⁴ N do we ntāātè kòò bo nnáánnè ibotí n kprí,
 n do we ndòò okpààti kòò mbaké ibotí.

⁵ Díndi Isidayeri di ní bo yú bepòòbè ibotí tèi kọbe,
 ibotí tèi ìì í di yé ì bo ncokùní di borè mí ndi Yiè
 nKuyie n kprí,

mí nwèè dò mpáí páí ke di te díndi Isidayeribe ke
 di déúkùnko.

Kuyie nkó dinùù í duò kstenkè

⁶ Wammúnè ti Yiè nKuyie nkù kpraá feí diì m̀nni.
 Yúnè ku kè kù kpraá tóké.

⁷ Onitiyeiwee yóu kuce ò tū nkù,
 kè meyi ndò̀rìwèe yóu meyèmmè yeiime
 kèwēténí ti Yiè nKuyie mborè,

kè kùu ò cǐě, Kuyie nti tũ nkù sémmè deumu kè ku cǐenko.

⁸ Kè Kuyie mbéi nke dò:

Di kó iyèntotí cáámmu kè n kpeyi cáá,

di kó ice cáámmu kè n kpeyi cáá.

⁹ Tiwetì yòutenè mè ketenkè

n kó ice me nyòutenè di kpeyi

n kó iyèntotí me mpěěté di kpeyi.

¹⁰ Fetaafè òó í ncùténí nè yemátàrè ke kpénté kédeke
ke í nyòore ketenkè,

kè tidiiti nè titieti kè dèe yè,

képeité kè benitibèe péte kébuatí képéte kédi.

¹¹ N náahtì kperè me ndò, nti òó í nwètení m borè ke
í pǐ mmutōmmú,

ke í dòò n dó tì, kè í dòò n tì dènnò ke yě nti pǐ mmù.

¹² Di yetìmu Babidōnni nè diwèi,

di kũntimu di cie nè diwèi,

yetārè nè sitāá kè dè bo nyíú,

kè dikpáà kó titieti ti tipíèti.

¹³ Dètie mbè tu dè siperésì dè bo yè di tenkè tipotì do
borè.

Kè bè tu tìi tieti mírì kufōōku kpeti,

ke tìi yè mumesatōtimù do borè.

Dè bo ntú ti Yìè nKuyie nkó disānni,

kè de kó mecannimè mbo sáà ke báá deite.

56

Kuyie nyoo còutémè benitibè bema

¹ Mèmmè kè ti Yìè nKuyie mbéi nke dò:

8 Yεbotε yεmαu yόό tínnímu betαbè bèè kpaá be borè,
n yόó yίέ kέtíímmu betαbè.
Kε bèε wεnnénè n tíi mbè ke deè.
Mí ndi Yiè nKuyie míi béi.

Kuyie nkpannèmè benìùbè yeibe

9 Μεn̄me kε Kuyie mbéi nke dò:
Díndi tikpasĩnti kαtenèní kέdi
Titúútì kó desĩnnè kαtenèní kέdi dibanni.

10 Bèè bàα Isidayεεribe bè tu tiyũd̄nti nti beμau,
bè í yau dεmarè bè tu yεmawũd̄ nye
yèè í nα nke óú, bè nαnnè mudαmmú mmu ke dó
inuα.

Bè í iiti be dúd̄ ĩnkè.

11 Bè nαnnè mudii mmu simαó kōme,
bè d̄d̄ í ndi kénsànnè.

Bèè nu nné baα Isidayεεribe, bè í yέ dεmarè,

Bá wè kòd̄ wanti mucōntimu.

12 Ke náá mbe tαbè ke tú kαtenèní kε ti yã menαà
kémuó mmenαà nkperímè, nè nankoo mè í yόó deè,
mè í sénní ti yό nyōmmu.

57

1 Bèè wetí beè kō mbá òmαù í dake,
kε benìtìbè mómmαmbe duò kε bè bùútóo,
besàabè kō mbá òmαù í dake.

2 Bè tatimu diwèl̄ miεke,
bèè tũ timómm̄nti bè yόó duómu kéom̄pè.

Kuyie nkpannèmè bèè feu yebokè

3 Díndi onitipòkù wèè náá nKuyie mpāñnāānti o kó
ibí kαtenèní diè,

díndi feyanfè fèè n yóu ke tũnti tũnti yebokè.

4 Wenni nwe di daúmè?

We nkpéí nke di entímè?
 Di pérímúnè we inóndie?
 Di mènke tú itookperí yembè mbeà?
 Siyáàbìsì yembè kó feyanfàà?
⁵ Díndi bèè dounè ditòbè detie dièrè yò,
 díndi bèè kàtì debòotie nkó medéè,
 díndi bèè feu ibí tidúótì mièke,
 díndi bèè feu ibí titādèntì mièke.

⁶ Ke tóu ikó nkó yetáanniyè, ke dòori yebòkè,
 ke yè cou menàà ke yè pãã ntidiiti kó yepãrè,
 dèndè bo n narikaà?
⁷ Ditādièrì ìnkè nke di waàmmè di dúò ke dounè
 ditòbè,
 ke de ndekù ke feu iwũš.
⁸ Ke nuu ndi bókè di bòrè ke diri yeteyè di ánnùduotí,
 ke m bùtínné ke deì di yàtì ke dekù ke pèkùnkò di
 dúò,
 kè bè di dounè ke péu mucóntimu, kè di dó bè ndi
 dounè
 kè di yau bè fei.

⁹ Ke tɔu mekùò mpéu ke kòtenè okpààtì dièwè * borè,
 ke kpèé mekùò nfòòme ke tóu mbenìtìbè ke bè tōnnè
 dedétirè,
 ke bè tanné kudònkù.
¹⁰ Di tūnne de kó icè ke òu di me nyí banté dè tumè
 detetirè,
 ke kraá mòke muwèrímú, bá di í òu.

¹¹ Di do yĩkù we? Di do yòte we kénáké siyáàbìsì,

* 57:9 okpààtì dièwè: Bè nàá nwèè kpéí ndie mbo na kéntú dibòò dièrì bè tu di Mòðòki nè Ebedeebe kó tináàntì diyètìrì dimáà ndi ke né cáá mmuyúù.

bá di ténke í dèntení n kpéí, bá di í dààte n kpéí?
N do nyuo nwe, n cīéké kè dè m̀ntemu dèè te kè di
í n dé.

¹² Di yèmmè dò ndi í càkemu, kè n né yóó di daá,
nkè di tōmmú naá detetirè.

¹³ Di bo kuó ndi m̀nni,
di b̀kè yèè di murí yè bo di dεεtáà?
Kuyaaakù kuù yóó yè neinè yem̀u,
m bo yè f̀ùùte muyaá,
bèè n duó mbemáà bèè yóó tieke dihei,
bèè yóó kari n tāsàari.

Kuyie nyóó bántèmè bèè tu ku k̀be

¹⁴ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke d̀:

Ennenè kuce, t̀ntenè ku,
d̀itenè mebétimè mem̀u n ǹtibè kó kuce miεke.

¹⁵ Nte Kuyie nkùù baké k̀nkè nè ketenkè ke bo s̀áà,
kùù yètiri tu kra meyei nhò tu mù:

N k̀ari bo k̀nkè nke kè n dò mpái pái,
ke né bonè wèè bo meyencaàrimè miεke,
kòo yèmmè cààrè m mè c̀tinnε,
ke ǹrik̀nnε wèè bo mehààrimè miεke o k̀mε.

¹⁶ N yí yó nhā ke di séi, m miεke í yó nhā ke di cóú,
kè dè í dò mmεmε yenitiwērè bo kú, bεmbe n d̀òò
bè.

¹⁷ Isidayεeribe kó meyetimè mεè do te
kè m miεkeε bè yè dim̀nni s̀mp̀ori miεke,
kè m bè poté ké bè b̀tinné

kè bè me mbaa ncīéké k̀kp̀nk̀nnε be to,
k̀ntũ bè d̀ó ì cε.

¹⁸ M bántemu be ce im̀u,
n né yóó bè miεk̀nnεmu, ké mbè ni,
n yóó bè bántemu bεmbe nè bè bè wε ndidab̀nni,

¹⁹ ké bè duó nyenò bè bo nni ns̀antínè yè,

bèè bo mēdētīmè nè metóómmè kè bèe pété
mēdētīmè.
N yóó di miékùnnemu mí ndi Yiè nKuyie mmî bēi.

²⁰ Benitiyēibe bie dōnnè dāmēèrì dōmmè mme,
bè ã ì nyĩ só dimònnì mari,
yēfīnfīrè ã nyiitimu ke kónnì,
ke uutoo tiyontì dèè tu desīnnè.
²¹ Ti Yiè nKuyie mbéimmu ke tú:
diwèi í mbo benitiyēibe kpéi.

58

Menùboúmmè Kuyie ndó mè

¹ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dō:
Pīēké! Kàa tammèe yè ditāteheù kōme,
kàa náké Isidayēeribe be yei,
bembē Sakōbu yaábí be caàrīmè.

² Yewe yemōu bè n waàmmu ke dó kēyīété n kó ice,
ke dō mbè nu ndó kédòò dèè sié,
ke dōari ke do mbè yó ntū n kuó mí nKuyie,
ke m békú ikuó ìi wenni,
ke dó nní mbè bonè.

³ Ke m békú ke tú: Ti bou ba nkpréi dinùù,
kàa í dake ti kpéi?

Ti fēũnko ba nkpréi ntimáà bá a í ti wúó.

Kè m bè tēñné ke dō:
Bè ã bóu ndinùù ke né ntūnni be kpeti nti,
ke fēũnko be kó betōmbè.

⁴ Bè ã bóu yēnò kēmpiètì nè betōbè mbe ke kpa nke
dukù betōbè,
bè í dōari menùboúmmè n dómè.

Bè ã ì mboú dinùù dè bo yiénnèmè kè n coute be
báammì.

⁵ Mí nKuyie n dó mèè nùboúmmè botàà?

A bo fěũmmè a kònti kékónné dipènni kōmaà?

Ke dáátí kufòòtònkù kèpũ mmutápéinaà?

Bè de ntú menùboúmmè mí mbe Yiè nKuyie
ndómàà?

⁶ Mí nKuyie ndó mèè nùboúmmè di mè yému mèè tu:

Di miεε bá mpéi benitibè,

di touté yetuò cěéyè bè tɔ yè,

kédeεtè bè fěũnko bè, ké bè touté be tuò yemou,

⁷ kětóténè a dii dikònni bo wè

kédéé nha cětè bèè kpa bè bo díéké dè.

Kòo nitì bo o tetirì a ò dàtínné tiyààti

ke bá mbúútó a nititòù kpéi.

⁸ Kàa dòòri mεεmme dè bo nda wenni diwennécànni
kōmε,

a mōnne báá ɔɔte dè bo mietémè

kè mεdeεtímè ríbo a yeti dii bòrì,

mí nha Yiè nKuyie nkè n kó tikpeti nda baa.

⁹ Kè nsà kàa yóu a bo nfěũnkomè benitibè,

ke bè fieti inómbí, a níí bo n yú mí nha Yiè nKuyie
nkè n yie,

kàa n kuónnè n keè kékòtení.

¹⁰ Kè nsà kàa totírínè a kó mudii dikònni bo wè,

kè wèè kpa mudii a ò pã kòo di.

De mōnni a bo ndò mmenáà dibìinnì miεε,

kè dibìinnì naánko dè ã ndòmmè diyie còmú dii
mōnni yeɔ.

¹¹ Kàa Yiè nKuyie nní ntú a kóo cěnti,

bá kàa bo dikpáà tedòntè kperi a báá mónté mudii,

kù bo nduò nha tùoti muwěrimú

kàa mbitírí kupaku bè yóòrì kù kōme,
kùù bo kupúú meniε nyí kũũ dè.

¹² Fṣṣ̄ yóó fíí dimònnì kó tidobonti,
kévṣ̄ε kápũũtṣ̄ε yehékè do borè nè dimònnì ke duó,
kè bè da yú ke dṣ̄ wèè ìiti iyie,
wèè tũnni icε ìi bo nte kè benitìbèε wṣ̄ε kékari dihèi.

Kuyie ndó teom̄pùtè ndòmmè

¹³ Kè di ní yóu mutōmmú teom̄pùtè yiè,
ke yóu di bo túótémè n kó diyìè tu di,
kéntũnninè di kp̄eti.
Kè di wúó n kó diyìè, diyìè disààrì
kè di wúó nde kó diyìè kè di cǎǎ nke deu.
Kè di di dèúkũnko ke í di tóu ke k̄arìnè di kó icε,
kè di í di tóu ke tũnninè di kp̄eti kè di í náá nsóntíkε
kó tináaṣ̄tì,

¹⁴ De m̄nni m̄i yó ntú a kó diwèi ké nda tṣ̄,
ke da dee ndihèi deiitírè kàa baatṣ̄é,
kémbo dihèi n do duó ndi a yààrì Sak̄abu,
kè nni nda piú,
mí nha Yiè nKuyie mm̄i béi.

59

Kuperí kùù bo tínti nè Kuyie nti cuokè

¹ Kénténè! Di Yiè nKuyie nnòtè ì kũp̄urì,
ke do nkù bo yĩεke kù bo di deetémè,
kù me nyí ð ke bo yĩεke kù bo keémè di báamm̄i.
² Di kó meyei mm̄è náá nkuperí díndi nè ku di
cuokè,
di caàrìmè meè te kè kù di bùtinné.
Kù í na ke bo di kénté.
³ Ke yé di nou s̄i mùòtimè menitiyĩ,
kè di nómbí k̄òu,

kè di nɔnnè siyáàbìsí,
kè di nɔndié ndó tináanyeiti.

⁴ Di yu ditɔbè tì beénti í tú tisààtì,
òmɔ̀ù í bekùnè ɔ̀tɔ̀ù timómmɔ̀nti,
di pĩ nti tu tibénti nti, tì í mɔ̀ke tì co kè.
Di ð̄ púó mmeysi mme kè m̀e p̄itè m̄caàrìmè.

⁵ Di ukú yèè yìè ntu yedautiyiè nyɛ,
kè wèè maá ndi dɔ̀ú nyèè yìè nhò kúmu,
kàa wèétè dìmáà kutāmònkù kù yènní.

Di duàkù tì yààtì í cáánnè tináti.

⁶ Di duàkù tì yààtì bè í tì daati.

Di yààtì í tú tì daati.

Di tōmmú tú meysi nkōmu mmu.

Mudənnətōmmú mmu di p̄immè

⁷ Kè di naàcèi kerì meysi nkó ice máá,
kè di ð̄ ndó m̄cāā nke bo kuɔ̀ bèè í cààrè mùmamù.

Kè di toti meysi nkó iyentotí máá,

kè di p̄ētè dè dè dɔ̀únkomu,

ke naá ntidobontì.

⁸ Di í yé diwèi kó kuce,

di kerì ì cɛ í dò nsei,

di tũ nyice kónkóntíyì nyi.

Wèè tũ nde kó kuce ò báá yà diwèi.

Kuyie nkɔbe bantémè be yetímè

⁹ Dèè te kè Kuyie nhɔ̀tí kù bo ti d̄eeténèmè ti
dootitɔ̀bè,

dèè te kè kù í cārike ke bo ti d̄eetè,

kè ti baa kuwenniku bo yènnímè kè dibiìnnì máà né
bo.

Kè ti dó kuwenniku bo míitémè bá kù í míí,

kè ti bo dibiìnnì miēke.

¹⁰ Ke áānte kuyū̀̀nkù ð̄ nháámmè kuduotí borè,

ke firì bèè nuò nyí wúó mbe kōme,
 ke bétírí kuyie ncuokè ke duò ke dò ndè tu keyènkè,
 kè ti kǒntì naati kè ti né do mbecírìbè.

¹¹ Kè ti kuò mmukpasĩmmù kōme,
 ke kuò yekpetìnónkperε tēmè, bá ti í om̄pu,
 ke kémú Kuyie mbo ti patemè,
 kè dè dò nyúóó,
 kè ti baa medεtímè bá mè í tuòkùnì.

¹² Kuyie nti caàrìmè mεè sũũ nha ìkè,
 ti yei mmeè nàké ti kpéí,
 ti yei mbo ti yò ìnkè nke,
 ti bantému ti caàrìmè.

¹³ Tí í yie nha kpeti, ti da soutému,
 ti da bùtinnému, f̄ nKuyie nkùù ti te.
 Ti yèmmè dó tì tu: Ti bo nfěũkomè betòbè,
 nè ti bo yetemè a kpeti.
 Ti yeñtotì ìì bo ti yèmmè ì tu siyáàbìsì nsi.

¹⁴ Tí yóumu ti bo mbekùmè kè dè wenni,
 ti ténke í dǒori dèè s̄é,
 kè benitibè kàri dè bè bá nnáá ntimóm̄nti.
 Benitimóm̄m̄mbe í bo.

¹⁵ Òm̄òu ténke í náá ntimóm̄nti,
 Wèè dó kemp̄ĩ ntimóm̄nti bè ò nfekù weè kperε
 s̄áà.

Kuyie nteém̄mè ku kòbe

Ti Yiè nKuyie nyàm̄u timóm̄nti í kraámè,
 kù me nyí dè pénsìrì.

¹⁶ Kè kù ns̄ò nhòm̄òu í buò tìmatì kè dèe kù di,
 kù yàmè òm̄òu í b̄timè besénnìbè kpeti,
 kè kùu youte ku nòutè ke bo bè deeté,
 kè kù wetímè mεè nte kè kùu na,

¹⁷ Kè ku wetímè nkù dàátì

ke dò ndimátìyaàbòrì dìi pì dicĩncĩnnì,
 kè kù òké dipìi dìi tu mēdeetímè,
 kè ku yaàbòrì kù dàátí dì tu mēreitimè,
 kè ku kó kuyaàdándátínkù tu diyantidùò,
 kù kpànnè dì ku kàbe kpéí.

18 Kù bo yietí bá wè o tǎmmú dòmmè,
 ku dootitòbè bo yà ku miēke dòmmè,
 ku dootitòbè bo còuté ku yēĩti,
 bèè bo mēdétimè bè í yóó mǎnté be kó tiyeti.

19 De mǎnnì diyìè taà kèè bíékè kàbe bo yòte ti Yiè
 nKuyie.

Kè dì yìèní kèè bíékè kàbe yà ku kpetì,
 be dootitòbè yó nkéríní ke dò mmēniē nhǎǎ tamè
 mmē kukó nnè muwērimú,
 kè Kuyie nYaá mbè bèti kēfūū.

20 Odeetiwè kèrínímu Siyǎǎ tǎrì,
 ke bo deeté Sakabu yaàbí ìi bo yóu i yei.
 Mí ndi Yiè nKuyie mmú bēi.

21 De yembè kpéí m bēimmu ke tú m bè taunnèmu,
 kè n kó muyaá mbo be ìnkè ke túóté yíe nnè bè bo
 mbomè, m bè dúmmu n náàntì kè tì yó mbo be nò
 miēke nè be yaàbíó, nè be yaàbí kó iyaàbíó sǎǎ.

60

*Sedisadēmmu èi yóó wēte kémaámè kè ti Yiè nKuyie
 nkpetì mbo di miēke*

¹ Sedisadēmmu èi, íté kécómmú kémiēté,
 dè tùòkemu a bo mǐíté dè a wenniku,
 Kuyie nkó tikpetì bomu a ìnkè.

² Dibìinnì dìi dàtínné kutenkù dè urikemu benitibè,
 kè ti Yiè nKuyie nné da mǐíté ku kó kuwenniku,
 ke da benke ku kó tikpetì bomè a ìnkè.

mí nwèè dò mpáíí, ke di te díndi Isidayεεriβε ke di déúkùngo.

10 Βερòòbè beè yóó maá f̄́ nSedisadεmmu εì kó iduotí,
kè be kó bekpààtibè mpī nha tōmmú.
Mí ndi Yiè nKuyie mm̄́í b́́í.
M miεke keè do di ye kè n di poté,
nè n sà mèè kpéi n yóó di kuómmu mmesémmè.

11 A εì kó yebòrè yó nfeíomu s̄́áà kuyie nnè keyènkè,
bá ye báá kpetínne kè dεε yie nkè yebotè ntouní ye
kpàtì a miεke
kè ye kpààtibè nkər̀r̀ńí a εì.

12 Yebotè nè yekpààtiyo yèè bo yete ye bo mp̄́immè
a tōmmú ye í yó nkpaá bè bo ye kùò páíí.

13 Dε m̀̀nn̄́i Dimaa tùúkú kó tikpàtì timəu,
ideí bè tu ì sipéresi nè bè tu ì pinni nè bè tu ì bisi,
kè dεε kətení kéntú n c̄́ētè kó tisātì,
kè n déúkùnne n c̄́ētè m bo tè yètìrì.

14 A dootitəbè bèè do da f̄́ũnko
be bí kər̀r̀ńimu ke bo s̄́inné a ìikè.
Bèè do da senku beməu bè yóó da búútému,
bè bo nda yu ke tú ti Yiè nKuyie nkó dihèi Siyōō,
Kuyie nkùù dò páíí ke te Isidayεεriβε ku εì.

15 Bè do da dootóomu ké nda níí,
bá òməù í mp̄́enkù a borè.
N né yóó duó nkè bè nda pətìnèmu s̄́áà,
benitibè yèmmè bo nda naatinè nè be yaábíó s̄́áà.

16 Dε m̀̀nn̄́i f̄́ōō yóó di yebotè m̀̀kε dè
késũōte bekpààtibè,

kébanté ke dò mmí nha Yiè nKuyie mî tu a δεετίwè
 kébanté ke dò mmí nKuyie Sakɔbu do tũ nkù
 n kpeñnìmu kè mî da donté.

17 De m̀nni kè bè nda tɔuo disɔwũḽ kó difḽtìrì
 meɔɔ
 timátì kó difḽtìrì timátì péítì,
 ideí kó difḽtìrì disɔwũḽ,
 yetárè kó difḽtìrì timátì.

18 A èi miεke òm̀u ténke bá nfěũnko ot̀u,
 òm̀u ténke báá p̀nte ot̀u k̀o èi naá ntidobonti
 kédɔúnko,
 a tenkè kem̀u duómè.
 A èi kó iduotí yètìrì bo ntú meδεετίmè,
 kè di b̀rè kpeye ntú mí nKuyie nkó disānni.

19 Diyiè kó menáà mmè ténke í yó nda mí nkuyie
 mm̀nni,
 ot̀nkù wèè me nyí yóo nda duò nkuwenniku
 keyènkè.
 Ti Yiè nKuyie nkuù yó ntú a kó menáà sáà kéntú a
 kó tisātì.

20 Yekúdab̀uò nténke bá nkpaá a èi miεke.
 Mí nha Yiè nKuyie mî yó ntú a kó menáà nsáà,
 mè í yóo deè diyiè dèumè yoo ot̀nkù kōmmè.

21 Kè benitisà̀bè beè máà m̀bo a èi kè beè ndi baké
 sáà,
 dihèi n d̀ò d̀i.
 Bè bo nkótírì titieti n fííkú tì deboore ti kōme
 kéndéúk̀nko n yètìrì.

22 A ǹtìbè miεke wèè kó kunaàm̀nkù kēñnì
 kuù yó mbo sikɔu sikɔu

⁵ Βερῶδδὲ bo ndi cēmmù di wũḥ,
βεκράκπαρὶβὲ bo ndi kuuti di paa
nnè de tie mbè tu dè fínyĩ de kó de paa.

⁶ Díndi biè bè bo ndi yu ke tú:
Ti Yiè nKuyie nkuó nìùbè,
bè bo ndi tú ti Yiè nKuyie nkùù ti te ku kó betōmbè,
di bo di yebotè kó tikpàti,
kénsārì be kó tisātì.

⁷ De yiè ifei ténke í yó ndi bo,
di yóó pété tucuuti nti kuce mèdémè,
kémbo diwèi mièke sáà.

⁸ Mí ndi Yiè nKuyie n dó timómmənti nti,
n yí dó dèè wènnìnko ke sərì,
n yóó bè yietímu weti be yeti,
ké bè dònè metammè mèè yó mbo sáà.

⁹ Kè bèè yǐtétè be yaàbí ibotí iməu mièke,
kéyǐtétè be kó feyanfè iwuə nteì mièke,
kébanté ke dò mmí ndi Yiè nKuyie n di dòò mesàà.

Disānni kó feyènfe.

¹⁰ N yèmmè naatinèmu ti Yiè nKuyie
kè ñ yānku kè diwèi n kùə Kuyie nkùù n te ku kpeí
kù n datínnémè medeetímè kó diyaàbòrì.
Kù n datínnémè mewetímmè kó diyaàbòrì,
wèè tóu o pokù ò ɔ̄ sārìmè kéiri feítòdáfè,
kè n dò nyíkuó nìùtì, ke dò nhosapàà nhōō pammè
kénkəri o dəu,

¹¹ Ketenkè ɔ̄ō dennení mèè botí bè buətí dè,
bè ɔ̄ō yəəre ikūmbí kè ìi yèmè
ti Yiè nKuyie nyóó dennení mèè botí medeetímè,
kè yebotè yeməu mè yà ké kù sante.

62

Sedisadεmmu yóó wētε kētũntemè

¹ Kè Kuyie mbéi nkε dà:

N dó mètè kpéi nSiyãã dεε te kè n yí yó ndò nyúó,
n dómu Sedisadεmmu dεε te kè n yí na κε bo ndò
nsó,

n yó mme nhõ κε kémmúnè
mεwetímè kó kuwenniku bo míítémè,
diwennécànni kōme,
medεetímè kó kuwenniku bo míítémè dihããtĩnni
tēmè.

² Kè yεbotè yεmou yà a wetímè,
bεkpààtìbè bεmou bo yà a kpeti,
κε dà yu diyètìpànni ti Yiè nKuyie nyóó da keuté dì.

³ Kè ti Yiè nKuyie nni nda pikú ku nòutè dikotipìi
kōme,
ké nda ceú dikpààtìpìi tēmè.

⁴ Bè ténke bá nda yu κε tú dihèi bè dootóo dì.
Bè ténke bá nyu a tenkè κε tú ketenkè kèè dǎúnko,
bè bo nda yu κε tú mí nha Yiè nKuyie n càà,
bè bo nda yu κε tú m pokù
κε yé mí nKuyie n yèmmè da naatinèmè,
kàa tenkè n ye.

⁵ Odapàà nhõã túótémè osapàà nképuoke,
mètè botí nku a nìtìbè yóó da yenkemè
diwèi ò mbomè odapàà nho pocēnni kpéi,
Kuyie nyèmmè yó nda naatinèmè mètè botí.

⁶ Sedisadεmmu n cònné bebàrìbè mbe a duotí,
bè í dò nkécǐéké keyènkè nè kuyie.
Díndi bebàrìbè,
bètè dó ti Yiè nKuyie mbo dentenímè Sedisadεmmu
kpéi,

di í dò nkésakìi, n náánnè o kpéí.

⁷ Di báá pã Kuyie mmefíè,
kénkémúnè kù bo wète kètũntemè Sedisademmu
kòo naá nkutenkù kuməu yó nsántí wè.

⁸ Ti Yiè nKuyie nyòutemu ku nàùtè ke poté ketenkè,
ke béi nke pàrikè ke yí:

F́ nSedisademmu a dootitəbè ténke í yóó di a diiti,
bekpákpàribè kó ibí báá yà a naá mpàmmè a fèũté ke
pèté mè.

⁹ Bèè kùúti tidiiti beè yó ntì yo
nke déúkùnkò mí ndi Yiè nKuyie n yètìrì,
bèè tōũ fínyĩ be ke dəəri menaá
mbeè yó mmè yè n cífètè dánkù mieke.

¹⁰ Díndi Sedisademmu kəbe yènnè,
piennè kuce bèè kũntiní be kpéí,
kétínné kuce kó yefòtè kèpié nyetárè
kécónné mecannimè kè yebotèe yà.

¹¹ Di Yiè nKuyie mpĩekùmu itemmànke iməu ke tú:
Nákénè Siyōō èi ke dò: A deetíwè kéroomu
ke bo tí nhò deeté bè,
bèè tu o tōmmú kó tiyeti.

¹² Bè bo mbè yu ke tú: Bèè cǎá nke tú Kuyie nkəbe,
bè bo mbè tu ti Yiè nKuyie ndonté bè.
F́ nSedisademmu bè bo nda yu ke tú:
Dihèi bè dó di, bè í bəntóo di.

63

Kuyie nyóó potémè yebotè kèpeite ku kəbe bànni

¹ Wenni nwe yie nwèè itiní Edəmmu tenkè,
we nyitiní diheidiè Bosedaa kòo yààti tò mmewũḽ?
We nkèriní ke dáátí o yààti ke yíéo,

ke tá o wě́rímu.

Ti Yiè nKuyie nkuù kàtení ke bo bekénè yebotè,
kédεετέ ku nìtìbè.

² Ba nte kàa yààti tεí mmenitiyĩ?

Ba nte kè tì dònne wèè nàù nfínyĩ kó yebe diyεtituò?

³ Kuyie nnàá nke tú: N do bo m máà ndi diyεtituò
ke nàù,

n kàbe kóò mǎù í n teennè,

m miεke kεè do bè yè kè nní mbè nàù ke be ũtírí,

kè be yĩ nsèrì n yààti.

Kè m mùoti n yààti timǎu.

⁴ N do yému nè n yemmè miεke ke dò ndiyiè marì m
bo peite n nìtìbè bànnì.

Dimònnì tùðkemu m bo δεετέ dì n nìtìbè,

⁵ Kè n wènté ke sǎ nhòmǎù í buò de kpεti,

kè dè n di n yàmè òmǎù í bomè n fǎnkùò,

meàmme kè n yòute m bakù m miεke cǎuté mǎè kpéí,

kè dè n duó mmuwě́rímu.

⁶ Meàmme m miεke yémè yebotè kè n yè nànte

ke yè yǎure m miεke ye yè mǎè kpéí.

Kè be yĩ ncóú nketenkè.

Bè nàkémè Kuyie nsémmè kpéí

⁷ N yó nsántímu ti Yiè nKuyie nku sàà nkpréí,

kù ti dǎò mǎè sàà nkpréí, m bo ndéúkunko ku yètìrì,

ku nìtì tii deυ Isidayεεribe kpéí,

ku sémmè meè te kè kù bè dǎò de kó mesàà ndiemè.

⁸ Kuù béi nke tú: Isidayεεribe tu n nìtìbè mbe,

m bí nyi, ì í yó n souté.

Meàmme kè kùu bè δεετέ.

⁹ Bè do bo dii mònnì meyeñcààrìmè miεke

kù í tǎnní ku kóo tǎntì mǎù,

yoo ku tǎnni mari ku mómm̃nku kuù b̃e deet̃é.

Kù b̃e dómu k̃e mesémm̃e kù mb̃e boñe
dẽe te k̃e kù b̃e dont̃é.

Kuù do b̃e ùúkú ke b̃e yùòri,

be borime mem̃ou mĩeke.

¹⁰ B̃e me nyí nyie nku k̃peti,

k̃encaàr̃e Muyaánsààmù ỹemm̃e,

k̃e kùu kónt̃é k̃enaá mb̃e dootit̃òù,

k̃é b̃e ta mudoò.

¹¹ Mem̃me b̃e d̃ent̃ením̃e dim̃ònni kót̃iri

d̃e do d̃omm̃e M̃oyiisi kó dim̃ònni,

k̃e b̃e mb̃ékú b̃emáà ke tú w̃èè do b̃e s̃ée

d̃àm̃èr̃i ò bore?

W̃èè kó muyaá ndo bo be cuok̃e de yĩe nk̃òte ke?

¹² W̃èè do boñe M̃oyiisi kóò duó mmuwer̃ímù,

w̃èè bakù do k̃peñi kòò k̃èéte kukó nkó menĩe mb̃e

ìk̃e,

k̃épẽte diyetid̃eri k̃e di bo s̃áà.

¹³ W̃èè do b̃e ni k̃e b̃e ket̃e d̃àm̃èr̃i mĩeke

tes̃ant̃e ò nk̃er̃im̃e mutencat̃imu bá b̃e í mb̃ète bá

s̃ám̃p̃ó.

¹⁴ Ti Yĩe nKuyie nkuù kó Muyaá ndo b̃e k̃p̃àake ke

k̃oriñe meom̃p̃um̃e bor̃e,

kupec̃nku ò nk̃er̃im̃e ke cuti kubiriku.

Mem̃me ti Yĩe nKuyie ndo nim̃e ku ñit̃ib̃e,

ke fei ku yetid̃eri.

Kuyie mp̃āānāānt̃i nāānt̃ò kuōnñem̃e Kuyie

¹⁵ Áú! N Yĩe nKuyie á mbo keĩnk̃e

a c̃ēs̃àat̃e deĩnk̃e,

k̃éw̃ént̃ení k̃éyà d̃e ti d̃omm̃e.

D̃e ỹime k̃àa t̃énke í ti dó?

Ba nte k̃àa t̃énke í ti kuò mesémm̃e?

16 Fṣṣ tu ti cice!

Ti yààrì Abarahammu í ti yé,
ti yààrì Sakɔbu ti yèmmu.

Ti Yiè nKuyie nfṣṣ tu ti cice.

Nè dimònnì fṣṣ tu ti kóo deetíwè.

17 Ti Yiè nKuyie, ba nte kàa yóu kè ti mònté a ce?

Dè dòmmè kàa yóu kè ti áá nke ti to kpenke,

bá ti ténke í da dé?

Wēētení ti bíékè, a dó mēè kpéí ntínti a kó betōmbè.

Tínti a kó benìtìbè, fṣṣ ti te.

18 Yemòrè sámpó miēke nke a nìtìbè tínti ti tiekemè
dihèi,

kè ti dootitabè kàtení ke pònte a cēsàatè tēè dò mpáíí.

19 Dè yīme kàa ti dɔəri ke dò nha í ti baaté diyie mari?

Dè dòmmè kàa ti dɔəri ke dò nti í tɔ a yètìrì nè ti
bomè?

Ba nte kàa báá kēté tiwetì kécúténí
yetārè na nda yà kēsānte.

64

1 Ti Yiè nKuyie nti da báámmu,

ncutíní ke dò mmuháá nkécóuté idéí

ncutíní ke dò nkehāādekè kè dēe fānte

kàa dootitabēe banté a tú wè,

kè yebotēe kpeute a ìkè.

2 A do dòò tidietì kè dè ti déétému,

a na ncúténí kè yetāreēe sānte a ìkè.

3 Ti mu nyí tì kèè diyie mari,

tì í ta òmòu kó ditò,

ti me mmu nyí yà dibòò mari dòòmè mebotí bèè di

bùó be kpéí,

nkè dè í tú fṣ nKuyie.

4 A ãṣ còuténè diwèi ndi wèè dòòri a dómè

bèè dènniní a kpéí ke tũ nha kó kuce,
 ti cààrèmu kàa mièke ti pèike
 kè ti tũnne ice ti do tũ nyì nè dimònnì,
 a yóó ti deetému.

⁵ Timòu ti sãũ ntimáà ndi,
 kè ti tōmmú mùù tu musààmù kè mù naá tiyaàcítì,
 ke kpei tifãàkpetì kōme,
 kè ti caàrìmè ti tō kuyaakù ò ntòmè tifãàkpetì.

⁶ Òmòù í bo wèè yu a yètìrì,
 òmòù í dààte ke bo da taunnè omáà,
 ke yé a ti bùtínnémè kè ti yei nti tieke.

⁷ Bá nè memme ti Yiè nKuyie fṣṣ tu ti cice,
 ti tú tiyaatì nti kàa tu oyaamarì a nou sii ti dḍḍ.

⁸ Áú! Ti Yiè nKuyie a mièke báá ti yè kètonté,
 bá nhã ke yé ti caàrìmè,
 a ti wénté fenònsààfè ti tú a kó benitibè mbe timòu.

⁹ A ekè sààye dōúnkomu ke naá ndikpáà,
 Siyṣṣ naá ndikpáà ndi kè Sedisademmu feítóo.

¹⁰ A cēdiètè, a cēsààtè,
 ti yembè do déúkunko tètè mièke a yètìrì
 tè còuté muhãá mmu,
 desààrè ti yèmmè do naatinè dè kè dè càke.

¹¹ Ti Yiè nKuyie a bo na kénwúó ndende kó dimàà
 ke búútóòà?

A bo nti wúónko ke ti yo nyifei dieyi sãã?

65

*Kuyie nyóó bekénèmè bèè kù bùtínné ke feu iwũṣ
 yebòkè*

¹ Memème kè Kuyie mbéi nke dḍ:

Bèè í n waà n duó nkè beè m bekù be kpeti.

Bèè do n waà n duó nkè bè n yàmú.

M benkemú m máà kubotí kùù do í yu n yètìrì
ke yí: Ntenè mí, ntenè mí.

² N dièkù n nòùtè nte yewe yemau kuwuò nkùù í yie
n kpeti ku bíékè,
kè bè tũ nkuce yeiku,
ke dɔəri be yemmè dómè.

³ De kó kuwuò nkɔbe n wénnìmu ke dè feío ke feu
iwũɔ depeñnè kó yetòrè

ke cóunko tihúúntì titátì kó yedombie nyĩnkè,

⁴ ke ã ifòti mieke ke wentí titādèntì mieke,
ke cáá nyefònkè

ke ãà tidiiti tì sī mbe bɔ mieke * mieke nke ke
náánnè becíribè ke waà mmeteemmè, ke yo
ntibɔdiiti, Kuyie ndo yē nyIsidayeeribe bá
ndɔəri dè.

⁵ Bèè ð nnáá mbenitibè tɔbè ke tú:

A bá n tóónnè a bá n tóónnè,
n yí dò nkékááké kàa n kàáké a tuɔti ice nyi.
Mí nKuyie m mieke kèè pèi de yembè mediè
dè còú m mieke nke sáà.

⁶ N wàrimu be dɔòrìmè n yí yó mbè wùónko,
n yóó bè yietímu be dɔòrìmè weti weti.

⁷ N yóó bè yietímu be yei nnè be yembè kōme,
bè do caəri mí nwe bè cóunko dii mǎnni tihúúntì
yetòrè yetàrè ìnkè.

N yóó bè yietímu meyei mbè n dòò mè.
Mí nKuyie mmî bíi.

⁸ Fínyĩ kó kubakù kùù peité,

bè ðð í nkù bìè bè ðð kù soómmu,
mèè botí nku n yóó dɔòmè n nìtìbè,

* 65:4 De kó benitibè do ð nkɔri ifòti

n yí yóó bè kùə bəməu.

Mí nKuyie mmîi bēi.

⁹ M bo ānné Sakəbu yaābí kuwuə,

bembε Sudaa kó kuwuə nkəbe beè yóó tieke n
tāsààrì,

bembε n tãāté bè.

Bembε n kó betǎmbè.

Beè yóó dì tieke kémbo.

¹⁰ Bèè bo n wammú beè yó ncēm̀m̀

ipe nè sibóó Sanəə biriku

kè Akəə kəku ntú dinaacēnhò.

¹¹ Díndi bèè né n dootóo mí ndi Yiè nKuyie

ke yè n tāsààrì kpéi ke pãā ndibəə Kati tidiiti

ke waə nyeyunatè ke cou menaə dibəə bè tu dì Menii.

¹² N yóó duó nkè bè di kuə mudoò mieke nke,

di bo nnínkú di núu kè bè di feu,

ke yé n di yumè kè di cǐéké, kè n náá mbá di í ncóú.

N yè ndèè í wenni di né de ndəəri.

N yè n yí dó dè di de ntãāté.

¹³ Deè kpéi nte mí ndi Yiè nKuyie kè n tú

n tǎmbè bo nyo nkè dè sànnè,

kè dikònnì né di bo,

n tǎmbè bo nyè mbè dómè,

kè sinéyēĩ né di kəu.

N tǎmbè bo nyānkunè diwèi,

kè ifei né di bo.

¹⁴ Diwèi bo mbo n kó betǎmbè kè bè nyíú,

kè meyeñcaàrì m̀ né di bo kè di kuə.

¹⁵ N yóó di kuəmu, kè di yètèe naā ndibenkèrì

kè n kó benitibè n tãāté bè ní yè yu képarikè ke d̀:

Ti Yiè nKuyie nni nkuə kù kùə mèè botí de kó
benitibè.

16 Wèè níí bo ndó n kó mesàà ò níí yó n yú ke dò:
 nè Kuyie ntimóm̄m̄nti kòku,
 ké mè p̄t̄é.
 Kè wèè d̄s k̄eparikè, ò níí yóó parikènè n yèt̄irì ndi.

Kuyie nyóó d̄d̄m̄è ketenkè p̄ankè nè k̄eĩnkè

Mí nKuyie n t̄énke báá dentení meyeñcaàrìmè mèè
 p̄ēēt̄é me kp̄éí.

Mí nKuyie n yóó mè k̄eĩmmu.

17 N yóó d̄d̄ k̄eĩnkè p̄ankè nke nè ketenkè p̄ankè,
 bá òm̄òu báá dentení d̄èè p̄ēēt̄é de kp̄éí,
 òm̄òu t̄énke bá ntoti o yèmmè de kp̄éí.

18 Dí nyānku nè diwèì kè di yèmmè nnaati s̄áà.
 N yóó d̄d̄ dè kp̄éí.

Sedisademmu eì bo ntú diwèì kperi,
 kè di n̄it̄ibè mbo kuyèñnaatí mièke s̄áà.

19 Diwèì yó nni mbonèmu Sedisademmu kè nní
 nyānku n n̄it̄ibè kp̄éí.

Òm̄òu t̄énke báá keè Sedisademmu mièke
 didabònni nè éyooi!

20 De m̄d̄nni dibík̄emp̄èt̄irì t̄énke báá kú,
 òm̄òu me mbáá kú o b̄énti.
 De m̄d̄nni wèè bo mm̄òke yebie ntekòùt̄è (100) kékú
 ò b̄èñt̄ému.

De m̄d̄nni wèè bo kú ke í t̄ùòke yebie ntekòùt̄è (100)
 Kuyie nc̄ōō wènwe

21 De m̄d̄nni n n̄it̄ibè níí bo maá sic̄éĩ ké nsi ã,
 k̄éíí kú detie k̄écááké de be.

22 De m̄d̄nni bè t̄énke báá maá k̄òo t̄òu m̄òu ta,
 bè me mbáá f̄íí kú detie n k̄òo t̄òu m̄òu cááké de be.
 Be we kó kusú kú yó mm̄ànnè detie nkpeye mamè
 mme,

dε m̀n̄n̄n̄i k̀e n n̄it̄ib̀e d̀d̀d̀ d̀e b̀èè ỳòò d̀e d̄i.

²³ Dε m̀n̄n̄n̄i òm̄òu b́áá ɔu d̄et̄et̄ir̄e
òm̄òu m̄e mb́áá p̄eit̄e o bir̄e k̀e d̀èè kú o nūo m̄mieke
ke ỳè b̄em̄ōu b̄emb̄e n̄e b̀e bí b̀e tum̄e n d̀d̀d̀ b̀emb̄e
m̄esàà.

²⁴ Dε m̀n̄n̄n̄i b̀e níi bo nk̄p̄áá ke í m̄ m̄ō
k̀e m̄ b̀e dūómm̄u b̀e d̀ó d̀e.
K̀e b̀e nk̄p̄áá ke í b̀eí k̀e n k̀e.

²⁵ Dimann̄i n̄e f̄ep̄ièf̄e d̀e bo nw̄e n̄ke diit̄i tim̄úti.
Dic̄ir̄ic̄ir̄i n̄e f̄enààf̄e k̀e d̀e nw̄e n̄ke diit̄i tim̄úti
k̀e f̄ewààf̄e k̀o mud̄iì nt̄ú m̄mut̄áá,
d̀em̄ar̄e t̄én̄ke b́áá d̀ō d̄eter̄e m̄eȳei.
D̀em̄ar̄e b́áá caàr̄e d̄eter̄e n t̄āsààr̄i ìnk̄e
M̄í ndi Ȳiè n̄Kuyie m̄m̄i b̀eí.

66

Kuyie ndó ku c̄ièt̄e nt̄ú t̄èè bot̄i

¹ K̀e ti Ȳiè n̄Kuyie mb̀eí n̄ke d̀ō:

K̄e ìnk̄e tu n̄ kp̄ààtik̄ar̄i ndi,
k̀e ket̄enk̄e tu n̄ nac̄èdaánn̄i.
Di ỳò m̄ maá ò̄nte c̄ièt̄e?

Ɔ̄ndi b̀òr̄i ndi n̄ níi ỳòò ōmp̄è̄m̄e?

² Di w̄úo nd̄èè k̀o dimàà m̄i d̀e d̀d̀d̀,
d̀èè k̀o dimàà bo m̄i te ke d̀e ỳènn̄i.

M̄í nw̄úo n̄we tu oc̄ir̄i, os̄énn̄iw̄e, w̄èè ỳèmm̄e caàr̄e,
w̄èè kem̄mu n̄ náànt̄i n̄e kuf̄ōw̄áá n̄ke n d̀e.

³ W̄èè n̄ f̄eút̄e f̄enààf̄e ke k̀uò on̄it̄i,
w̄èè n̄ k̀uò f̄ep̄ièf̄e ke k̀eét̄e t̄em̄ōt̄e f̄ōn̄íi,
w̄èè m̄ p̄ā nt̄idiit̄i k̀o ȳep̄ar̄e, ke n̄ k̀ōu ȳef̄ōnk̄e,
w̄èè n̄ t̄uò nt̄ih̄úúnt̄i ke w̄è̄te ke feu ȳeb̄ok̄e,
b̄emb̄e k̀o dimàà b̀e t̄āāt̄em̄u d̄e k̀o kuce,
k̀e d̀e b̀e naatin̄e d̄e k̀o is̄oke.

4 N tããtému ke bo duó nkè bèè yà meyi,
 be kãm̀b̀ù̀t̀i duò dè n yóó de mbè b̀onté,
 n yu ke yumu òm̀òu me nyí c̀òúté,
 kè m b́ei nhò̀m̀òu me nyí n t̀ènné,
 ke né d̀òò m baa yē n yí d́ó dè,
 n yete dè bè né de ntããté.

Kuyie nyóó dentε kéteemmè ku k̀abe

5 Díndi bèè kãm̀b̀ù̀t̀i duò ti Yiè nKuyie nnáànt̀i,
 keènè kù tu mù: Di k̀abe bèè di níí nke di yetírí di yu
 m̀èè k̀p̀éí n ỳèt̀irí.

Bè di daúmu ke tú:

Ti Yiè nKuyie mb̀enke ku kpeti kè ti yà di kó diwèi,
 de yembè beè mómm̀ambe yóó di ifei.

6 Kénténè di bo keè kutoweku kùù dàátí dihei.
 De kó metammè ỳièní Kuyie nc̣iè̀t̀è nte.
 Ti Yiè nKuyie nkó metammè mme,
 kù yietì ku dootit̀abè mbè bè m̀annè t̀ì yeti.

7 Siyạ̣̃ èi í kuó ntip̀òut̀i ke né na ke peité,
 di kpaá ke tú di bo kuó ntip̀òut̀i ke p̀anke peité
 denitidabire,

8 We nkèè t̀ì mbotí diyie mari?

We nyà diè mbotí nè ti bomè?

Diheì ạ̣̃ í nhãnné diyie òm̀áà,
 kubotí ạ̣̃ í nhãnné dim̀ònni òm̀áà,
 Siyạ̣̃ yie k̀p̀ere né me nd̀òò,

ò í kuó ntip̀òut̀i ke p̀anke peiténí initidabí.

9 Mí ndi Yiè nKuyie m bo nte kòo nitip̀òkù p̀òut̀i bi
 kòò né báá peitáà?

Mí nwèè ạ̣̃ nte kè debiree yènní, m̀i bo dè dìtinnáà?
 Mí nKuyie nkùù di te m̀i ti ndi beke.

10 Díndi bèè dó Sedisadεmmu dí nhò wě́h́nè ke
 yānku,
 dè ndi naatinè o kpéí.
 Díndi bèè do kuò nSedisadεmmu kũũ tiiténè tihautì.
 11 Di yóó yáámu o me kénsànnè kè dè di bántè.
 Di yóó sōmu o mieserè di dómè.

12 Kè ti Yiè nKuyie nsɔɔté kébéi nke dò:
 N yóó tɔní diwèì ndi Sedisadεmmu kè di mpũḍ
 nkukó nkōme,
 meniε nhḥḥ ta kukó nképiemmè,
 kutenkù kó tikpàtì yóó me nhò píε.
 Bè bo ndi pĩεke ke di yāānko,
 ké ndi úúkú ke di wáàrì.
 13 Onitipòkù ḥ mbáá mmèè botí o birε,
 n yóó dí bántè meè botí Sedisadεmmu mieke.
 14 Di yóó dè yàmu kè di yèmmèε narike,
 kè dí bité fε̃nkèmbóntaafè ḥḥ dúóté kè timútì
 dḥḥmè.

Ti Yiè nKuyie nyóó benkemu kù nìtìbè kù kpeñnìmè,
 kè ku dootitòbèε yà ku mieke dòmmè.

15 Ti Yiè nKuyie nkèrínímu muhāā mmiεke,
 kè ku kpàrìnaasēī fīmmú fεfḥḥdónfè kōme.
 Ke bo peite ku pèì nè kemieke, kétuḥ mbenitìbè
 fεhāādeēnfè.

16 Ti Yiè nKuyie bekùnè muhāā mmu
 nè dikpàrisiè ndi kù tièmmè benitìbè.
 Kù bo kuḥ benitìbè kutenkù kè bè nsū.

17 Bèè wènkùnko bεmāā kécáñnìnko ke kòrì depeñnè
 kó yebòkè borè,
 ke tũũ nhobḥḥyiè nfḥnkúò,
 ke cáá nyefḥnkè, nè yetìrè, Kuyie nyete dè.

βε κπερε βο ndò nyisəke benìtibè beməu κρεί.

Bibiri Kuyie Nnààntì Pátírì
The Holy Bible in the Ditammari language of Benin

copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files dated 1 Jun 2022

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16